

JÄRFÄLLA KOMMUN

Växa med kvalitet
Översiktsplan
Järfälla – nu till 2030

*Ditt
Järfälla*

ANTAGEN AV KOMMUNFULLMÄKTIGE
2014-06-02

© Järfälla kommun, kommunstyrelseförvaltningen

Fotografier	Se källförteckningen
Omslagsfoto	Richard Hammarskiöld, Edison
Layout	Signe Klintrot, Järfälla kommun Richard Hammarskiöld, Edison
Kartor och figurer	Järfälla kommun, där inte annat anges
Tabeller, diagram m.m.	Järfälla kommun, där inte annat anges
Tryck	Elanders, Vällingby, 2014
Papper	Omslag 250 g, inlaga 100 g
Besöksadress	Vasaplatsen 11 Jakobsberg
Postadress	Järfälla kommun Kommunstyrelseförvaltningen 177 80 JÄRFÄLLA
Internet	www.jarfalla.se

Projektorganisation

Projektgrupp:

Peter Lindroos, *projektledare, planarkitekt, Iterio*
Elenor Lennartsson, *planarkitekt, kommunstyrelseförvaltningen*
Jenny Ångman, *miljöplanerare, kommunstyrelseförvaltningen*
Kerstin Sköld, *stadsträdgårdsmästare, bygg- och miljöförvaltningen*
David Nordin, *trafikplanerare, bygg- och miljöförvaltningen*
Mats Olsson, *trafikplanerare, bygg- och miljöförvaltningen*

Ingrid Kennerstedt Bornhall, *kommunantikvarie, kultur- och fritidsförv.*
Anna Härlin, *planarkitekt, Sweco Architects*

Styrgrupp:

Christina Johansson, *styrgruppsordförande, plan- och exploaterings-
chef, kommunstyrelseförvaltningen*
Anders C Eriksson, *stadsarkitekt, kommunstyrelseförvaltningen*
Stefan Wiberg, *f.d. teknik- och naturchef, bygg- och miljöförvaltningen*
Carolina Bjurling, *kvalitetsdirektör, kommunstyrelseförvaltningen*
Emelie Grind, *stadsbyggnadsstrateg, kommunstyrelseförvaltningen*

Utöver projektgruppen och styrgruppen har en grupp av referensperso-
ner från kommunstyrelseförvaltningen, bygg- och miljöförvaltningen,
barn- och ungdomsförvaltningen samt kultur- och fritidsförvaltningen
bidragit med sin sakkunskap i framtagandet. Lena Granqvist, Henrik
Bromander och Mathias Linell, Järfälla kommun, samt Merete Boland,
Sweco, har särskilt bidragit till framställningen av kartor.

Kommunstyrelsens arbetsutskott med representanter för övriga partier
i kommunstyrelsen har fungerat som politisk referensgrupp. Kommun-
ledningsgruppen har fungerat som referensgrupp.

Följande konsulter har medverkat: Arkitekturanalys, Bjerking, Calluna,
DHI, Iterio, Netigate, Spacescape, Sweco Eurofutures, Temagruppen,
Text och tanke, Edison, White Arkitekter och WSP.

Järfälla håller på att utvecklas i norra Stockholms mest spännande läge. Stora bostads- och infrastrukturplaner ger Järfälla viktiga förutsättningar för att växa.

Vi ska växa med kvalitet och säkerställa att förutsättningarna för att växa är långsiktigt hållbara. När befolkningen ökar från dagens 70 000 till över 100 000 blir det viktigt att ekonomiska och planeringsmässiga förutsättningar är goda samtidigt som kulturella, sociala, ekologiska och historiska värden tas tillvara. Tillgången till arbetsplatser och handel blir i Järfälla viktiga likväl som att närheten till natur, Mälaren och grönområden behöver bibehållas. Det är så vi på bästa sätt bidrar till en växande storstadsregion och samtidigt förstärker vårt strategiska läge.

Arbetet med översiktsplanen har varit omfattande, intressant och bitvis utmanande. Att Järfällaborna i hög utsträckning varit delaktiga samtidigt som det politiska samförståndet har varit stort ger översiktsplanen tyngd och långsiktighet. I det fortsatta och kommande utvecklingsarbetet är den inslagna vägen viktig att hålla samtidigt som nya förutsättningar i Stockholmsregionen och Järfälla behöver tas tillvara. Översiktsplanen ger oss en bra grund att stå på inför framtiden och det fortsatta arbetet. Nu börjar viktiga utvecklingsår för Järfälla.

Cecilia Löfgreen
Ordförande i kommunstyrelsen

Innehåll

INNEHÅLL

Förord	3
Sammanfattning	6
Järfälla i världen	8

UTMANINGAR

Utmaningar att möta framtiden	12
Hållbara Järfälla	13
Växa med kvalitet	14
Urbana Järfälla	15
Smart infrastruktur	16
Kunskapsintensiva Järfälla	17
Järfälla för alla	18

FRAMTIDENS JÄRFÄLLA

Mål för ett hållbart Järfälla	20
Framtidsbild 2030	22

VÄGEN DIT – ATT VÄXA MED KVALITET

Planeringsprinciper	26
Vägledning	28
Urban struktur ger stadskvaliteter	28
Förtättningsområden binder samman	30
Småskalig struktur kompletterar	31
Bibehållen karaktär med möjlighet till utveckling	32
Urbana kopplingar överbryggar barriärer	33
Vatten och grönska av hög kvalitet	34
Mötet mellan bebyggelse och natur	35
Bästa förutsättningar för kultur och fritid	36
Levande kulturmiljöer	37
Resor i vardagen	38
Framtidssäker och robust teknisk infrastruktur	40
Hälsosamt och säkert byggande	41
Näringsliv med konkurrenskraft	42
Närbelägen service av hög kvalitet	43
Ett öppet och inkluderande Järfälla	44
Effektiva processer	45
Uppföljning	48

HÅLLBARHETSBEDÖMNING

Varför en hållbarhetsbedömning?	50
Framtidsbildens konsekvenser	52
Översiktsplanens mål i relation till andra mål	57
Samlad bedömning av översiktsplanens hållbarhet	59

ALLMÄNNA INTRESSEN

Ekosystemtjänster	62
Kultur och fritid	65
Kulturmiljö	66
Vatten och grönska	70
Stadsbild och bebyggelse	73
Trafik	76
Arbete och näringsliv	79
Befolkning, bostäder och service	80
Försörjningssystem	82
Miljö- och riskfaktorer	85
Riksentressen	90
Regionala och mellankommunala intressen	92
Regleringar	94
Gällande fördjupade översiktsplaner	97

BILAGOR

Bilaga 1 – Planeringsunderlag	101
Bilaga 2 – Uppföljningsmatris	102
Bilaga 3 – Länsstyrelsens granskningsyttrande	109
Bilaga 4 – Kommunfullmäktiges antagandebeslut	114
Bilaga 5 – Källor	116
Bilaga 6 – Karta Järfälla nuläge (2014)	119

Vill du...

... få en *snabb överblick* över hur kommunen vill utveckla Järfälla i framtiden? Läs Sammanfattning, sida 6 och avsnittet Framtidsbild 2030, sida 22.

... veta hur *kommunen avser att genomföra och följa upp översiktsplanen*? Läs kapitlet Vägen dit – att växa med kvalitet, sida 25 och Bilaga 2 – Uppföljningsmatris.

... veta mer om hur framtidsbilden ska tolkas *för ett specifikt område* i Järfälla eller ur ett specifikt perspektiv? Läs avsnittet Vägledning, sida 28.

... veta mer om de *olika värden och intressen som finns i Järfälla* idag? Läs kapitlet Allmänna intressen, sida 61.

... veta om *översiktsplanen leder till hållbarhet*? Läs avsnittet Samlad bedömning i kapitlet Hållbarhetsbedömning, sida 59.

... veta mer om *utställningen och vilka synpunkter som kom in*? Läs mer i Utställningsutlåtandet som finns tillgänglig på www.jarfalla.se.

Läsanvisningar

Översiktsplanen består av denna rapport i fem kapitel samt en sammanfattning och ett inledande kapitel som beskriver Järfälla i sitt sammanhang. Uppföljningsmatris, källor, planeringsunderlag som kan behövas, sökordsindex och en nulägeskarta biläggs rapporten. Karta Järfälla – nuläge (2014) i bilaga 6 läses lämpligtvis ihop med andra kartor.

Vilka är utgångspunkterna för översiktsplanen? Järfällas förhållande till – och som en integrerad del av – världen redovisas i kapitlet.

Vilka frågor är viktiga för Järfällas framtid? När Järfällas utvecklingsambitioner sätts i relation till förutsättningar, omvärldens påverkan samt bedömningar om framtiden blir ett antal utmaningar tydliga. I detta kapitel beskrivs de sex utmaningar som har identifierats som betydelsefulla för Järfällas utveckling.

Hur når kommunen dit? Planeringsprinciper redovisas för de beslut som behöver fattas på väg mot framtidens Järfälla. Vidare presenteras vägledning som ger underlag för att tolka framtidsbildens avvägning mellan olika intressen. Avslutningsvis beskrivs hur översiktsplanen ska hållas aktuell och följas upp.

Leder översiktsplanen mot hållbarhet? I detta kapitel redovisas den hållbarhetsbedömning som genomförts parallellt och integrerat med översiktsplanen. I vilken utsträckning ger framtidsbilden förutsättningar för att leva och verka hållbart i Järfälla med livskvalitet?

JÄRFÄLLA
I VÄRLDEN

ALLMÄNNA
INTRESSEN

6 ST
UTMANINGAR

FRAMTIDENS JÄRFÄLLA
MÅL

FRAMTIDS
BILD

VÄGEN DIT –
ATT VÄXA MED
KVALITET

Vilka är Järfällas värden idag? Intressen som är gemensamma för alla som lever och verkar i Järfälla, i regionen eller i landet kallas allmänna intressen. I kapitlet redovisas de förutsättningar och värden som finns i Järfälla.

Vad vill kommunen? Ett mål och fem delmål för att möta utmaningarna redovisas samt en framtidsbild för Järfälla 2030 som visar hur kommunen ska utvecklas och bevaras.

HÅLLBARHETS-
BEDÖMNING

SAMRÅD OCH
UTSTÄLLNING

JÄRFÄLLA
ÅR 2030

Vilka synpunkter kom in under arbetet med översiktsplanen? Samråd och utställning genomförs för att få fram ett så bra beslutsunderlag som möjligt och att ge möjlighet till insyn och påverkan. Samrådsredogörelsen och utställningsutlåtandet finns tillgänglig på www.jarfalla.se.

Sammanfattning

”Att växa med kvalitet” är den övergripande principen för Järfällas långsiktiga utveckling. I översiktsplanen redovisas de mål, principer och avvägningar som ska visa vägen för beslut om framtidens Järfälla.

Ny översiktsplan för Järfälla

Järfälla är ett av Stockholms hetaste tillväxtområden. Under den kommande tjugofemårsperioden förväntas Järfällas befolkning öka med över 30 000 invånare.

Översiktsplanen antogs av kommunfullmäktige 2014-06-02.

Ett huvudmål, fem delmål för Järfällas utveckling

Översiktsplanens huvudmål är att erbjuda bästa möjliga förutsättningar för hållbar utveckling för de som lever och verkar i kommunen.

Fem delmål har formulerats för att nå det övergripande målet. Delmålen innebär att Järfälla ska erbjuda:

1. En varierad, upplevelserik och karaktärsfullt byggd miljö.
2. Levande och rika park-, natur- och kulturmiljöer.
3. En samhällsekonomiskt effektiv, robust och långsiktigt hållbar infrastruktur.
4. Bästa möjliga förutsättningar för utbildning, forskning och näringsliv.
5. En attraktiv och hälsosam livsmiljö för alla.

Framtidsbild för Järfälla 2030

Framtidsbilden är kommunens syn på hur Järfällas bebyggelsestruktur ska bevaras och utvecklas för att bli attraktiv, långsiktigt hållbar och robust.

År 2030 har Järfälla vuxit med kvalitet. En större befolkning innebär

att kommunen har tagit ansvar för regionens tillväxt. Samtidigt har Järfällas värden vårdats och utvecklats. Alla delar i kommunen omfattas på ett eller annat sätt:

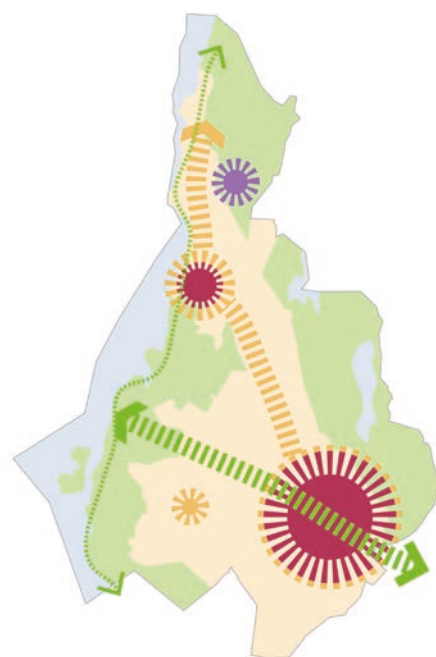
De centrala delarna av Jakobsberg, och Barkarby samt delar av Veddesta har en tydlig stadskaraktär. Kommundelarna är på väg att växa samman till en tät, modern och levande stadskärna av regional betydelse. I dessa tätare stadsmiljöer finns drivkraft för ett kunskapsintensivt näringsliv nära integrerat med bostäder, service och handel.

Kallhäll har en mer stadsmässig karaktär än idag. Det goda kollektivtrafikläget och närheten till grönska innebär att kommundelen har utvecklats och förtätats.

Områden mellan kommundelarna har omvandlats så att kommunen knutits samman. Nya småskaliga strukturer har vuxit fram norr om Stäket och söder om Kallhälls villastad. Stora områden av Järfälla har utvecklats med bibehållen karaktär.

Ytkrävande och transportintensiva verksamheter som inte kan integreras i den täta strukturen har lokaliserats till det nya området vid Rotebroleden. Verksamheter med synligt skyltläge finns utmed E18.

En kollektivtrafik av hög kvalitet med tunnelbana till Järfälla innebär att hela regionen upplevs lättillgänglig. Trafiknätet har utvecklats och användningen av cykel och kollektivtrafik har ökat. Järfällas kommundelar har bundits ihop med kapacitetsstark kollektivtrafik. Stockholm Väst är en regional kollektiv-

Principiell framtidsbild för Järfälla år 2030.

trafiknod med effektiva kopplingar till andra regionala kärnor. Barkarbystaden har bra kopplingar till det regionala vägnätet.

Järfällaborna har bra tillgång till vatten och grönska samt mötesplatser och kultur. Möjligheterna till fritidsaktiviteter och rekreation är goda.

Alla i Järfälla har god tillgänglighet till kommunens naturområden och kvaliteten på dessa områden är hög. Ett sammanhängande rekreativstråk längs Mälaren skapar tillgänglighet till lugna strövområden. Naturresevatens värden har vårdats inom de gränser som gällde år 2013. De tvärgående gröna sambanden och dess värden har säkrats.

Järfälla är en öppen och inkluderande kommun där alla känner sig välkomna.

Vägen dit – att växa med kvalitet

I översiktsplanen redovisas planeringsprinciper som ska visa vägen i alla beslut som behöver fattas på vägen till framtidens Järfälla.

Den övergripande principen är att Järfälla ska växa med kvalitet genom att ta ansvar för kommunens del av regionens tillväxt och samtidigt ta vara på och utveckla kommunens bebyggelse-, natur-, kultur- och rekreationsvärden.

Översiktsplanen innehåller även vägledning för att tolka framtidsbildens avvägningar mellan olika intressen i fortsatt planering.

Kommunen avser att följa upp om utvecklingen går i linje med översiktsplanens mål och om framtidsbilden är på väg att förverkligas. Uppföljningen sker huvudsakligen genom medborgarundersökningen och återrapporteras i det årliga mål- och budgetarbetet samt i samband med aktualitetsförklaring av översiktsplanen.

Leder översiktsplanen mot hållbarhet?

Hållbarhetsbedömningens slutsats är att framtidsbilden ger förutsättningar att nå översiktsplanens mål.

Översiktsplanens princip att förtäta i kollektivtrafiknära lägen är fördelaktigt, bland annat med avseende på att minska klimatpåverkan samt hushållning av naturresurser. Det medför också ett bättre underlag för utbyggnad av kollektivtrafik och ett effektivt samnyttjande av teknisk infrastruktur.

Den regionala intentionen att bevara, utveckla och tillgängliggöra de regionala grönkilarna kan dock motverkas genom att viss exploatering planeras inom kilarna.

Stora och täta befolknings- och arbetsplatskoncentrationer ger generellt bättre förutsättningar för tillväxt i dagens urbana och kontaktintensiva tjänsteekonomi. Ett varierat bostadsutbud och närhet till service skapar möten mellan invånare med olika bakgrund och innebär förutsättningar till ökad trygghet och integration.

Översiktsplanens inriktning mot en mera gång- och cykelvänlig struktur kan påverka folkhälsan positivt, då fler människor ges möjlighet till aktiv rörelse genom att gå, cykla och röra sig mer i vardagen. Vid en förtätad samhällsstruktur finns dock risk för försämrad luftkvalitet och för att närnatur byggs bort, vilket samtidigt kan få negativa konsekvenser för folkhälsan.

De faktiska konsekvenserna av översiktsplanen beror på det konkreta genomförandet av översiktsplanens intentioner. För att befolkningsökningen ska kunna ske på ett hållbart sätt, behöver fokus ligga på att varje beslut leder mot översiktsplanens mål och att det bidrar till att Järfälla växer med kvalitet.

Vad är en översiktsplan?

Alla kommuner ska enligt plan- och bygglagen (2010:900) ha en aktuell översiktsplan som omfattar hela kommunen.

I översiktsplanen ska kommunen redovisa en samlad strategi för hur mark- och vattenområden ska användas och hur den byggda miljön ska utvecklas och bevaras. Planen kan innehålla kommunens vision och vara dess strategiska dokument för den framtida utvecklingen. Planen ska redovisa hur kommunen avser att tillgodose riksintressen och miljö kvalitetsnormer. Innebörd och konsekvenser av planen ska kunna utläsas utan svårighet.

Översiktsplanen ska vara vägledande och ge stöd för efterföljande beslut om detaljplaner, områdesbestämmelser och bygglov enligt plan- och bygglagen. Planen är också vägledande när kommunen och andra myndigheter fattar beslut som rör mark- och vattenanvändningen i kommunen. Översiktsplanen är inte juridiskt bindande.

Dagens samhällsförändringar sker i en allt snabbare takt. Nya planeringsanspråk och intressen gör att översiktsplanen behöver ses över kontinuerligt för att behålla sin funktion som ett strategiskt vägledande beslutsunderlag. Kommunfullmäktige tar varje mandatperiod ställning till planens aktualitet.

Kommunstyrelsen i Järfälla beslutades i februari 2010 att ta fram en ny översiktsplan.

Fiske vid Görvål.

Järfälla i världen

Visionen för Stockholmsregionen är att den ska bli Europas mest attraktiva storstadsregion. Järfälla är idag ett av Stockholmsregionens hetaste tillväxtområden. Järfälla har en nyckelroll inför framtiden.

Omvärld i förändring

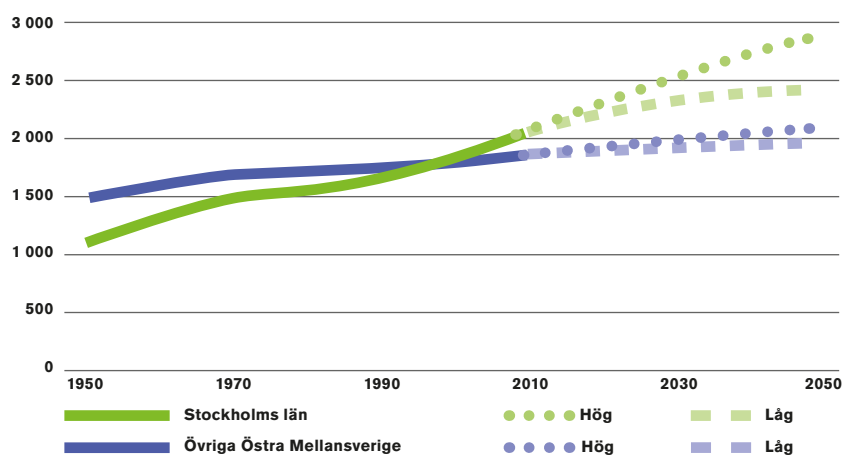
I en globaliserad värld suddas gränser ut och omvärldens påverkan på kommunens utveckling blir allt mer påtaglig. Globaliseringen medför att den enskilde individen får större rörlighet och valfrihet. Företagen får större möjlighet att fritt välja var de vill sälja och producera varor och tjänster.

Effekterna av globaliseringen innebär att regionen genom samverkan behöver stärka konkurrenskraften. Visionen är att Stockholmsregionen ska bli ”Europas mest attraktiva storstadsregion” enligt den regionala utvecklingsplanen RUFS 2010, som alla länets kommuner har ställt sig bakom.

Miljö och klimat i förändring

De globala klimatförändringarna påverkar livsvillkoren över hela jorden. Bara några graders temperaturskillnader ger stora globala effekter på ekosystem och jord- och skogsbruk, vilket i sin tur leder till konsekvenser för samhällsbyggande och ekonomi. Hur stora konsekvenserna blir är ännu inte helt säkerhetsställt.

Ur ett regionalt perspektiv behöver vi minska utsläppen av växthusgaser, effektivisera energiförsörjningen, minska energianvändningen och anpassa samhället till de klimatförändringar som sker.

Befolkningsutveckling och prognos i Stockholms län och övriga Östra Mellansverige, 1950–2050. KÄLLA: REGIONAL UTVECKLINGSPLAN FÖR STOCKHOLMSREGIONEN, RUFS 2010.

Städerna växer – urbanisering

Sedan 2008 lever mer än hälften av jordens befolkning i städer. Om femtio år beräknas två tredjedelar vara bosatta i urbana miljöer. Denna trend påverkar hela samhället och även våra livsstilar.

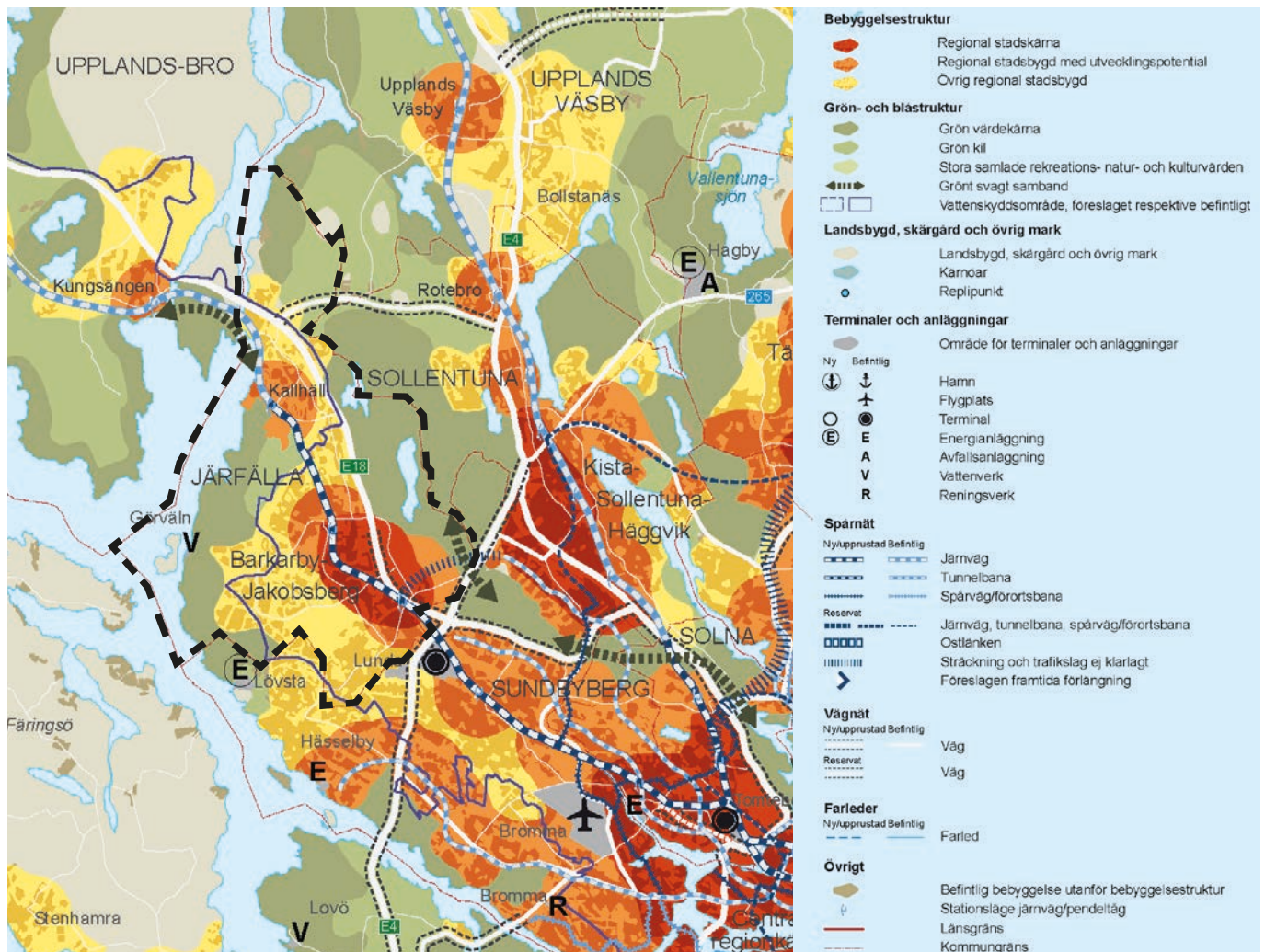
Sverige är mitt uppe i en hög urbaniseringstakt mätt med internationella mått. Sverige är ett av de länder som urbaniseras snabbast i hela Europa. De flesta svenskar lever idag i en storstadsregion.

Region i tillväxt

I Stockholm-Mälardalsregionen bor cirka en tredjedel av Sveriges befolkning. I regionen genereras ungefär 40 procent av landets bruttonationalprodukt (BNP).

Regionen är ett centrum för forskning och utbildning. Näringslivet har utvecklat en hög andel kunskapsintensiva verksamheter. Förbättrade kommunikationer har fört regionens invånare närmare varandra. Förutsättningar har därmed skapats för en gemensam bostads- och arbetsmarknad inom ramen för en flerkärnig region.

Den ekonomiska och befolkningsmässiga tillväxten i Stockholmsregionen är stark. En indikation på det är att den faktiska befolknings-tillväxten under de senaste åren har överträffat de befolkningsprognoser som gjordes som underlag för regionplanen.

Utsnitt över Järfälla ur plankarta i RUFSS för Stockholms län år 2030 samt tillhörande teckenförklaring.

KÄLLA: REGIONAL UTVECKLINGSPLAN FÖR STOCKHOLMSREGIONEN, RUFSS 2010.

Järfälla i regionen

Järfälla är en integrerad del av Stockholmsregionen. Arbets- och bostadsmarknaden är intimt sammanflätad över de administrativa gränserna. Kollektivtrafiken har en regional huvudman i form av Storstockholms Lokaltrafik (SL). Kulturutbudet i regionen är idag stort och brett, men bara en liten del av utbudet är lokaliserat till Järfälla. Genom Järfälla sträcker sig väsentliga delar av den regionala grönstrukturen.

Järfälla och regionen lever i symbios. Det som är bra för Järfälla är bra för regionen. Och det som är bra för regionen är bra för Järfälla.

Regional utvecklingsplan för Stockholmsregionen

Stockholms läns landsting har utarbetat en regional utvecklingsplan, RUFSS 2010, som antogs av landstingsfullmäktige i maj 2010.

Kommunfullmäktige i Järfälla har i november 2008 beslutat att ställa sig bakom målen och åtagandena i RUFSS 2010. Detta visar på kommunens vilja att ta sitt ansvar för sin del av regionens tillväxt och för en god regional utveckling.

Vision och mål för regionen

I regionplanen har fyra planeringsmål fastställs för att nå visionen *Europas mest attraktiva storstadsregion*:

- En öppen och tillgänglig region.
- En ledande tillväxtregion.
- En region med god livsmiljö.
- En resurseffektiv region.

För att nå vision och mål presenterar RUFSS 2010 följande sex strategier vilka stöds av en rad olika åtaganden:

- Öka uthållig kapacitet och kvalitet inom utbildningen, transporter och bostadssektorn.
- Utveckla idéer och förnyelseförmåga.
- Säkra värden för framtida behov.
- Vidareutveckla en flerkärnig och tät region.
- Stärk sammanhållningen.
- Frigör livschanser.

Regionala stadskärnor

I RUFSS 2010 är en viktig inriktning att komplettera den starka enkärnighet som Stockholms innerstad utgör med flera kärnor som är livskraftiga och kan stå för mycket av befolkningstillväxten i regionen. Åtta regionala stadskärnor pekades ut, som har potential att bli regionala knutpunkter och här kan en intensiv exploatering ske.

Här ges Järfälla en betydande roll i regionen i och med att Barkarby-Jakobsberg pekades ut som en av de regionala stadskärnorna. En för regionen viktig knutpunkt föreslås etableras här i form av en ny regional tågstation i Barkarby – ”Stockholm Väst” – samt en ny spårförbindelse till Akalla/Kista.

Handlingsprogram för regionala stadskärnorna

Ett handlingsprogram för de regionala stadskärnorna har beslutats av landstingets tillväxt- och regionplaneringsutskott i mars 2013.

Programmet innehåller fyra prioriterade handlingsområden som regionen ska arbeta vidare med i de regionala stadskärnorna:

- Ökad tillgänglighet, en förutsättning för tillväxt.
- Synergier mellan investeringar.
- Stadsutveckling.
- Utveckla det kunskapsintensiva och tjänsteintensiva näringslivet.

Det finns behov av en fördjupad diskussion kring vad som utmärker en regional stadskärna. I arbetet med stadsutveckling i de regionala stadskärnorna finns några gemensamma frågor och inriktningar som bör utredas.

Ny översiktsplan för Järfälla

Bland annat i samband med att den nya regionala utvecklingsplanen hade antagits, beslutade kommunfullmäktige i februari 2010 att ta fram en ny översiktsplan för Järfälla (2010-02-01 § 4).

Enligt uppdraget ska många av de mål som finns formulerade i den gällande översiktsplanen föras vidare till den nya planen.

Den regionala utvecklingsplanen, inklusive de åtaganden som följer av den, är en viktig utgångspunkt för

översiktsplanen. Att utveckla Barkarby-Jakobsberg till en regional stadskärna är ett viktigt regionalt åtagande för Järfälla kommun och är därför en central frågeställning i översiktsplanen.

Övriga viktiga regionala åtaganden för Järfälla kommun är:

- Skapa förutsättningar för regionens befolkningsutveckling genom bostadsutbyggnad för 25 000–30 000 personer till år 2030.
- Mäljarbanans utbyggnad till fyra spår.
- Spårbinden kollektivtrafik från Stockholm Väst mot Akalla/Kista.
- Stärka de gröna sambanden i Järvakilen och Görvalnkilen.
- Översiktsplanen är ett viktigt instrument för att nå de nationella och lokala miljömålen samt visionen om ett långsiktigt hållbart samhälle.

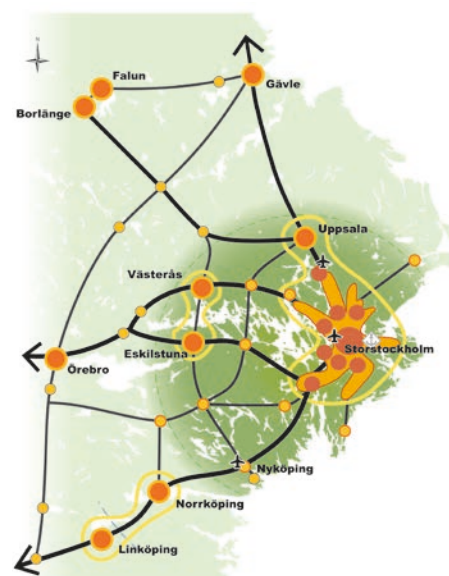
Utbyggnad av tunnelbana samt ökad bostadsbebyggelse

Regeringen utsåg under 2013 en förhandlingsperson som gavs i uppdrag att förhandla fram en överenskommelse om utbyggnad av Stockholms tunnelbana och ett ökat bostadsbyggande i Stockholmsregionen.

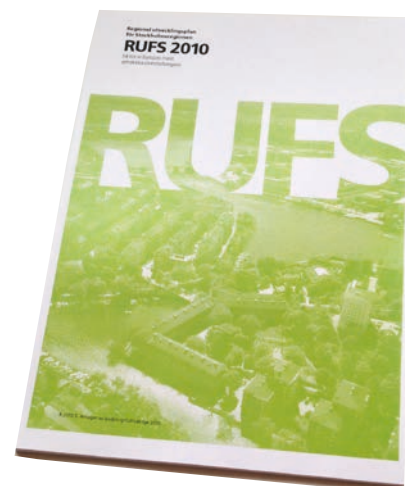
Järfälla kommun har tillsammans med Stockholms läns landsting, Stockholms stad, Nacka kommun, Solna stad och staten träffat en överenskommelse om fyra nya tunnelbanesträckningar och 78 000 nya bostäder – 2013 års Stockholmsöverenskommelse.

Överenskommelsen innebär att tunnelbanan byggs ut till Barkarby, Nacka och Arenastaden samt att Blå linje byggs ut till Gullmarsplan och kopplas samman med Grön linje för ökad kapacitet genom centrala Stockholm. Utbyggnaden till Barkarby innebär en förlängning av dagens Blå linje från Akalla till Barkarby, med stationer i Barkarbystaden och Barkarby station/Stockholm Väst.

Utbyggnaden beräknas kunna starta 2016 och trafikstart beräknas kunna ske cirka 2021. Järfälla kommun har genom överenskommelsen åtagit sig att ansvara för att cirka 14 000 bostäder uppförs i tunnelbanans influensområde.

Storregional ortstruktur i Östra Mellansverige. KÄLLA: RUFSS 2010.

Regional utvecklingsplan för Stockholmsregionen (RUFSS 2010) beslutades av landstingsfullmäktige i maj 2010. Se vidare om RUFSS 2010 på Tillväxt, miljö och regionplanering, Stockholms läns landstings hemsida.

Utmaningar

*Omvärlden förändras och
Stockholmsregionen växer. Sex utmaningar
har identifierats som särskilt betydelsefulla för
Järfällas utveckling.*

Utmaningar för att möta framtiden

Den övergripande utmaningen är att utveckla Järfälla i en hållbar riktning. Tillväxtambitioner, utmaningar, omvärldens påverkan och bedömningar av framtiden utgör grunden för att möta framtiden.

Järfälla och omvärlden

Utvecklingen i en kommun är beroende av växelverkan mellan omvärlds- och platsfaktorer. Sex utmaningar för Järfälla har identifierats utifrån en analys av dessa faktorer. Utmaningarna är centrala frågeställningar om hur Järfälla utifrån nuet kan möta framtiden.

Utmaningarna har tagits fram i en bred process inom kommunen och var en viktig del av samrådet.

Överblick utmaningar

Den övergripande utmaningen handlar om hur vi utvecklar Järfälla i en hållbar riktning.

Att möta de övriga fem utmaningarna är centralt för att säkra utvecklingen mot en hållbar framtid.

Utmaning 1 Hållbara Järfälla

– Hur utvecklar vi Järfälla i en hållbar riktning?

Utmaning 3 Urbana Järfälla

– Hur mycket stad ska vi göra av förorten?

Utmaning 5 Kunskapsintensiva Järfälla

– Hur skapar vi förutsättningar för ett kunskapsintensivt och kreativt Järfälla?

Utmaning 2 Växa med kvalitet

– Hur växer vi i förhållande till våra värden?

Utmaning 4 Smart infrastruktur

– Hur utvecklar vi Järfällas infrastruktur för framtiden?

Utmaning 6 Järfälla för alla

– Hur utvecklar vi ett öppet och inkluderande Järfälla?

Utmaning 1

Hållbara Järfälla

Utmaningen är att styra utvecklingen i en hållbar riktning, mot ett samhälle med balans mellan ekonomiska, ekologiska, sociala och rumsliga värden – ett samhälle med livskvalitet.

Hur utvecklar vi Järfälla i en hållbar riktning?

Begreppet hållbar utveckling fick ett starkt genomslag efter Brundtland-kommissionens rapport *Vår gemensamma framtid*. Enligt rapporten är definitionen av hållbarhet en utveckling som ”tillgodoser dagens behov utan att äventyra kommande generationers möjligheter att tillgodose sina behov”.

Ekonomisk hållbarhet innebär att hushålla med och effektivt ta vara på mänskliga och materiella resurser. En central fråga är invånarnas möjlighet att försörja sig. Attraktivitet för boende och för företag samt demografisk balans är faktorer som har betydelse för kommunalekonomin. Andra faktorer är driftkostnader och behovet av kommunala investeringar.

Ekologisk hållbarhet innebär att långsiktigt upprätthålla ekosystemens produktionsförmåga och att minska negativ påverkan på natur och människor. Vår användning av naturresurser och energi måste anpassas till naturens villkor och till att långsiktigt bevara de ekosystemtjänster som naturen erbjuder.

Social hållbarhet handlar om människors möjlighet till goda livsvillkor. Särskilt viktigt är barns och ungdomars förutsättningar för en trygg uppväxt. Ett socialt hållbart samhälle ger utrymme för en mångfald

Ekonomisk, ekologisk och social hållbarhet samordnas till en helhet i bebyggelsen.

av människor i olika livsskeden och erbjuder möjlighet för människor att mötas. Tillgång till bostad och möjlighet till delaktighet och inflytande över sin egen boendemiljö är andra faktorer som bidrar till social hållbarhet.

Den fysiska strukturen skapar grundläggande förutsättningar för en hållbar utveckling. Rumslig hållbarhet innebär att ekologiska, sociala och ekonomiska faktorer fysiskt samordnas till en helhet genom den byggda miljön. Stadens form och liv samverkar mot långsiktiga

mål. Livsmiljöer vars utformning ger invånarna möjlighet till en hållbar livsstil är en viktig rumslig faktor.

Järfälla ska ta sin del av ansvaret för att möjliggöra hållbar utveckling. Med utgångspunkt i målet för den svenska miljöpolitiken och den antagna miljöplanen för Järfälla kommun ska hållbarhet genomsyra hela översiktsplanen. För att utvecklingen ska vara hållbar med livskvalitet som följd är utmaningen att hitta en balans mellan de fyra hållbarhetsaspekterna.

Utmaning 2

Växa med kvalitet

Järfälla har unika värden som är uppskattade av både besökare och de som lever och verkar i Järfälla. Utmaningen handlar om att ta ansvar för vår del av regionens tillväxt och samtidigt behålla och utveckla våra ekonomiska, ekologiska, sociala och rumsliga värden.

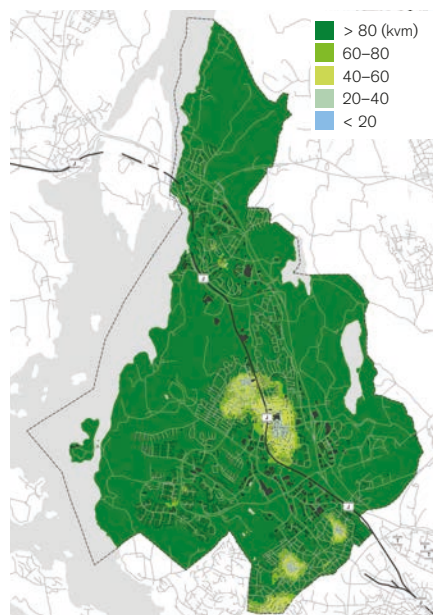
Hur växer vi i förhållande till våra värden?

Med en växande befolkning kommer efterfrågan på nya bostäder, arbetsplatser, handel och service att öka. Det ökade exploateringsstrycket på såväl bebyggd som obebyggd mark kan innebära att rekreativa, ekologiska och kulturella värden riskerar att gå förlorade. I Järfälla skyddas cirka 30 procent av marken av naturreservat, vilket innebär att andelen mark att exploatera är relativt begränsad.

Utmaningen är att skapa möjligheter för en stor bebyggelseutveckling som samtidigt utvecklar kommunens unika värden. Avvägningen mot andra samhällsintressen kan innebära att vissa värden behöver tas i anspråk till förmån för bebyggelseutveckling, samtidigt som andra värden kan förstärkas och utvecklas.

Läget i regionen, boendemiljöerna, transportmöjligheterna, närheten till vatten och grönska samt en rik kulturmiljö är exempel på värden som är karaktäristiska för Järfälla. Många som bor och verkar i Järfälla har framfört att vattnet och grönskan är viktiga kvaliteter. Andra har framfört att kollektivtrafiken och utveckling av kommunens stadsdelscentrum är mer betydelsefullt.

Att växa med kvalitet handlar om hur tillväxten ska förhålla sig till alla dessa ekonomiska, ekologiska, sociala och rumsliga värden och att hushålla med marken. Genom att skapa ett långsiktigt förhållningssätt kan avvägningar

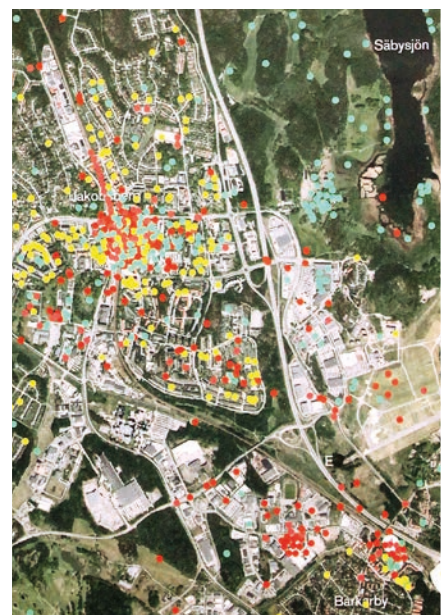

Grönyta per person inom 500 meters radie – nuläge.

KÄLLA: KONSEKVENSBEDÖMNING, RUMSLIG HÅLLBARHET.

och prioriteringar görs, vilket ger förutsättningar för att rätt resurser läggs på att utveckla olika värden. I slutändan handlar det om att bebyggelse och grönska, människa och natur, ska kunna existera i samspel med varandra.

Det gäller att se värdena som möjligheter. Inte minst när det gäller att säkra och utveckla förutsättningar för de ekosystemtjänster som naturen ger oss. Detta gynnar spridningen av många arter, vilket bidrar till ett rikt växt- och

Utsnitt ur prickkartan från samrådet.

Grönt markerar vad som är bra och rött vad som kan bli bättre. Gult markerar bostaden för de som lämnade synpunkter.

djurliv. Det främjar även folkhälsan och har estetiska och kulturella värden som bidrar till identitet och förståelse för våra livsmiljöer. Likväl som att Järfällas befintliga värden ger positiva effekter för nya bebyggelsemiljöer kan ny bebyggelse också innebära möjligheter att öka kvaliteten på de befintliga värdena. Exempelvis kan en större bebyggelseutveckling skapa ekonomiska medel till att rusta upp och tillgängliggöra grönområden och kulturmiljöer.

Utmaning 3

Urbana Järfälla

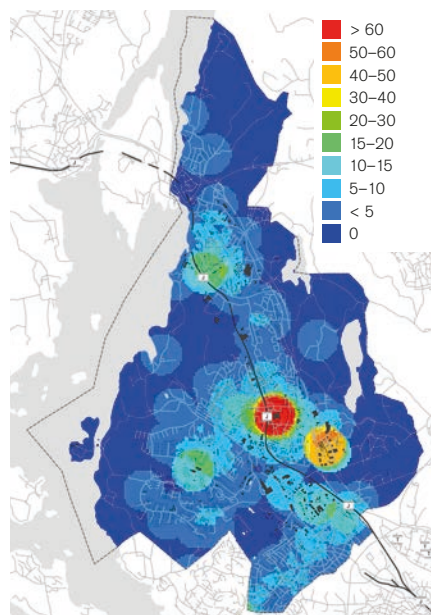
En bebyggelseutveckling mot tätare och mer urbana miljöer pågår i regionen. Tätheten innebär en bättre hushållning med mark och goda förutsättningar för hållbar utveckling. Utmaningen är att utveckla bebyggelsemiljöer så att Järfällas attraktivitet som plats för boende och företagande stärks.

Hur mycket stad ska vi göra av förorten?

Järfälla har idag till stor del en förortskaraktär. Bebyggelsen består till stor del av relativt glesa och funktionsseparerade bostadsområden med närhet till grönska. En tätare bebyggelse har vuxit fram i några delar, men goda kollektivtrafiklägen utnyttjas inte fullt ut. Järfälla har goda förutsättningar att bidra till regionens bostadsförsörjning genom förtätning och komplettering. Mellan 15 000–20 000 bostäder kan tillkomma inom kommunen fram till 2030. Det är en utmaning att på kort tid bygga tillräckligt med bostäder och att skapa miljöer som attraherar både dagens och framtidens invånare och verksamheter.

Stadskvaliteter i form av mötesplatser, folkliv, handel, service, nöjen, kulturinstitutioner och idrottsplatser bidrar till att ge platser hög attraktivitet. Detta är en slutsats av studien *Värdering av stadskvaliteter i Stockholmsregionen* (2011). Närhet till spårbunden kollektivtrafik, tillgång till urbana verksamheter, närhet till vatten och grönska är de faktorer som har störst betydelse för bostädernas attraktivitet, enligt studien.

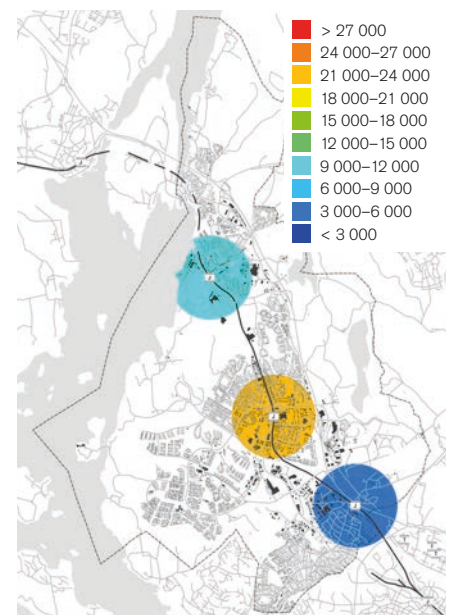
Det är viktigt att skapa en struktur som möjliggör att Järfällas kvaliteter i form av lummiga småhusområden, närhet till vatten och grönska samt kulturmiljöer kan bevaras och utvecklas. Varje bebyggelsemiljö är en årsring

Antal urbana verksamheter och serviceverksamheter inom 500 meter radie – nuläge. KÄLLA: KONSEKVENSBEDÖMNING, RUMSLIG HÅLLBARHET.

i kommunens historia och attraherar olika grupper av människor. Järfällas bebyggelsestruktur behöver utvecklas väl avvägt och så att den bidrar till ökad hållbarhet.

Hög arkitektonisk kvalitet och variation i stadsbilden är betydelsefulla faktorer för en upplevelserik stadsmiljö. Det ställer höga krav på kommunen när en stark trend är rationellt bostadsbyggande med ökad standardisering och hårda ekonomiska krav.

Befolkning inom en kilometer radie från respektive spårstation – nuläge. KÄLLA: KONSEKVENSBEDÖMNING, RUMSLIG HÅLLBARHET.

Urbana verksamheter

Urbana verksamheter omfattar butiker, restauranger och kulturverksamheter. Serviceverksamheter omfattar dagligvaruhandel, förskolor, grundskolor och öppenvård.

KÄLLA: VÄRDERING AV STADSKVALITETER I STOCKHOLMSREGIONEN.

Utmaning 4

Smart infrastruktur

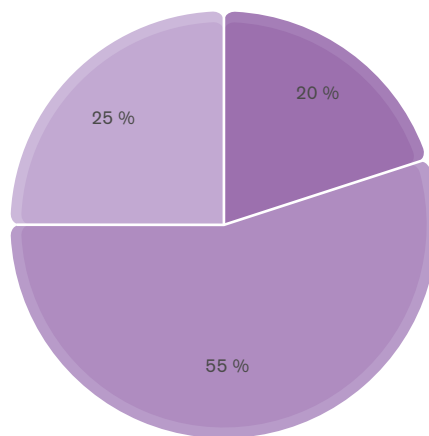
Regionens tillväxt och de pågående klimatförändringarna innebär påfrestningar som kräver att infrastrukturen utvecklas. Utmaningen är att tillgodose den ökade efterfrågan på effektivitet och kapacitet, samtidigt som vi skapar robusta och långsiktigt hållbara system.

Hur utvecklar vi Järfällas infrastruktur för framtiden?

Framtiden kan komma att innebära stora klimatförändringar som ställer utökade krav på god beredskap för att undvika negativa konsekvenser. Ökade nederbörds mängder och förhöjda vattennivåer ökar risken för bland annat översvämningar, ras och skred. En smart infrastruktur är robust och klarar framtida klimatförändringar. Den möjliggör vidare en hållbar livsstil, är anpassad till den snabba teknikutvecklingen och möjliggör alternativa energi- och kretsloppslösningar.

Transporter står idag för en stor del av Järfällas utsläpp av koldioxid och med en ökad befolkning ökar resandet. Att minska resebehovet och att utveckla ett system som ger förutsättningar för hållbara transporter är nödvändigt i strävan mot hållbarhet. Ett sådant system måste vara förberett för den snabba tekniska utvecklingen avseende bland annat färdmedel, drivmedel och transportstyrning. Det handlar också om att i den fysiska miljön ge förutsättningar för att ändra invanda rese mönster som inte är hållbara samt att minimera störningar, risker och barriäreffekter.

En större befolkning innebär också en större belastning på vatten- och avloppssystemet, ökade avfallsmängder samt ett större energibehov. Det är viktigt att utveckla dessa system så att

■ Kollektivtrafik	20 %
■ Biltrafik	55 %
■ Gång-, cykel- och mopedtrafik	25 %

Fördelning av personresor i Järfälla år 2005/2006. KÄLLA: STORSTOCKHOLMS LOKALTRAFIK.

de ger en mindre miljöpåverkan och så att förnyelsebar energi och kretsloppslösningar kan användas optimalt. Därför kan avvägningar behövas mellan storskaliga och småskaliga system.

Tele- och datakommunikation är numera en självklarhet för boende och företag. Det är särskilt viktigt att hålla en hög standard för att kunna vara konkurrenskraftig och för att kunna locka företag och boende till kommunen.

Bussterminalen vid Jakobsbergs station är en del i utvecklingen av Järfällas transportsystem.

Utmaning 5

Kunskapsintensiva Järfälla

Järfälla behöver en större bredd i näringslivssammansättningen. Utmaningen är att skapa förutsättningar i den fysiska miljön för framtidens näringsliv, att attrahera företag, utbildning och forskning för hela regionen.

Hur skapar vi förutsättningar för ett kunskapsintensivt och kreativt Järfälla?

Regionen går mot en alltmer kunskapsintensiv arbetsmarknad med en växande tjänstesektor. De näringar som växer starkast, ekonomiskt sett, är de kreativa och kulturella näringarna, vilka också prioriteras i RUFSS 2010 och beskrivs som betydelsefulla för lokal ekonomisk tillväxt. Kommunens möjlighet att locka företag och ta vara på invånarnas kreativitet, innovationsförmåga och entreprenörskap är av stor vikt för den framtida näringslivsutvecklingen.

Järfälla har idag en stor del handel och tillverkning vilket avviker från regionen som helhet (se diagram). Kommunen eftersträvar en större bredd i näringslivssammansättningen. Förutsättningar bör skapas för att Järfälla ska bli ett förstahandsval vid etableringar av kunskapsintensiva företag och för utbildning. Ett samspel mellan fysisk samhällsplanering och näringslivsutveckling behövs i detta sammanhang. Järfälla har stor potential att attrahera den här typen av verksamheter tack vare läget i storstadsregionen och den goda tillgängligheten i transportsystemet. I den regionala stadskärnan finns stor potential att utveckla både bostäder och verksamheter. För att kunna utnyttja de goda transport-

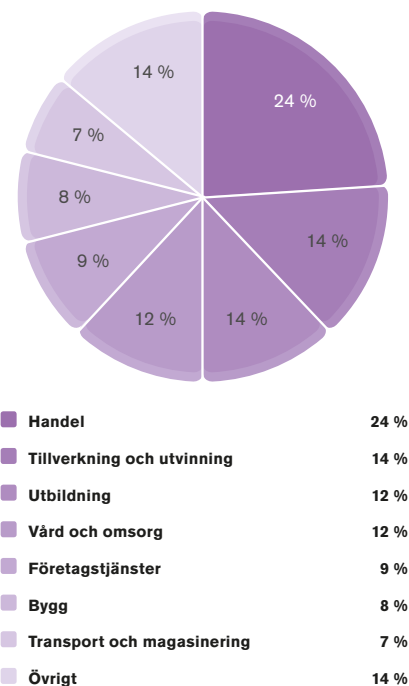

Illustration av Barkarby College, ett centrum för naturvetenskaplig och teknisk utbildning i nordvästra Stockholm.

möjligheterna, framförallt i spårnära lägen, är det därför viktigt att skapa miljöer som går att kombinera med både kunskapsintensiva verksamheter och bostadsbebyggelse.

Kommunen bör samtidigt skapa möjligheter för utbildning och kompetensutveckling inom alla sektorer av arbetslivet i Järfälla.

Att skapa en bredd i näringslivssammansättningen är av strategisk betydelse, eftersom det kan vara svårt att fullt ut förutse vilka branscher som blir betydelsefulla i framtiden.

Fördelning av arbetstillfällen per näringsgren i Järfälla.

Värdering av stadskvaliteter

Tillgänglighet till kollektivtrafik, utbud av urbana verksamheter, kontorsklustering samt modernitet är stadskvaliteter som har störst påverkan på attraktiviteten på kontorsmarknaden.

KÄLLA: VÄRDERING AV STADSKVALITETER – BETALNINGSVILJA FÖR KONTOR.

Utmaning 6

Järfälla för alla

Socialt kapital är en förutsättning för ett modernt och demokratiskt samhälle. Utmaningen är att skapa en livsmiljö som ger förutsättningar för ett samhälle där alla trivs och känner sig välkomna.

Hur utvecklar vi ett öppet och inkluderande Järfälla?

En stark befolkningsökning innebär att fler människor ska trivas, samsas och mötas i våra bebyggelse- och livsmiljöer. Den fysiska miljön ger förutsättningar för boende, arbete, kultur, service, fritid och rekreation. Det är viktigt att ge ett jämställt utbud oavsett vem man är, var i kommunen man bor eller vilka behov och intressen man har. Inte minst ur ett folkhälsoperspektiv där kultur, fritid och rekreation har stor betydelse för välmåendet.

Kommunens bostadsplanering behöver kunna erbjuda bostäder och livsmiljöer för människor med olika behov och för olika skeden i livet. Många vill ha möjlighet att bo kvar i samma område, även om behoven och boendeformen kan förändras. Det innebär att kommunen behöver planera för blandade boende- och upplåtelseformer. Ett blandat utbud kan även bidra till att motverka boendesegregation.

När kommunen står inför en stark tillväxt är det viktigt att hitta ett sätt att komplettera befintlig bebyggelse utan att ta bort bebyggelsemiljöernas kvaliteter och identitetsskapande berättelser.

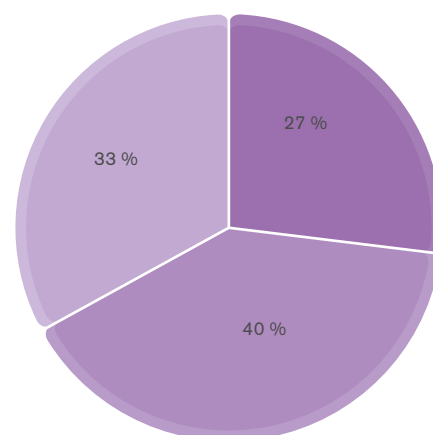
Det sociala kapitalet, som också beskrivs i rapporten *Socialt kapital i regional utvecklingsplanering*, är graden av tillit mellan människor och till offentliga institutioner, och är en förutsättning för ett modernt och demokra-

Järfälla ska vara en attraktiv kommun för alla.

tiskt samhälle. Mötesplatser är förutsättningar för ett ökat socialt kapital, eftersom tillit ökar när människor möts.

En medveten fysisk planering kan också underlätta för människor att leva jämställda liv. Tillgänglighetsaspekten är särskilt viktig för att uppnå jämställda livsmiljöer. Den fysiska utformningen har även stor betydelse för människors upplevelser av trygghet. Otrygghet och rädsla i de offentliga

Hyresrätt	27 %
Bostadsrätt	40 %
Äganderätt	33 %

Fördelning av upplåtelseformer år 2011.
KÄLLA: JÄRFÄLLA I SIFFROR 2012.

rummen är ett återkommande inslag i underlagsrapporten *Barnperspektiv*. Det är därför viktigt att ta hänsyn till barns och ungdomars perspektiv vid utformning av de offentliga rummen.

Framtidens Järfälla

Järfälla har formulerat sex mål för att möta utmaningarna. Utifrån målen har en framtidsbild tagits fram. Framtidsbilden visar hur mark och vatten ska bevaras och utvecklas till år 2030.

Mål för ett hållbart Järfälla

Översiktsplanens mål är att erbjuda bästa möjliga förutsättningar för hållbar utveckling för de som lever och verkar i kommunen. Fem delmål har formulerats för att nå hållbarhetsmålet och möta de identifierade utmaningarna. Delmålen är utgångspunkt för styrning och uppföljning av kommunens långsiktiga utveckling.

Med sikte på en hållbar utveckling

Målet för översiktsplanen är att *Järfälla ska erbjuda bästa möjliga förutsättningar för hållbar utveckling för de som lever och verkar i kommunen. Det innebär att vi måste hushålla med mark och vatten samt sträva efter balans mellan ekologiska, sociala, ekonomiska och rumsliga värden* (se figur på motstående sida).

Målet är formulerat med utgångspunkt i definitionen om en hållbar utveckling, det av riksdagen beslutade generationsmålet och det övergripande målet i Järfällas miljöplan.

Fem delmål ger inriktning

Fem delmål har formulerats för att nå hållbarhetsmålet och möta de utmaningar som beskrivs i föregående kapitel (se figur på motstående sida).

Det första delmålet handlar om att Järfälla ska erbjuda en varierad, upplevelserik och karaktärsfull byggd miljö. Järfällas bebyggelsestruktur har i princip vuxit fram sedan början av 1900-talet. Målet innebär att utveckla de många kvaliteter som finns i bebyggelsen idag och samtidigt tillföra de ytterligare kvaliteter som efterfrågas.

Att erbjuda levande och rika park-, natur- och kulturmiljöer är det andra delmålet. Närheten till natur och rekreation är uppskattat i Järfälla. Att tillgängliggöra och förädla dessa värden är centralt för att kunna erbjuda en god livsmiljö.

Det tredje delmålet är att Järfälla ska erbjuda en samhällsekonomiskt effektiv, robust och långsiktigt hållbar infrastruktur. Att förbättra möjligheterna att gå och cykla inom kommunen och att ytterligare förbättra kollektivtrafiken är nödvändigt för ett hållbart resande.

Fler jobb är kärnan i det fjärde delmålet att Järfälla ska erbjuda bästa möjliga förutsättningar för utbildning, forskning och näringsliv. Kunskap, innovation och teknikutveckling är centrala komponenter för att öka antalet arbetsplatser i Järfälla.

Det femte delmålet handlar om att erbjuda en attraktiv och hälsosam livsmiljö för alla. Öppenhet, tolerans och att alla känner sig inkluderade är grundläggande för trivsel och hälsa.

Uppföljning av mål och delmål

Översiktsplanens mål anger inriktning för kommunens långsiktiga utveckling av den fysiska miljön och vad vi behöver sträva efter för att möta utmaningarna. Målen är riktade till de som lever och verkar i Järfälla och är utgångspunkt för styrning och uppföljning.

För att målen ska bli verkningsfulla måste de även vara uppföljningsbara. Därför har ett antal mätbara nyckeltal identifierats för varje delmål. Nyckeltalen anger vad som ska mätas över tid för att följa upp delmålen (se vidare i bilaga 2 *Uppföljningsmatrix*).

Definitioner

Mål

Anger riktning för kommunens långsiktiga utveckling och vad kommunen behöver sträva efter för att möta utmaningarna.

Nyckeltal

Anger vad kommunen mäter över tid för att följa upp målen.

Framtidsbild

Kommunens ställningstagande om Järfällas fysiska struktur år 2030 med syfte att ge bästa möjliga förutsättningar för en hållbar utveckling.

Se vidare om uppföljning i bilaga 2.

Utmaningar

Mål

Ett hållbart Järfälla

Järfälla ska erbjuda bästa möjliga förutsättningar för hållbar utveckling för de som lever och verkar i kommunen. Det innebär att vi måste hushålla med mark och vatten samt sträva efter balans mellan ekologiska, sociala, ekonomiska och rumsliga värden.

Fem delmål

Urbana kvaliteter	Levande natur och kultur	Smart infrastruktur	Kunskaps-samhälle	Järfälla för alla
Järfälla ska erbjuda en varierad, upplevelserik och karaktärsfull byggd miljö.	Järfälla ska erbjuda levande och rika park-, natur- och kulturmiljöer.	Järfälla ska erbjuda en samhälls-ekonomiskt effektiv, robust och långsiktig hållbar infrastruktur.	Järfälla ska erbjuda bästa möjliga förutsättningar för utbildning, forskning och näringsliv.	Järfälla ska erbjuda en attraktiv och hälsosam livsmiljö för alla.

Framtidsbild

Vägen dit –
att växa med kvalitet

Järfälla år 2030

Ett hållbart Järfälla är det övergripande målet i översiktsplanen. Målet är formulerat med utgångspunkt i definitionen om en hållbar utveckling. Fem delmål har formulerats för att nå hållbarhetsmålet och möta utmaningarna. Målen är utgångspunkt när *framtidsskildern*, *planeringsprinciperna* och *vägledningen* ska tolkas i fortsatt planering och i kommande beslut om mark och vatten.

Framtidsbild 2030

Framtidsbilden är kommunens syn på hur Järfällas bebyggelsestruktur ska bevaras och utvecklas för att bli attraktiv och långsiktigt hållbar. Den ska vara en ledstjärna och beskriva en helhet för Järfällas framtid samt visa en fysisk struktur som ger förutsättningar att möta utmaningarna och nå målen.

Vad är en framtidsbild?

För att veta i vilken riktning kommunen ska handla i nutid behövs en gemensam bild av framtiden. Med utgångspunkt i utmaningarna och målen har kommunen därför tagit fram en framtidsbild för Järfälla år 2030.

Framtidsbilden ger vägledning för beslut om hur Järfällas mark och vatten ska användas och hur den byggda miljön ska utvecklas och bevaras.

Den fysiska struktur som redovisas i framtidsbilden är utformad för att ge bästa möjliga förutsättningar för att leva och verka hållbart i Järfälla.

Järfälla år 2030

Järfälla har år 2030 vuxit med kvalitet. En större befolkning innebär att kommunen har tagit ansvar för regionens tillväxt. Samtidigt har Järfällas värden vårdats och utvecklats.

Barkarbystaden, centrala delar av Jakobsberg och Barkarby samt delar av Veddesta har en tydlig stadskaraktär. Kommundelarna är på väg att växa samman till en tät och sammanhållen regional stadskärna. Förutsättningarna för det kunskapsintensiva näringslivet är goda, vilket innebär att dessa verksamheter har stärkts. Även service- och tjänstesektorn har vuxit i kärnan.

Kallhäll har en mer stadsmässig karaktär än idag. Det goda kollektivtrafikläget och närheten till grönska innebär att kommundelen har utvecklats och förtätats.

Områden mellan kommundelarna har omvandlats så att kommunen har

knutits samman. Nya småskaliga strukturer har vuxit fram norr om Stäket och söder om Kallhälls villastad. Stora områden av Järfälla har utvecklats med bibehållen karaktär.

Ytkrävande och transportintensiva verksamheter har lokaliserats till det nya verksamhetsområdet vid Rotebroleden. Verksamheter med skyltläge finns utmed E18.

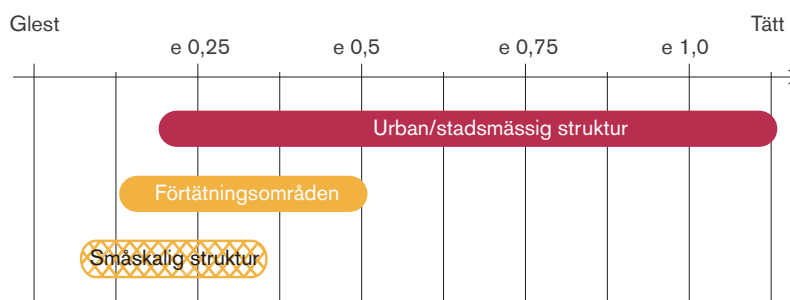
En kollektivtrafik av hög kvalitet innebär att hela regionen upplevs nära. Trafiknätet har utvecklats och användningen av cykel och kollektivtrafik har ökat. Järfällas kommundelar har bundits ihop med kapacitetsstark kollektivtrafik. Stockholm Väst är en regional kollektivtrafiknod med effektiva kopplingar till andra regionala stadskärnor. Barkarbystaden har en bra koppling till det regionala vägnätet genom det nya läget på Barkarby trafikplats.

Alla i Järfälla har god tillgång till mötesplatser, kultur, fritid och rekreation.

Tillgängligheten för Järfällaborna till kommunens natur, vatten och grönska har ökat och kvaliteten på dessa områden är hög. Naturreservatens värden har utvecklats inom de gränser som gällde år 2014. De prioriterade ekologiska landskapssambandens funktion och värden har säkrats. Det sammanhängande rekreativstråket längs Mälaren är mycket uppskattat och välanvänt.

Utblick mot Järfälla år 2050

Kommundelarna Barkarby, Jakobsberg och Veddesta har vuxit samman till en stark regional stadskärna. Barkarby handelsplats och hela Veddesta har en tät och stadsmässig struktur och en blandning av bostäder och verksamheter. Järfälla har kopplats till omgivande kommuner genom ytterligare spår-förbindelser, till exempel mot Hjulsta. MälARBanan har byggts ut till fyra spår till länsgränsen.

Figuren visar hur tätheten kan variera för föreslagna strukturer i framtidsbilden. Täthet anges med hjälp av exploateringsstal (e). Exploateringsstal definieras som sammanlagd bruttoarea delat med områdesarea.

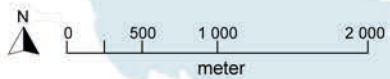
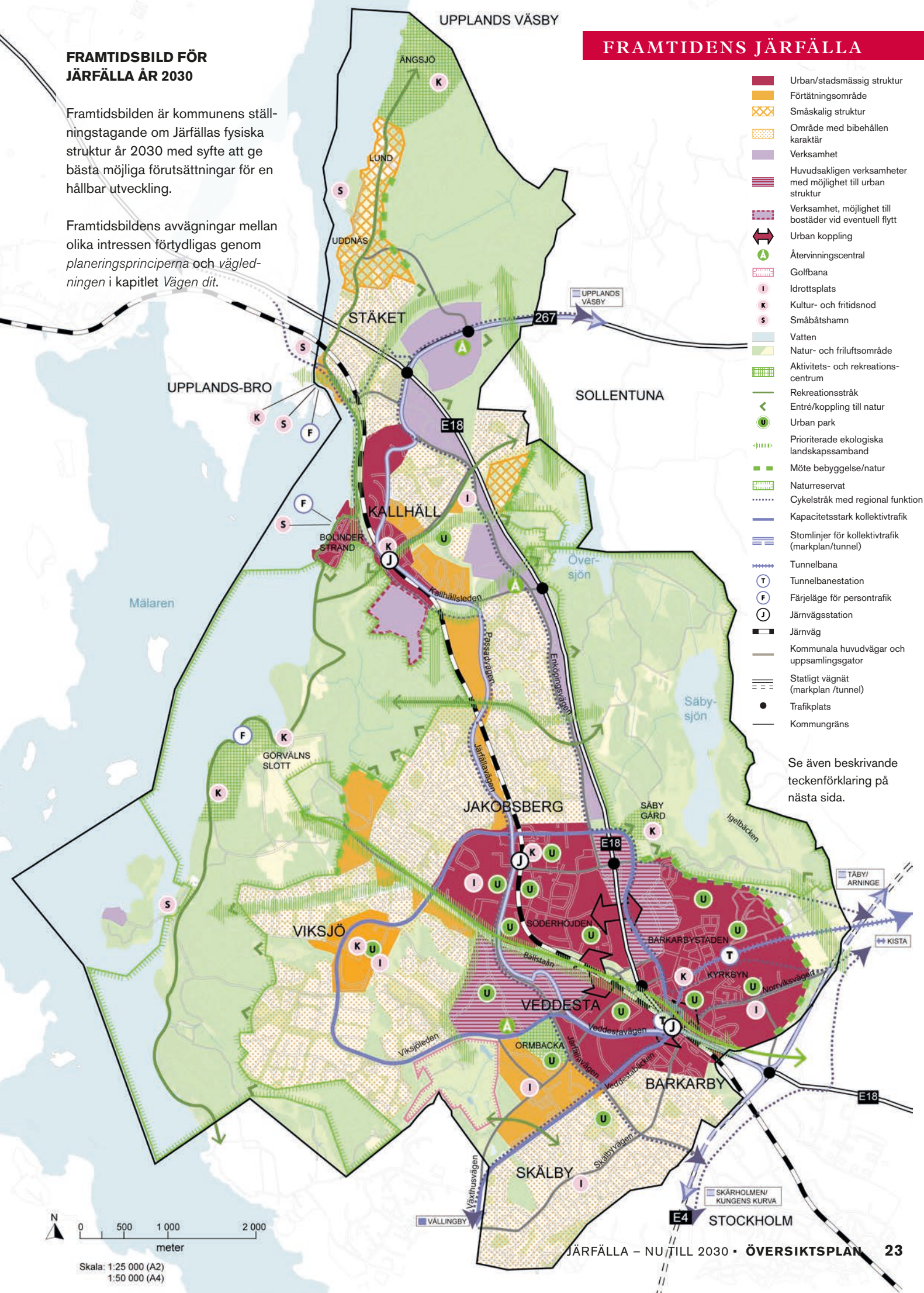
FRAMTIDSBILD FÖR JÄRFÄLLA ÅR 2030

Framtidsbilden är kommunens ställningstagande om Järfällas fysiska struktur år 2030 med syfte att ge bästa möjliga förutsättningar för en hållbar utveckling.

Framtidsbildens avvägningar mellan olika intressen förtydligas genom planeringsprinciperna och vägledningen i kapitlet *Vägen dit*.

- Urban/stadsmässig struktur
- Förtätningsområde
- Småskalig struktur
- Område med bibehållen karaktär
- Verksamhet
- Huvudsakligen verksamheter med möjlighet till urban struktur
- Verksamhet, möjlighet till bostäder vid eventuell flytt
- Urban koppling
- Återvinningscentral
- Golfbana
- Idrottsplats
- Kultur- och fritidsnod
- Småbåtshamn
- Vatten
- Natur- och friluftsområde
- Aktivitets- och rekreationscentrum
- Rekreativstråk
- Entré/koppling till natur
- Urban park
- Prioriterade ekologiska landskaps samband
- Möte bebyggelse/natur
- Naturreservat
- Cykelstråk med regional funktion
- Kapacitetsstark kollektivtrafik
- Stomlinjer för kollektivtrafik (markplan/tunnel)
- Tunnelbana
- Tunnelbanestation
- Färjeläge för persontrafik
- Järnvägsstation
- Järnväg
- Kommunala huvudvägar och uppsamlingsgator
- Statligt vägnät (markplan/tunnel)
- Trafikplats
- Kommungräns

Se även beskrivande teckenförklaring på nästa sida.

Skala: 1:25 000 (A2)
1:50 000 (A4)

Beskrivande teckenförklaring till framtidsbild för Järfälla år 2030

 Urban/stadsmässig struktur

Områden med urban bebyggelsestruktur vilket innebär en tydlig stadskarakter, en genomsnittligt hög täthet, en blandning av funktioner och ett integrerat gatunät.

 Förtättningsområden

Områden med medeltät bebyggelsestruktur som binder samman, tillgängliggör och integrerar kommundelarna. Funktionsblandning där tillgängligheten är god.

 Småskalig struktur

Områden med småskalig bebyggelsestruktur och huvudsakligen bostäder i form av radhus, parhus och villor samt verksamheter som stödjer lokalsamhället.

 Områden med bibehållen karaktär

Områden som utvecklats varsamt med bibehållen karaktär. Exempelvis områden där bostäder tillkommer med kompletterande upplåtelseformer.

 Verksamhet

Verksamhetsområden lämpliga för ytkrävande och transportintensiva verksamheter som inte går att kombinera med bostäder i en tät stadsstruktur.

 Huvudsakligen verksamheter med möjlighet till urban struktur

Huvudsakligen verksamheter med möjlighet till urban struktur genom omvandling och förtätning.

 Verksamhet med möjlighet till bostäder vid eventuell flytt

Område för verksamheter men med möjlighet till bostäder vid eventuell flytt av verksamheterna.

 Urban koppling

Urbana kopplingar som överbryggat barriäreffekterna av Mälarsebanan och E18.

 Återvinningscentral

Möjliga lägen för återvinningscentraler.

 Golfbana

Befintlig golfbana.

 Idrottsplats

Idrottsanläggningar.

 Kultur- och fritidsnod

Plats som ger möjlighet att utveckla en eller flera funktioner för kultur- och fritidsverksamhet som till exempel mötesplats, bibliotek, samlings- och utställningslokaler.

 Småbåtshamn

Småbåtshamnar med anknytningsverksamhet.

 Vatten **Natur- och friluftsområde** **Aktivitets- och rekreationscentrum**

Aktivitets- och rekreationscentrum inom de gröna kilarna med en eller flera funktioner som till exempel badplats, skidbacke och elljusspår.

 Rekreativstråk

Stråk viktiga för rekreation och för tillgänglighet till rekreationsområden. Rekreativstråken är länkade till gång- och cykelvägnätet.

 Entré/koppling till natur

Entréer och/eller förbindelser till naturområden.

 Urban park

Högkvalitativa urbana parker med god tillgänglighet och medveten gestaltning. Inkluderar ytor för spontan idrott.

 Prioriterade ekologiska landskapssamband

Ekologiska landskapssamband som är prioriterade att bevara och/eller förstärka som spridningskorridorer mellan större grönområden.

 Möte bebyggelse/natur

Mötet mellan bebyggelse och natur som har en medveten gestaltning. I denna gränsson är grönskan och bebyggelsen väl integrerade med varandra.

 Naturresevat

Befintliga naturresevat.

 Cykelstråk med regional funktion

Regionala cykelstråk samt viktigare kommunala huvudcykelstråk av hög standard och med regional funktion.

 Kapacitetsstark kollektivtrafik

Kollektivtrafikförbindelser med hög turtäthet inom kommunen samt till angränsande kommuner längs stråk där fordonen prioriteras.

 Stomlinjer för kollektivtrafik (markplan/tunnel)

Regionala kollektivtrafikförbindelser med mycket hög kapacitet och turtäthet längs stråk där fordonen prioriteras.

 Tunnelbana

Tunnelbana Akalla–Barkarby station via Barkarbystaden.

 Tunnelbanestation **Färjelägen för persontrafik**

Färjelägen för persontrafik mellan målpunkter inom kommunen och till grannkommuner.

 Järnvägsstation

Järnvägsstationerna Kallhäll, Jakobsberg och Barkarby/Stockholm Väst.

 Järnväg

Mälarsebanan med fyra spår.

 Kommunala huvudvägar och uppsamlingsgator

Befintliga och nya vägar i kommunens huvudvägnät samt vissa lokala uppsamlingsgator.

 Statligt vägnät (markplan/tunnel)

E18, E20 och länsväg 267.

 Trafikplats

Befintliga och föreslagna trafikplatser.

 Kommungräns

Vägen dit – växa med kvalitet

I detta kapitel redovisas planeringsprinciper för de beslut som behöver fattas på vägen mot framtidens Järfälla. Vidare presenteras vägledning som ger underlag för att tolka framtidsbilden. Avslutningsvis beskrivs hur översiktsplanen ska hållas aktuell och följas upp.

Planeringsprinciper

De planeringsprinciper som redovisas i detta avsnitt ska tillämpas i de beslut som behöver fattas på vägen till framtidens Järfälla. Den övergripande planeringsprincipen är att Järfälla ska växa med kvalitet.

Att växa med kvalitet

Den övergripande planeringsprincipen är att *Järfälla ska växa med kvalitet genom att ta ansvar för kommunens del av regionens tillväxt och samtidigt ta vara på och utveckla kommunens bebyggelse-, natur-, kultur- och rekreationsvärden.*

Den övergripande principen tar avstamp i utmaningen med samma rubrik. Den påminner om vikten av att hela tiden ha fokus på att hantera risken för motsättning mellan viljan att växa och viljan att bevara.

Ett ensidigt fokus på tillväxt kan vara av stor nytta för bostadsförsörjningen men riskerar samtidigt att leda till bebyggelsestrukturer med låga kvaliteter och utarmning av Järfällas många värden. Att istället lägga fokus på att bevara kommunens kvaliteter känns tryggt och kan säkra Järfällas värden men riskerar samtidigt att begränsa tillväxten och att inte klara målen för bostadsförsörjningen. Dessutom tas inte möjligheterna till vara att med tillväxtkraftens hjälp utveckla Järfällas värden.

Nyckeln till framgång är att hålla samtalet levande om hur dessa målkonflikter bäst kan hanteras med ledning av den övergripande planeringsprincipen.

Planeringsprinciper visar vägen

För att nå målen, förverkliga framtidsbilden och bejaka befolkningstillväxten behövs planeringsprinciper för kommunens agerande. Att tillämpa planeringsprinciperna i beslut som gäller mark, vatten och byggande skapar långsiktighet och ett gemensamt agerande.

Att växa med kvalitet definieras av tjugo planeringsprinciper. Många av principerna relaterar till flera olika mål men har strukturerats utifrån det mest relevanta delmålet (se redovisningen på motstående sida).

Definition av planeringsprinciper

Principer för kommunens agerande i de beslut som behöver fattas för att nå målen och förverkliga framtidsbilden.

Urban struktur i Bolinder strand.

Den övergripande planeringsprincipen
relaterar till det övergripande målet
ett hållbart Järfälla.

Växa med kvalitet

Järfälla ska växa med kvalitet genom att ta ansvar för kommunens del av regionens tillväxt och samtidigt ta till vara och utveckla kommunens bebyggelse-, natur-, kultur- och rekreationsvärden.

Urbana kvaliteter

Nedanstående planeringsprinciper relaterar starkast till delmål 1 att *Järfälla ska erbjuda en varierad, upplevelserik och karaktärsfull byggd miljö:*

1. Säkra förutsättningarna att bygga cirka 1 000 bostäder per år.
2. Förtäta bebyggelsen i Järfälla med fokus på goda kollektivtrafiklägen.
3. Öka tillgången till service och antalet urbana verksamheter i Järfälla.
4. Höja den gestaltningens kvaliteten i Järfällas byggda miljö.

Levande natur och kultur

Nedanstående planeringsprinciper relaterar starkast till delmål 2 att *Järfälla ska erbjuda levande och rika park-, natur- och kulturmiljöer:*

5. Vårda och levandegöra kulturbyggnader och kulturmiljöer för att hålla berättelsen om Järfälla levande.
6. Öka tillgängligheten till vatten och grönska med hög kvalitet.
7. Säkra god kemisk och ekologisk vattenstatus i kommunens sjöar och vattendrag.
8. Förbättra förutsättningarna för den biologiska mångfalden.

Smart infrastruktur

Nedanstående planeringsprinciper relaterar starkast till delmål 3 att *Järfälla ska erbjuda en samhällsekonomiskt effektiv, robust och långsiktigt hållbar infrastruktur:*

9. Prioritera gång- och cykeltrafik lokalt och kollektivtrafik regionalt vid utformningen av trafiksystemet.
10. Minska den negativa påverkan per person på klimatet från de som lever och verkar i Järfälla.
11. Förbättra förutsättningarna för slutna kretslopp och minskad spridning av naturfrämmande ämnen.
12. Begränsa de negativa hälsoeffekterna av buller.

Kunskaps- samhälle

Nedanstående planeringsprinciper relaterar starkast till delmål 4 att *Järfälla ska erbjuda bästa möjliga förutsättningar för utbildning, forskning och näringsliv:*

13. Förbättra förutsättningarna för att öka antalet arbetsplatser i Järfälla.
14. Öka integreringen mellan verksamheter och bostäder.
15. Främja hållbart byggande genom innovation och teknikutveckling.
16. Skapa förutsättningar för kapacitetsstark och tillförlitlig digital kommunikation.

Järfälla för alla

Nedanstående planeringsprinciper relaterar starkast till delmål 5 att *Järfälla ska erbjuda en attraktiv och hälsosam livsmiljö för alla:*

17. Förbättra kvaliteten och tillgången till platser för möten, fritid och kultur.
18. Öka säkerheten och den upplevda tryggheten i bebyggelsestrukturen i hela Järfälla.
19. Erbjuder ett mer varierat utbud av olika bostadstyper och upplåtelseformer i alla kommunaldelar.
20. Utveckla formerna för samverkan i samhällsbyggnadsprocessen med medborgare, näringsliv och andra aktörer.

Överblick över planeringsprinciperna och hur de relaterar till delmålen. Många av principerna relaterar till flera delmål men har strukturerats utifrån det mest relevanta. Planeringsprinciperna redovisas utan inbördes prioritet.

Vägledning

I detta avsnitt redovisas vägledning för att tolka framtidsbildens avvägningar mellan olika intressen i fortsatt planering. Avsnittet är strukturerat utifrån geografiska områden och allmänna intressen.

Urban struktur ger stadskvaliteter

Den regionala kärnan Barkarby-Jakobsberg

Jakobsberg, Barkarby och delar av Veddesta har en tydlig stadskaraktär och är på väg att växa samman till en stor, tät och sammanhållen regional stadskärna. Förutsättningarna för det kunskapsintensiva näringslivet är goda vilket innebär att dessa verksamheter har stärkts. Även service- och tjänstesektorn har vuxit i kärnan.

Motiv

I RUFS 2010 redovisas en önskad utveckling av åtta regionala kärnor, utöver den centrala regionkärnan. Barkarby-Jakobsberg är en av dessa.

Att skapa en hållbar region är det främsta skälet till utveckling av regionala kärnor. Detta genom att de avlastar den centrala kärnan, innebär bättre hushållning med mark samt ger förutsättningar för kortare avstånd mellan hem och arbete.

Att utveckla en regional stadskärna i Barkarby-Jakobsberg innebär att kommunen behöver skapa en tät, sammanhängande och upplevelserik stadsmiljö med urbana kvaliteter, fler boendemöjligheter, fler arbetsplatser och en bättre kollektivtrafik. Dessa kvaliteter är attraktiva för såväl boende som kunskaps- och tjänsteintensiva företag. I en tät struktur begränsas behovet av transporter och infrastrukturen används på ett effektivt sätt.

Vägledning för den regionala stadskärnan

- Bebyggelsen ska utformas med en genomsnittligt hög täthet och ha en tydlig stadskaraktär. Vid spårstationer ska bebyggelsen och exploateringsgraden vara hög (se illustration på sidan 22).
- Bebyggelsen ska innehålla en blandning av funktioner (bostäder, arbetsplatser, handel och service) och ge plats för ett bra utbud av urbana verksamheter (butiker, restauranger och kulturverksamheter).
- Bottenvåningarna ska ha en användning och en utformning som tillför staden liv.
- Förhållandet mellan byggnaderna och de offentliga rummen ska vara stadsmässigt. Det handlar om hur den fysiska strukturen ser ut: rumslighet, byggnaders placering i relation till gator och platser samt kvarters- och gatustruktur.
- Stationsentréer ska lokaliseras så att tillgängligheten till stationerna maximeras.
- Samordning och samutnyttjande av parkeringar ska eftersträvas.
- De offentliga rummen (torg, gator, parker) ska:
 - Vara varierade, integrerade i gatunätet, tillgängliga och ha hög kvalitet.
 - Ha tillräcklig andel parker och grönska.

- Utformas så det framgår hur de kan användas. Det ska vara tydligt vad som är offentliga, halloffentliga, halvprivata och privata stadsrum.

Barkarby torg och Tingsbyn

- Barkarby torg med värdshuset, Tingshuset och det öppna torget samt kopplingen till Enköpingsvägen och Häradsvägen ska bevaras och lyftas fram som en målpunkt i den södra delen av Barkarbystaden.
- Utbyggnad i anslutning till Tingshusområdet ska ske i samspel med områdets kulturhistoriska värden. Bebyggelsen trappas upp mot Barkarbystaden och övergår i en stadsmässig struktur.

Kyrkbyn

- Tillkommande bebyggelse norr och öster om Järfälla kyrka ska ta hänsyn till kyrkans placering så att siktlinjerna mot kyrkan bibehålls.
- Utbyggnad i Kyrkbyns närhet ska ske i samspel med områdets kulturhistoriska värden. Bebyggelsen blir tätare mot de centrala delarna av Barkarbystaden. I Kyrkbyn kan mindre förtätningar ske genom styckning av tomter.

Definition av vägledning

Geografisk och tematisk vägledning som ger underlag för att tolka framtidsbildens avvägning mellan olika intressen i fortsatt planering och i kommande beslut om mark och vatten.

Regionala stadskärnor

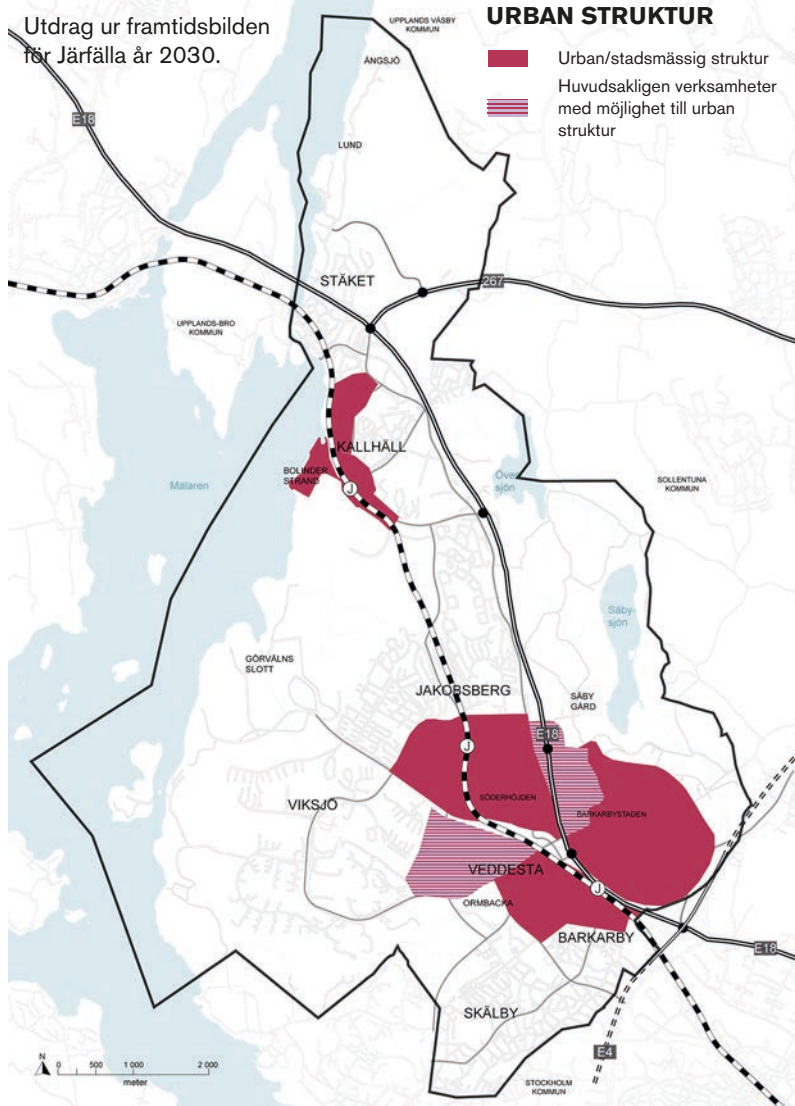
En av strategierna i RUFSS 2010 är att vidareutveckla en flerkärnig och tät region. Syftet med de regionala stadskärnorna är att motverka en spridd bebyggelseutveckling. I regionen är åtta regionala stadskärnor utpekade, varav en ligger i Barkarby-Jakobsberg. Läs vidare om regionala kärnor på www.tmr.sll.se.

Mälarnära kvaliteter i centrala Kallhäll och Bolinder strand

Kallhäll, med sitt goda kollektivtrafikläge och sin närhet till grönska, har utvecklats och förtätats och fått en mer stadsmässig karaktär.

Motiv

Det Mälarnära läget och den goda tillgången till kapacitetsstark kollektivtrafik motiverar att utveckla centrala Kallhäll och Bolinder strand. En utveckling här betyder att fler människor kan få tillgång till dessa kvaliteter i sin livsmiljö.

Vägledning för centrala Kallhäll och Bolinder strand

- Centrala Kallhäll ska utformas med en genomsnittligt hög täthet och ha en tydlig stadskaraktär. Vid pendeltågsstationen ska bebyggelsen och exploateringsgraden vara hög (se illustration på sidan 22).
- Bebyggelsen i centrala Kallhäll ska innehålla en blandning av funktioner (bostäder, arbetsplatser, handel och service) och ge plats för ett bra utbud av urbana verksamheter (butiker, restauranger och kulturverksamheter).
- Samordning och samutnyttjande av parkeringar ska eftersträvas.
- De offentliga rummen i hela området ska utformas så det är tydligt hur de kan användas och det ska vara tydligt vad som är offentliga, halloffentliga/halvprivata och privata stadsrum.
- Området som helhet ska ha en grön karaktär med god tillgänglighet till naturen.
- Om verksamheterna vid Mejerivägen väljer att flytta kan användning för bostäder prövas i och med det kollektivtrafiknära läget.

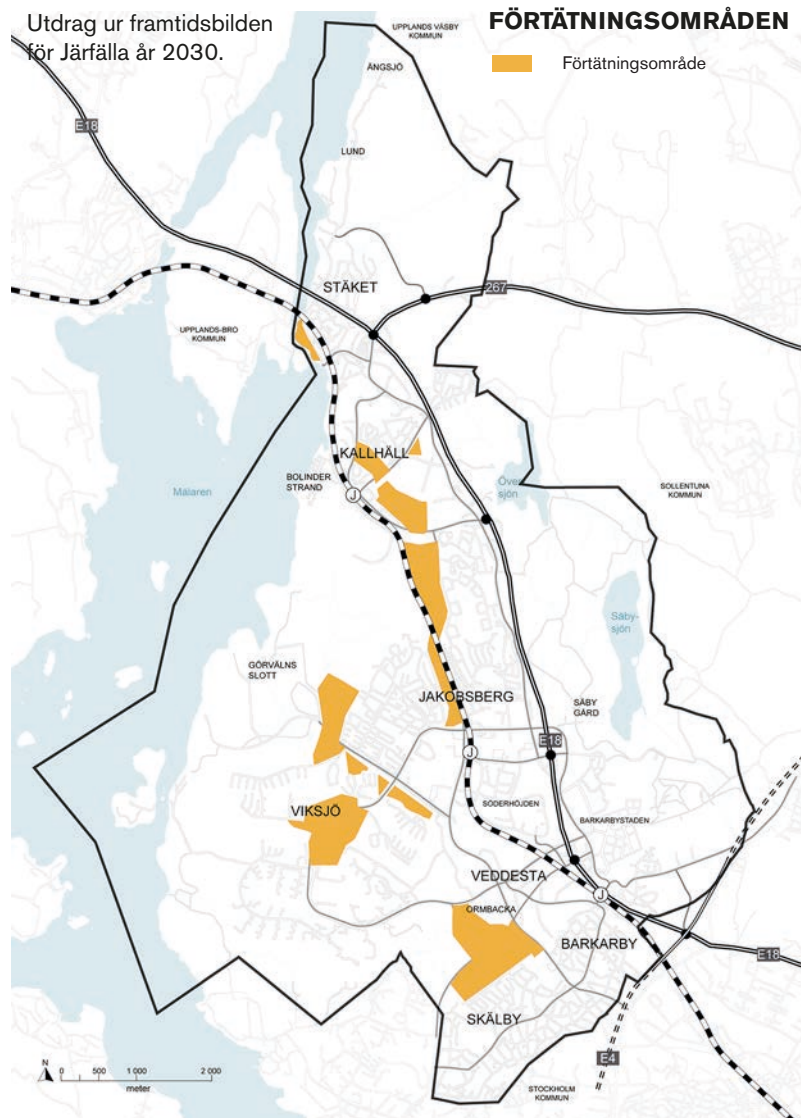
Förtäining i Bolinder strand.

Förtätningsovråden binder samman

År 2030 har områdena mellan kommundelarna och de tätare kärnorna förtätats. Kommunen har bundits samman och integrerats.

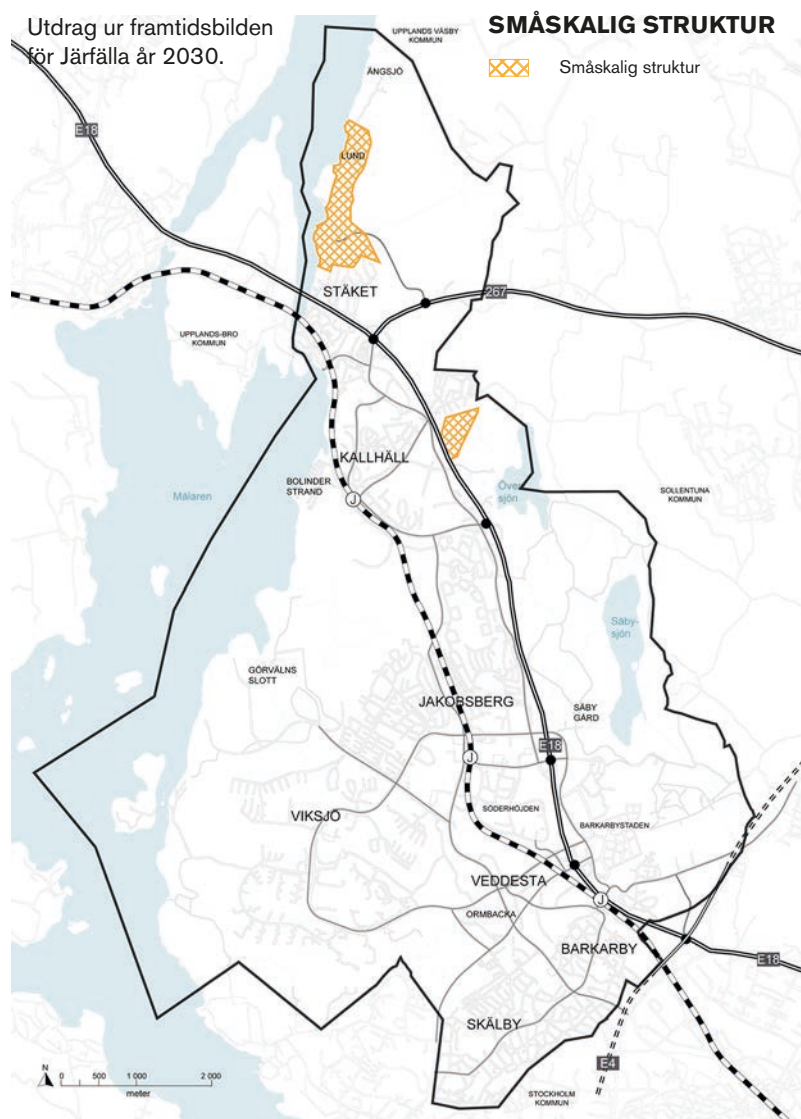
Motiv

Kommundelar med starka fysiska samband ger bättre förutsättningar för möten med boende i andra områden. Underlaget för service förbättras också. Det är god ekonomi att på detta sätt maximera nyttan av den befintliga infrastrukturen och samtidigt förstärka underlaget för nya kapacitetsstarka kollektivtrafikstråk.

Vägledning för förtätningsovråden

- Bebyggelsen är huvudsakligen bostäder och har en genomsnittligt medelhög täthet (se illustration på sid. 22). En högre täthet kan prövas i delar med god tillgänglighet till kollektivtrafik.
- Bebyggelsens struktur ska bidra till att koppla samman omgivande kommundelar, öka orienterbarheten och överbygga fysiska barriärer.
- I punkter med särskilt god tillgänglighet ska det finnas en blandning av funktioner och mötesplatser.
- De offentliga rummen ska utformas så det är tydligt hur de kan användas. Det ska vara tydligt vad som är offentliga, halvoffentliga, halvprivata och privata stadsrum.
- Stäcksfläcken ska förtätas varsamt med hänsyn till kulturmiljön och samtidigt utvecklas till en mötesplats. Allmänhetens tillträde till området ska värnas. Planeringen för Stäcksfläcken ska ske samlat.
- Bebyggelse på vatten kan prövas söder om Stäcksfläcken.

Småskalig struktur kompletterar

Områdena söder om Kallhälls villastad, norra Ståket, Uddnäs och Lund har år 2030 utvecklats med en småskalig bebyggelsestruktur.

Motiv

En småskalig struktur är motiverad i lägen där avstånden till kollektivtrafik är längre. Det är också viktigt för Järfälla att kunna erbjuda olika slags boendeformer med olika skalor, täthet och puls. Här erbjuds ett lugnare alternativ till de urbana kärnorna.

Ny bebyggelse vid Uddnäs samt komplettering i Lund möjliggör och förutsätter en förbättrad vägstandard vilket samtidigt skapar bättre tillgänglighet till Uddnäs, Lund och Ångsjö.

Vägledning för småskalig struktur

- Den småskaliga strukturen ska huvudsakligen bestå av bostäder.
- Bebyggelsestrukturen ska utformas så att den ger möjligheter för verksamheter som stödjer lokalsamhället men inte är störande för omgivningen.
- Bebyggelsen ska anpassas till platsens förutsättningar avseende terräng- och naturförhållanden.
- Området söder om Kallhälls villastad ska bygga vidare på den struktur och karaktär som finns i Kallhälls villastad.
- Lund och Uddnäs ska planeras samlat. Vägfrågan ska lösas i detta sammanhang
- Lund ska utvecklas varsamt genom förtätning med enstaka tomter för villabebyggelse.
- Bebyggelse på vatten kan prövas vid Uddnäs.
- Ny bebyggelse ska prövas genom detaljplan.
- Byggnadsverk som hindrar en samlad bebyggelseutveckling och anslutning till kommunalt vatten och avlopp ska nekas bygglov.

Bibehållen karaktär med möjlighet till utveckling

Norra och västra Jakobsberg, Viksjö, Skälby, delar av Barkarby, Kallhäll samt Stäket har år 2030 utvecklats varsamt med bibehållen karaktär.

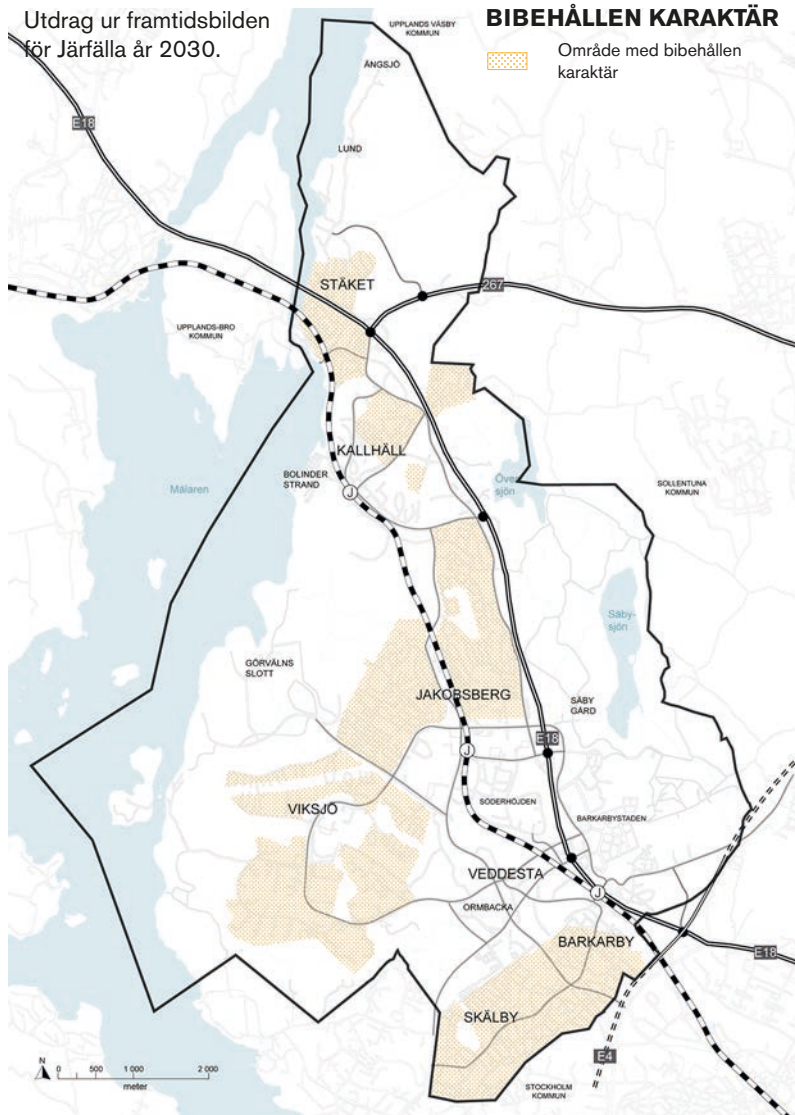
Motiv

En mer begränsad bebyggelseutveckling är motiverad på grund av det perifera läget och den begränsade tillgången till kollektivtrafik.

Flera av de ovan nämnda bostadsområdena har ensidiga bostadstyper och upplåtelseformer. Ett tillskott är därför positivt och skulle kunna bidra till större variation och bättre möjligheter till boende i olika skeden av livet.

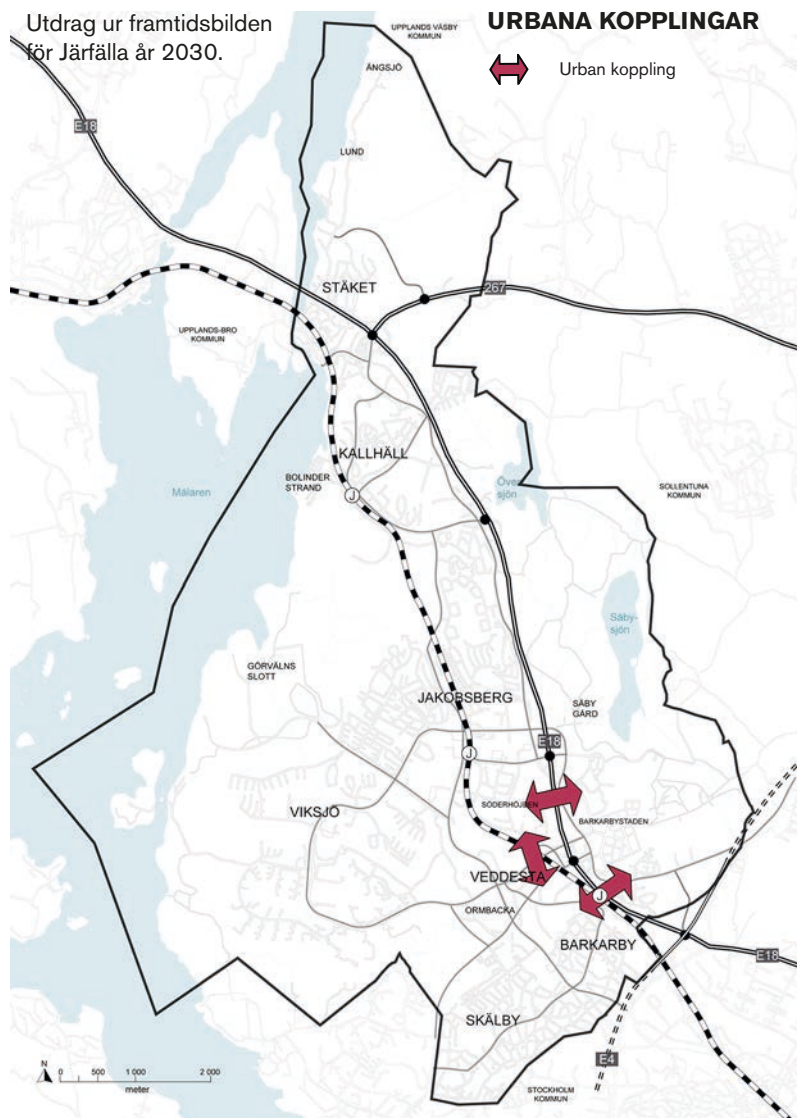
Vid kompletteringar måste kraven på allmän lämplighet vara uppfyllda, bland annat kommunala vatten- och avloppsledningar, gator, kollektivtrafik och annan service. Ny bebyggelse bör även vara kommunalekonomisk försvarsbar.

Utdrag ur framtidsbilden för Järfälla år 2030.

Vägledning för bibehållen karaktär

- Områden med bibehållen karaktär ska huvudsakligen bestå av bostäder.
- Bebyggelsestrukturen ska utformas så att den ger möjlighet för verksamheter som stödjer lokalsamhället, men som inte är störande för omgivningen.
- Den gröna karaktären ska bevaras liksom dagens goda tillgång till närnatur. Bygglov ska prövas restriktivt där stora markförändringar är en förutsättning för byggande.
- Vid bygglovgivning ska det beaktas att minsta möjliga ingrepp sker i natur- och kulturmiljön.
- Uddnåsvägen och Ångsjövägen har låg kapacitet och standard. Bygglov ska inte medges som medför ytterligare belastning på dessa vägar innan de avlastats med alternativa vägar eller byggts om.

Urbana kopplingar överbryggar barriärer

De urbana kopplingarna mellan Veddesta och Jakobsberg, Barkarby handelsområde och Jakobsberg samt Veddesta och Barkarby binder år 2030 samman den regionala kärnan och överbryggar barriäreffekterna av Mälarkanalen och E18.

Motiv

I en stadsmiljö ska det vara enkelt att ta sig mellan målpunkter. Såväl fysiska barriärer, infrastruktur, mentala barriärer som bristande orienterbarhet, behöver överbryggas för att den regionala kärnan ska upplevas som en tillgänglig och sammanhängande stadsstruktur.

Vägledning för urbana kopplingar

- De urbana kopplingarna ska utformas så att de upplevs trygga och säkra.
- Urbana kopplingar ska placeras så att de länkar samman målpunkter och där de underlättar möjligheterna att förflytta sig.

Sol och lek på Ångsjös friluftsbad.

Vatten och grönska av hög kvalitet

År 2030 är den grönbå strukturen välutvecklad och har höga natur-, kultur- och rekreationsvärden. Den goda tillgängligheten till dessa områden bidrar till god folkhälsa. Områden med ett rikt växt- och djurliv vårdas och värnas utifrån kunskap om biologisk mångfald. 33 procent av kommunens areal är skyddad som naturreservat.

Mälarens stränder nås enkelt från de flesta kommundelarna. Kommunens sjöar och vattendrag har rent vatten med goda ekologiska förhållanden.

Naturreservaten och övriga friluftsområden är välbesökta. Landskapet vårdas genom aktivt jordbruk med centrum vid Görvälns Gård.

Mellan Görvälnkilen och Järvakilen sträcker sig två dalgångar med ädel-lövskogar och gamla ekar. Dalgångar-

nas promenad- och cykelstråk följer Kallhällsbäcken och den ekologiskt värdefulla Bällstaån.

De ekologiska landskapssambanden berikar park- och naturmiljöerna långt in i bebyggelsen och är viktiga biologiska spridningskorridorer mellan reservaten.

De urbana parkerna berikar hela Järfälla. Dessa parker av varierande storlek och med urban karaktär har hög kvalitet på utformning och material. De har integrerade dagvattenanläggningar och fungerar som luftomväxlare och temperaturreglare i den täta strukturen.

Sex stadsparker finns utmed landskapssamband och alléer.

Barns lekmiljöer värnas och är mötesplatser för alla åldrar. Det finns såväl urbana lekmiljöer som naturlekplatser.

Motiv

Att aktivt integrera ekosystemtjänster i planeringen är viktigt för ett hållbart stadsbyggande och bidrar bland annat till att göra samhället mindre sårbart för klimatförändringar.

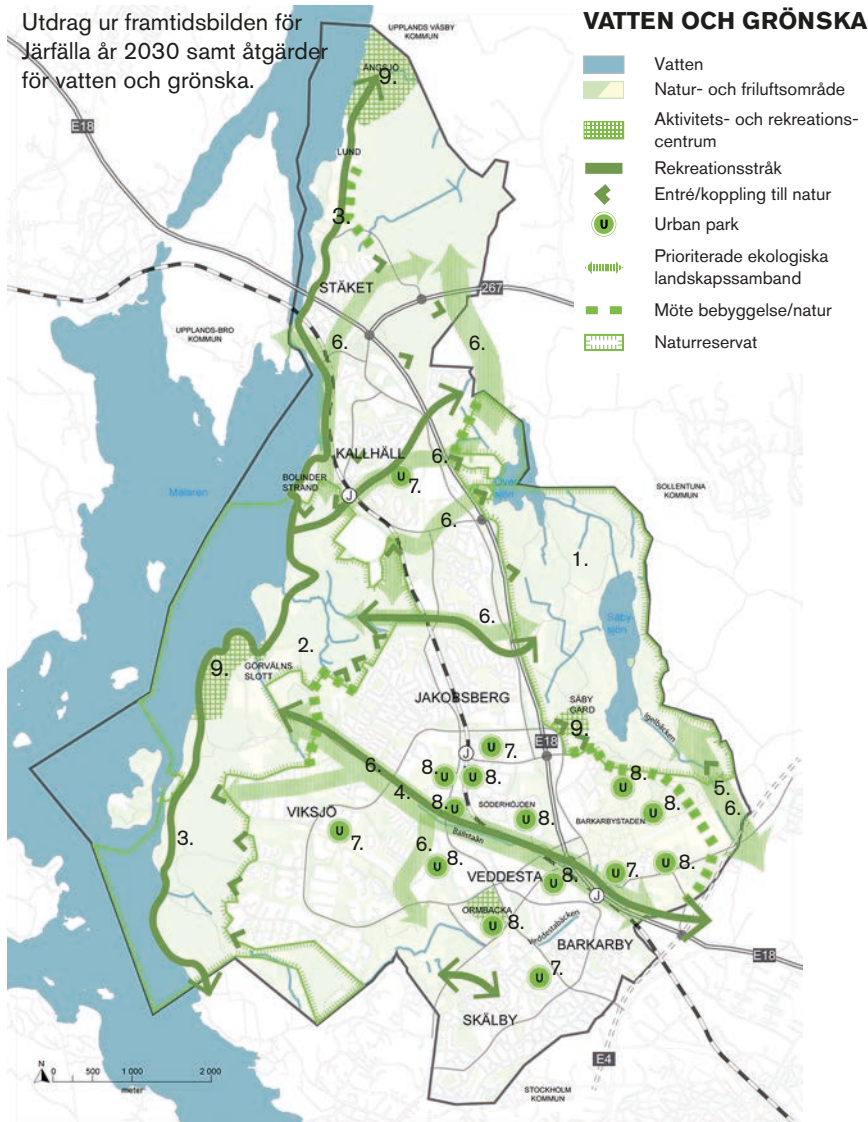
Kommunens offentliga rum som torg och parker är betydelsefulla för den sociala hållbarheten. Här kan alla mötas oberoende av ekonomiska resurser.

Forskning visar att närhet till parker och natur främjar folkhälsan. I ett allt mer urbant samhälle får naturen ökad betydelse. Nya parker måste planeras och gestaltas med tanke på ett intensivt nyttjande.

Vägledning för vatten och grönska

- a. Naturreservatens värden ska bevaras och utvecklas inom nuvarande gränser.
- b. Järfälla kommun ska samarbeta med grannkommunerna i syfte att vårda och utveckla Görvälnkilen och Järvakilen.
- c. Nyckelbiotoper och de prioriterade ekologiska landskapssambandens funktion ska säkras.
- d. Bällstaån och Veddestabäcken ska utvecklas till grönbå rekreationsstråk.
- e. Ett sammanhängande rekreationsstråk ska skapas längs Mälaren.
- f. Mångfunktionella ytor ska bevaras och utvecklas speciellt när dessa bidrar med flera ekosystemtjänster.
- g. Det bör eftersträvas att Järfällaborna som längst har 300 meter till lekplats/närpark/närnatur, 500 meter till stadsdelspark/områdeslekplats och 1,5–2 kilometer till natur- och friluftsområden.
- h. Befintliga tysta områden i park och natur ska värnas. Bullriga rekreationsmiljöer ska förbättras.
- i. Urbana parker ska gestaltas för både rofylld och aktiv rekreation samt utformas med högkvalitativa material och varierad växtlighet.
- j. Områden för barns lek ska i första hand placeras i områden med god luftkvalitet.
- k. Barns möjlighet till lek i natur ska gynnas.

Utdrag ur framtidsbilden för Järfälla år 2030 samt åtgärder för vatten och grönska.

Åtgärder för vatten och grönska

Följande åtgärder är viktiga för att nå målen och förverkliga framtidsbilden. Åtgärderna redovisas utan inbördes prioritet.

1. Säkra de fysiska förutsättningarna för skötsel i Västra Järfvåltets naturreservat så att de biologiska och rekreativa värdena utvecklas.
2. Säkra de fysiska förutsättningarna för skötsel så att de biologiska och rekreativa värdena utvecklas i Görvalns naturreservat med slottspark.
3. Bygga resterande etapper av Mälarpromenaden så att sträckningen blir komplett från norr till söder.
4. Utveckla Bällstaans dalgång till ett rekreativt stråk med grönska och skapa förutsättningar för god vattenkvalitet i ån.
5. Öppna Igelbäckens befintliga kulvert och säkra förutsättningarna för en god kemisk och biologisk vattenstatus.
6. Säkra de fysiska förutsättningarna för de prioriterade ekologiska landskapssambanden och spridningskorridorer för att vårda Järvakilens och Görvälnkilens biologiska och rekreativa kvaliteter.
7. Kommunens befintliga stadsparker utvecklas för att klara ökat nyttjande.
8. Utveckla kommunens övriga parker och skapa nya parker i den urbana strukturen.
9. Utveckla Ängsjö friluftsgård, Görvalns slott med park, Bruketområdet med skidbacke och Säby gård till centrum för aktivitet och rekreation.

Mötet mellan bebyggelse och natur

Järfällas bebyggelse möter år 2030 parker och natur genom en gränzon som är öppen, integrerande och medvetet gestaltad för att tillföra kvaliteter och komplettera strukturer. Här är det tydligt var det offentliga gemensamma rummet börjar.

Motiv

Lättillgängliga parker och bostadsnära natur ökar värdet på bebyggelsen och bidrar till folkhälsa. I gränzonen till de stora friområdena skapas kajer mot det gröna genom väl integrerad grönska och bebyggelse.

Vägledning för mötet mellan bebyggelse och natur

- a. Bebyggelse i närhet till park och natur ska medvetet planeras för att undvika baksidor, otydliga gränser och återvändsgränder.
- b. Bebyggelsens gång- och cykelvägar ska vara väl sammankopplade med gång- och cykelvägarna i natur- och fritidsområdena.
- c. Ny bebyggelse bör användas för att göra naturen mer tillgänglig.
- d. Odlingsmöjligheter bör finnas integrerat i bebyggelsen.

Bästa förutsättningar för kultur och fritid

År 2030 finns mötesplatser, samlings- och utställningslokaler samt bibliotek i alla kommundelscentrum.

I Jakobsberg ligger medborgarhus, bibliotek, konsthall och scen. En multifunktionell anläggning som kan användas för scenkonst, konserter, konferenser och andra ändamål finns i kommunen, liksom kreativa mötesplatser och miljöer. I Järfälla finns också god tillgång till idrottsanläggningar och motionsspår, för både föreningsliv och spontanidrott, i alla kommundelar. Några anläggningar kan vara mer specialiserade och ha hela kommunen som upptagningsområde, exempelvis simhallen. Det finns också bostadsnära ytor för lek, rörelse och idrott för barn och unga.

Motiv

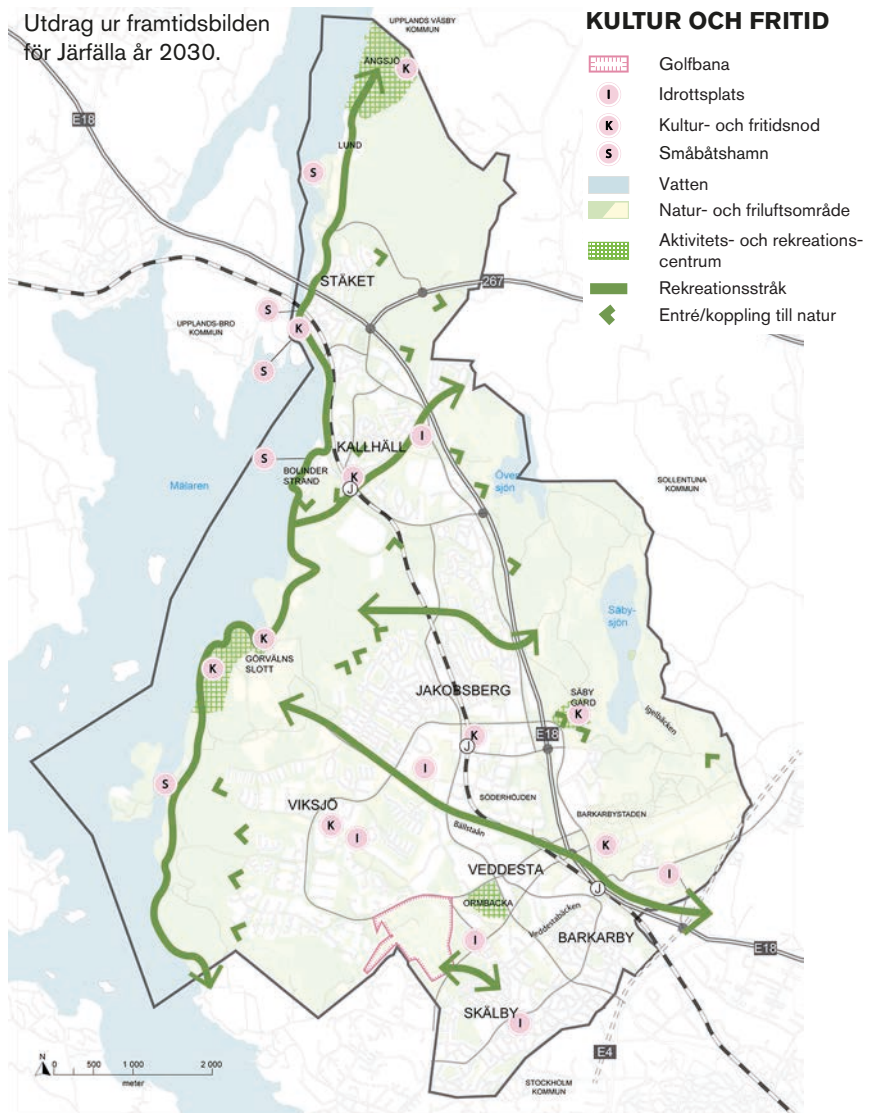
En god tillgång på kultur och fritid bidrar till kommunens attraktivitet och gynnar livskvalitet och folkhälsa. Det ger också förutsättningar för möten, nätverkande och kreativitet.

Åtgärder för kultur och fritid

Följande åtgärder är viktiga för att nå målen och förverkliga framtidsbilden. Åtgärderna redovisas utan inbördes prioritet.

1. Planlägga mark för nya idrottsplatser i Ormbäcka och Barkarbystaden.
2. Utveckla gestaltade mötesplatser för spontan lek, rörelse och idrott.
3. Kartlägga behovet av ytor för kultur och fritid i de olika kommundelarna.

Utdrag ur framtidsbilden för Järfälla år 2030.

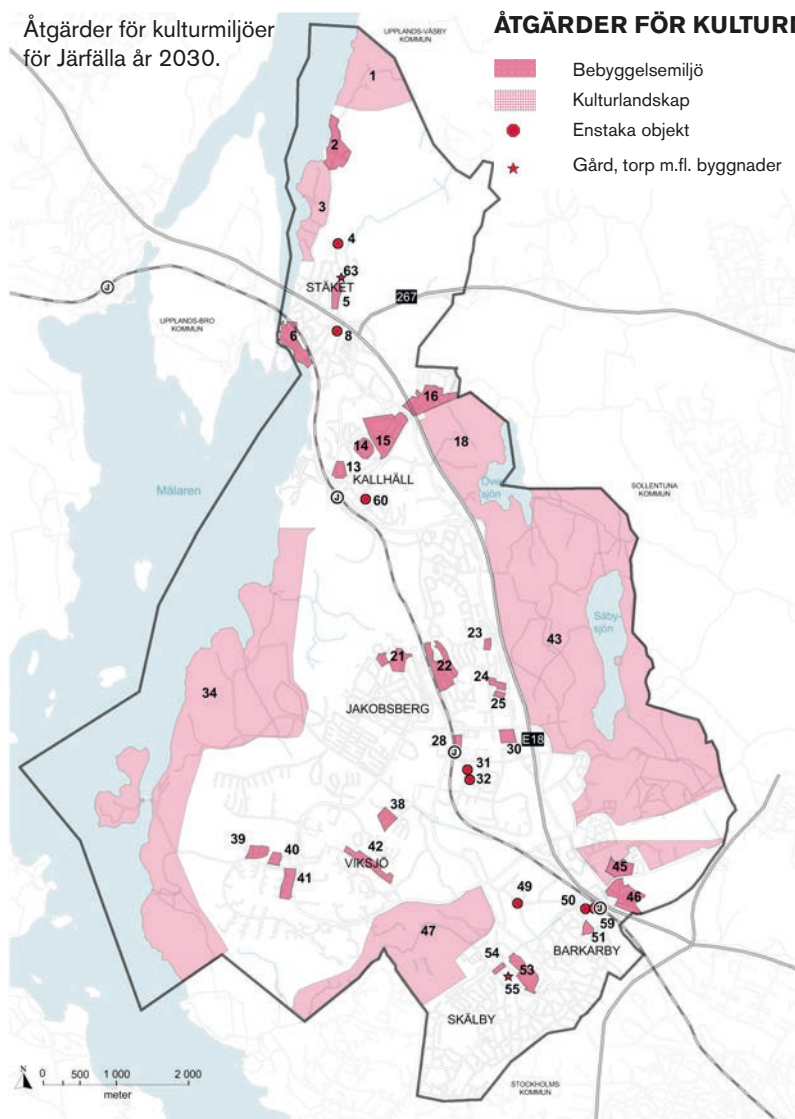

Vägledning för kultur och fritid

- a. I alla kommundelar ska det finnas samlade och strategiskt placerade ytor som ger möjlighet att utveckla kultur- och fritidsverksamhet.
- b. Området kring Järfällavallen ska utvecklas för kultur- och fritidsaktiviteter.
- c. Behovet av ytor för kultur, motion och idrott ska tillgodoses i samband med detaljplanläggning av nya områden.
- d. Kommunen ska ha beredskap för att möta kommuninvånarnas önskemål när det gäller nya inriktningar inom kultur- och fritidsområdet.

Vägledning för kulturmiljö

- a. Inom de områden som är utpekade som kulturlandskap ska särskild hänsyn tas till de kulturhistoriska värdena.
- b. Karaktären och de kulturhistoriska värdena i den befintliga bebyggelsen ska värnas, vårdas och levandegöras.
- c. All ny bebyggelse ska utgå från platsens förutsättningar, tolka områdets karaktär och spegla vår tid.
- d. Behovet av skydd för att säkerställa de kulturhistoriskt värdefulla miljöerna ska ses över i samband med planläggning.
- e. Dokumentation (fotografering och beskrivning) ska göras vid förändringar i och intill kulturmiljöer.

Åtgärder för kulturmiljöer
för Järfälla år 2030.

förutsätts kommunen vid kommande planläggning att beakta möjligheterna att kyrkan ska kunna uppfattas från norr och söder även i framtiden. Den ljusrosa avgränsningen på kartan omfattar både tidigare skyddsområde och äldre kulturlandskap vid Kyrkbyn.

Åtgärder för kulturmiljöer

Följande åtgärder är hämtade från Kulturmiljöplan för Järfälla kommun. Åtgärderna är viktiga för att nå målen och förverkliga framtidsbilden. Åtgärderna redovisas utan inbördes prioritet.

Områden där skydd för den kulturhistoriskt värdefulla bebyggelsen bör införas:

1. Ängsjö.
2. Lund.
3. Horsgärdet – Uddnäs.
4. Knallboda.
18. Molnsättra.
34. Görväln – Gåseborg.
43. Säby – Järvafältet.
45. Järfälla kyrka.
46. Tingshusområdet.
47. Ormbäcka (del av).

Områden som saknar skydd för den kulturhistoriskt värdefulla bebyggelsen i gällande planer och där utökad lovplikt/skyddsbestämmelser bör införas:

5. Biskop Olovs väg.
6. Enköpingsvägen – Gyllenstiernas väg.
8. Stäketskolan.
13. Rondellen.
14. Stålringen.
15. Bolinderbyn, Skogstorp, Trehörningen.
16. Björkliden (Kallhälls villastad).
21. Skogsvägen – Toppvägen.
22. Ekedalsvägen – Fölvägen.
23. Hovvägen.
24. Betselvägen.
25. Dressyrvägen.
28. Jakobsbergs centrum (del av).
30. Aspnässkolan.
31. Jakobsbergs gamla brand- och polisstation (Sturevägen 4).
32. Hammargården.
38. Slättervägen.
39. Skulpturvägen.
40. Hummergränd.
41. Älvägen.
42. Andebodavägen.
49. Veddesta rättarbostad.
50. Barkarbyskolan (del av).
51. Skälbyvägen – Flygarvägen.
53. Skälby gård.
54. Brynjevägen – Österdalsvägen.
55. Budkavlevägen.
59. Röda stugan (Rodergränd 8).
60. Bolinders tjänstemannavillor (Lädersättravägen).
63. Iljansboda torp.

Levande kulturmiljöer

År 2030 är kulturmiljöerna en viktig tillgång. Gårdarna Görväln och Säby fungerar som besökscentrum och kompletterar varandra med ett varierat kultur- och fritidsutbud.

När den regionala stadskärnan utvecklas skrivs nya kapitel i Järfällas historiebok. Vissa kulturhistoriskt värdefulla bebyggelsemiljöer kan få ändrad användning för att möjliggöra den täta bebyggelsen medan andra är helt bevarade. Vid förändringar eller kompletteringar tas områdenas karaktärer och kulturvärden tillvara samtidigt som ny bebyggelse tar avstamp i kulturmiljöerna och bidrar till den fortsatta berättelsen.

Motiv

Den historiska kontinuiteten har stor betydelse i alla samhällen. Genom att bevara och levandegöra Järfällas kulturmiljöer åskådliggörs kommunens utveckling från forntid till nutid/samtid. De som lever och verkar i Järfälla kan lättare identifiera sig med och relatera till sin livsmiljö. Att förhålla sig till de kulturhistoriska värdena är vidare ett sätt att höja bebyggelsens gestaltningsmässiga kvaliteter och ett sätt att förstärka den unika karaktären i ett område. Järfälla kyrka har tidigare omfattats av ett förordnande enligt 19 § naturvårdslagen för att skydda landskapsbilden. Länsstyrelsen upphävde skyddet 2004-05-12. Enligt beslutet

Resor i vardagen

Närheten till målpunkter i den sammanhållna stadsbebyggelsen och prioriteringen i gaturummet gör att gångtrafiken år 2030 står för en hög andel av resandet. Genom att gångnätet är integrerat i stadsmiljön utmärks det av trygghet, genhet och orienterbarhet.

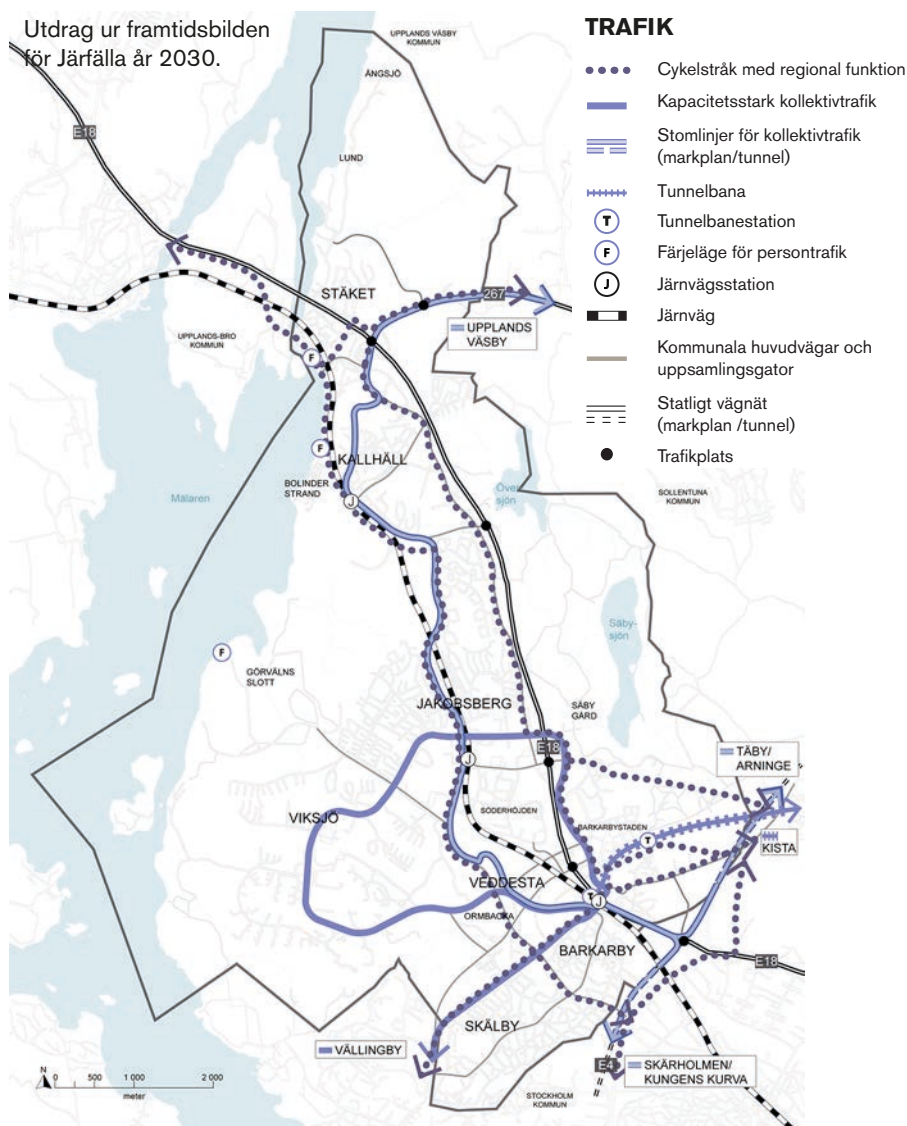
Cykelnätet kännetecknas av säkerhet, framkomlighet och kontinuitet. Regionala, renodlade cykelstråk sammanbinder snabbt och gent norrortskommunerna och Stockholm city. Huvudnätet knyter effektivt samman kommundelarnas målpunkter. Inom kommundelarna sker en stor del av persontransporterna på det finmaskiga, lokala cykelnätet.

Stockholm Väst utgör en nod för regionens förbindelser med östra Mellansverige. Stationen är en viktig omstigningspunkt mellan olika spår- och bussystem. Hög kapacitet, tillgänglighet och servicenivå kännetecknar kommunens stationer. Spårtrafik och stombusslinjer ger goda regionala förbindelser. Kommundelarna binds samman av kapacitetsstark kollektivtrafik. Passadvägens förlängning ger Järfälavägen god kollektivtrafiktäckning. Uddnäsavägen och Norra Ståket försörjs via en anslutning till Rotebroleden i en planskild trafikplats. Anslutningen medger god busstrafik till dessa områden.

Mäljarbanan, tunnelbanan och Förbifart Stockholm bidrar till att göra regionen tillgänglig för Järfälla och Järfälla för regionen.

Vägnätet i kommunen präglas av en öppen vägstruktur där avstängningar och återvändsgator undviks. Centralt inom kommundelarna ingår huvudvägarna i ett välintegrerat stadsgatunät. Norrviks-

Utdrag ur framtidsbilden för Järfälla år 2030.

vägen har en koppling mot trafikplats Hjulsta. Trafikplats Barkarby har ett sydligare läge och direktkopplingar till Barkarbystaden och Veddesta. Växthusvägen ansluter till Veddestavägen med en gen förbindelse.

Motiv

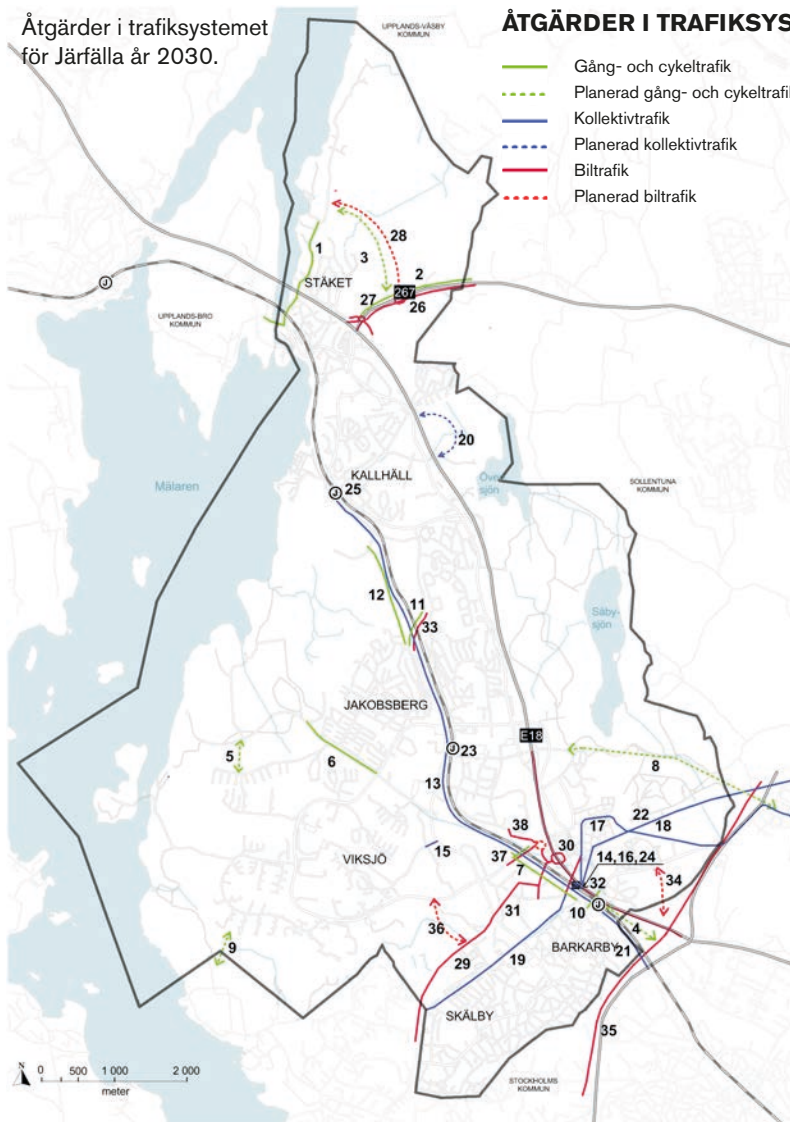
Gång-, cykel- och kollektivtrafik är de mest miljövänliga och jämlika färdsat- ten och ges därför högst prioritet. Den sammanhållna bebyggelsen leder till hög andel gångtrafik som både främjar häl-

Vägledning för resor i vardagen

- Gatunäten ska vara lättorienterade, öppna och integrerade i strukturen.
- Silning i ett stadsgatunät ska främjas framför koncentration till trafikleder.
- Gator ska gestaltas ur fotgängarens perspektiv.
- Gång och cykel prioriteras i gatumiljön och ska vid stora flöden gå på skilda banor.
- Befintliga cykelstråk ska stärkas och nya ska skapas med hög komfort och standard mellan alla kommun- delscentrum och mot grannkommunerna.
- Resecentrum i Barkarby/Stockholm Väst ska ha hög

- tillgänglighet och utformas med bekväma omstignings- möjligheter mellan trafiklagen.
- Förutsättningar ska förbättras för stombuss och annan kapacitetsstark kollektivtrafik på kommunens huvudgator. Framkomligheten till kollektivtrafik- noder ska vara god.
- Möjlighet ska finnas för framtida reguljär båttrafik.
- Sårbarheten i gatunätet ska minska genom att fördela trafik över flera stråk.

Åtgärder i trafiksystemet för Järfälla år 2030.

ÅTGÄRDER I TRAFIKSYSTEMET

- Gång- och cykeltrafik
- - - Planerad gång- och cykeltrafik
- Kollektivtrafik
- - - Planerad kollektivtrafik
- Biltrafik
- - - Planerad biltrafik

7. Gc-väg mellan Viksjöleden och Barkarby station.
8. Regionalt cykelstråk mellan Säby och Akalla.
9. Fler gc-förbindelser mellan Viksjö och Lövsta/Backlura.
10. Barkarbybron ombyggd till gc-bro med nedgång till järnvägsstationen.
11. Gc-bro mellan Järfällavägen och Passadvägen över Mälärbanan.
12. Gc-väg mellan Järfällavägen och Mejerivägen.

Kollektivtrafik

13. Mälärbanan breddas till fyra spår.
14. Barkarby station flyttas cirka 250 meter norrut.
15. Bussgata mellan Bruttovägen och Järfällavägen.
16. Tunnelbane- och regionaltågstation i Barkarby.
17. Kollektivtrafikstråk genom Barkarby-staden mot Kista.
18. Tunnelbana Barkarby station–Barkarby-staden–Akalla–Kista.
19. Kollektivtrafikstråk Barkarby station–Ekonomivägen–Österdalsvägen–Växthusvägen.
20. Busskoppling genom Molnsättra och Kallhälls villastad.
21. Bussgata mellan Barkarby station och Bergslagsvägen.
22. Tunnelbanestation i Barkarbystaden.
23. Ny sydlig uppgång i Jakobsbergs station.
24. Sekundärentré i Barkarby station.
25. Sekundärentré i Kallhäll station.

Biltrafik

26. Rotebroleden breddas till fyra körfält.
27. Allmänningvägen förlängs österut och ansluts till Rotebroleden i planskild trafikplats.
28. Väg mellan Rotebroleden och Uddnäsavägen.
29. Förlängning av Växthusvägen till Vinlandsvägen.
30. Trafikplats Barkarby ersätts av en ny i sydligare läge och ansluter till Veddesta, Barkarbystaden och Viksjöleden.
31. Vinlandsvägen förlängs till Veddestavägen.
32. Bro Veddesta–Barkarbystaden.
33. Vägbro mellan Järfällavägen och Passadvägen.
34. Ny väg som ansluter Norrviksvägen mot trafikplats Hjulsta.
35. Förbifart Stockholm.
36. Gata mellan Växthusvägen och Viksjöleden.
37. Fyra körfält på Viksjöleden delen E18–Nettovägen.
38. Väg mellan Snapphanevägen och Viksjöleden.

Större åtgärder efter 2030

- E18 breddas mellan trafikplatserna Jakobsberg och Hjulsta.
- Tunnelbana från Hjulsta, via Barkarby och norrut.
- Fyra spår på Mälärbanan norr om Kallhäll.

san och stadslivet. Ett ökat cyklande kräver snabba och säkra länkar på huvudnätet och de regionala cykelstråken.

För att utvecklas till en attraktiv regional kärna förutsätts en kraftigt utbyggd kollektivtrafik med en regional kollektivtrafiknod i Barkarby och ett kapacitetsstarkt regionalt vägnät.

Med en öppen struktur fördelas trafiken över vägnätet. I kombination med huvudnät i form av gator blir strukturen mindre barriärbildande och mer sammanhållande. Med en öppen struktur minskar dessutom vägnätets sårbarhet.

Åtgärder i trafiksystemet

Följande åtgärder är viktiga för att nå målen och förverkliga framtidsbilden. Åtgärderna redovisas utan inbördes prioritet och kan ha andra huvudmän än kommunen. Streckade dragningar är principiella.

Gång och cykel (gc)

Det ska ske en genomgående uppgradering av alla regionala och kommunala huvudcykelstråk till god standard.

1. Gc-bana utmed Uddnäsavägen och Stäketbron.
2. Gc-väg utmed Rotebroleden.
3. Gc-väg mellan Rotebroleden och Uddnäsavägen.
4. Gc-väg mellan Barkarby station och Hjulsta.
5. Gc-väg mellan Råstensvägen och Görvalnsvägen.
6. Gc-bana utmed Mälärvägen mellan Viksjöleden och Återvinningsvägen.

Framtidssäker och robust teknisk infrastruktur

Järfälla år 2030 genomsyras av en modern, effektiv och kretsloppsanpassad infrastruktur. Inga giftiga föroreningar sprids via avloppet. Slammet är en ren restprodukt som används till biogasproduktion och till gödning. Energi för uppvärmning och el produceras med förnybara energikällor.

Det finns gott om möjligheter för att återanvända och återvinna. Avfallsmängderna har därmed minskat kraftigt under tjugo år.

Alla nya hårdgjorda ytor kompenseras med gröna tak, grönska, diken och dammar för att den ökade mängden dagvatten inte ska orsaka översvämningar i det förändrade klimatet.

Allt förorenat dagvatten renas i dammar eller på annat sätt innan det rinner mot sjöar och vattendrag. Dricksvattnet är rent och ledningssystemet är säkert.

Förutsättningarna för kapacitetsstark och tillförlitlig digital kommunikation är goda vilket underlättar vardagen.

Motiv

I en tätare stad och i ett förändrat klimat måste förutsättningar skapas för att ta hand om ökade dagvattenmängder för att minimera översvämningens risker. Tekniska system som till exempel avfallshanteringen behöver kretsloppanpassas för att minska förbrukningen av jordens resurser och effekten av klimatförändringar. Byggnader och anläggningar för teknisk försörjning behöver placeras på rätt plats för att minimera skador till följd av ett förändrat klimat.

Illustration av förslag till gröna väggar och tak i nytt bostadsområde vid Källtorpsvägen/Ulvsättravägen (pågående planarbete).

Passivhus i Skälby.

Vägledning för teknisk infrastruktur

Avfall

- Det ska vara god tillgång och tillgänglighet till platser för att återanvända, återvinna och sortera avfall.

Dagvatten

- Dagvatten ska inte medföra att recipientens status försämras eller att gällande miljö kvalitetsnormer inte uppnås.
- Andelen hårdgjorda ytor ska minimeras. Gröna tak och väggar ska främjas.
- Dagvatten ska renas och fördröjas så nära källan som möjligt.
- Det ska finnas ett stort inslag av grönska, vatten och genomsläppliga ytor i stadsmiljön för att skapa en bra dagvattenhantering och för att säkra en avkylande effekt vid framtida värmeböljor.

Översvämningens risk

- Tekniska system och byggnader ska placeras på ett sätt som minimerar risken för skador vid översvämningar.
- Multifunktionella ytor bör användas för att begränsa konsekvenserna av översvämningar. Till exempel kan natur och parkområden även utformas som översvämningssytor.
- Anpassning till framtida klimatförändringar ska göras.

Strålning

- Hänsyn ska tas till de befintliga strålningsnivåerna tills kraftledningarna är borttagna eller nedgrävda.

Nya tekniska lösningar

- Det är viktigt att stödja utvecklingen av nya tekniska lösningar, till exempel möjliggöra för laddning av elbilar i den urbana strukturen.

Hälsosamt och säkert byggande

Den bebyggda miljön i Järfälla är år 2030 anpassad för ett hälsosamt liv med god säkerhet både idag och i ett förändrat framtida klimat. Byggnaderna i Järfälla är placerade på ett klimatsmart sätt, de är energieffektiva, giftfria och de omges av grönska.

Övervägande andel energi för uppvärmning och el produceras med förnybara energikällor. Den höga ambitionsnivån på byggnaderna skapar förutsättningar för att hitta lösningar som kombinerar god arkitektur och miljöteknik i framkant.

Få Järfällabor upplever sig år 2030 störda av buller i sina bostäder. Byggnader med verksamheter placeras som bullerskärmar vid vägar för att minska bullerstörningar på bostadsbebyggelse. Den täta bebyggelsen med mer stadsmässighet och ett integrerat gatunät bidrar också till att hastigheterna på gatorna sänks med minskade bullerstörningar som följd.

Motiv

För att människors hälsa ska vara god och för att minimera miljöpåverkan behöver kommunen ställa rätt krav vid ny- eller ombyggnation.

Kommunen behöver skapa förutsättningar för att människors hälsa och byggnader inte påverkas negativt i ett förändrat klimat. Byggnader behöver lokaliseras så att de klarar effekterna av klimatförändringar, till exempel ras, skred och översvämningar.

Vatten och grönska i bebyggelsen bidrar med en avkylande effekt vid värmeböljor.

Tillgången till goda ljudlandskap i vår närhet är betydelsefulla för trivselen och hälsan samt påverkar samhällsekonomi genom minskad ohälsa. Forskning visar att tillgången till en tyst sida har stor betydelse för en god ljudmiljö.

Efter avvägning mellan kraven på ljudmiljön och andra intressen bör avsteg från utomhusriktvärdena kunna övervägas i centrala delar med bebyggelse av stadskaraktär särskilt längs kollektivtrafikstråk.

Grönytefaktor

Grönytefaktor anger hur stor del av tomtens totala yta som är ekologiskt aktiv, det vill säga har positiv betydelse för platsens ekosystem. De olika delytorna inom tomtens värderas beroende på vilka förutsättningar de erbjuder i detta avseende. Uträkningen sker genom att olika delfaktorer multipliceras med arean för respektive grönyta. Sedan summeras faktorerna och delas med den aktuella tomtarean. Resultatet blir en sammanlagd grönytefaktor för hela tomtens.

$$GYF = \frac{\text{ekologiskt aktiv yta}}{\text{hela tomtens yta}} = 0,5$$

Vägledning för hälsosamt och säkert byggande

Översvämning, ras och skred

- Inom områden med bedömd ras- och skredrisk behöver stabiliteten klargöras närmare.
- I områden där risk för översvämning finns ska fördjupade analyser genomföras om hur problematiken kan lösas.
- Lägsta grundläggningsnivå för byggnation ska vara +2,8 meter (RH2000) vid Mälaren enligt RUF 2010.
- Länsstyrelsens rekommendationer för översvämningar ska följas.

Buller

- Avsteg från gällande riktvärden för trafikbuller utomhus kan göras i områden med urban/stadsmässig struktur, särskilt längs kollektivtrafikstråk.
- Gällande riktvärden för trafikbuller inomhus ska alltid underskrivas.
- Bullrande verksamheter ska lokaliseras så att de inte stör omgivningen.
 - Skjutbanan vid Lövsta bör få en annan lokalisering. Den innebär såväl bullerstörning som risk i detta bostadsnära läge.
 - Gokartbanan vid Rotebroleden innebär viss bullerstörning, kanske framför allt för boende i grannkommunen Upplands Väsby. En annan lokalisering är önskvärd.

Risk för farligt gods

- Vid exploatering inom 150 meter från transportväg för farligt gods ska en riskanalys genomföras och länsstyrelsens rekommendationer följas.
- Byggnation får endast ske med ett säkerhetsavstånd av 25 meter från E18.

Energieffektivitet

- Energieffektivisering av byggnader ska tillämpas där så är möjligt.
- Goda lägen för solinstrålning ska beaktas för att skapa möjlighet att använda solenergi för energiproduktion.
- Hållbara energilösningar ska uppmuntras. Det kan innebära nya inslag i stadsbilden i form av till exempel solpaneler.

Grönytefaktor

- Grönytefaktor i detaljplaner vid ny bostadsbebyggelse bör vara minst 0,5 enligt den modell som tillämpas i Barkarbystaden, se faktaruta.

Näringsliv med konkurrenskraft

År 2030 är bostäder ofta integrerade med kontor, handel, högre utbildning, forskning, vårdanläggningar, sjukhus samt andra icke störande verksamheter. Den regionala stadskärnans täta struktur och höga tillgänglighet attraherar företag från hela regionen och bidrar till att utveckla både offentlig och kommersiell service.

Den tjänste- och kunskapsintensiva sektorn utgör en betydande del av sysselsättningen tillsammans med detaljhandel, utbildning, vård och omsorg. Barkarby College är nordvästra Stockholmsregionens nya centrum för gymnasieutbildning och högre utbildning i nära samarbete med näringslivet.

Större, transportintensiva och ytkrävande verksamheter som inte går att integrera i den täta stadsstrukturen är lokaliserade i verksamhetsområdet vid Rotebroleden.

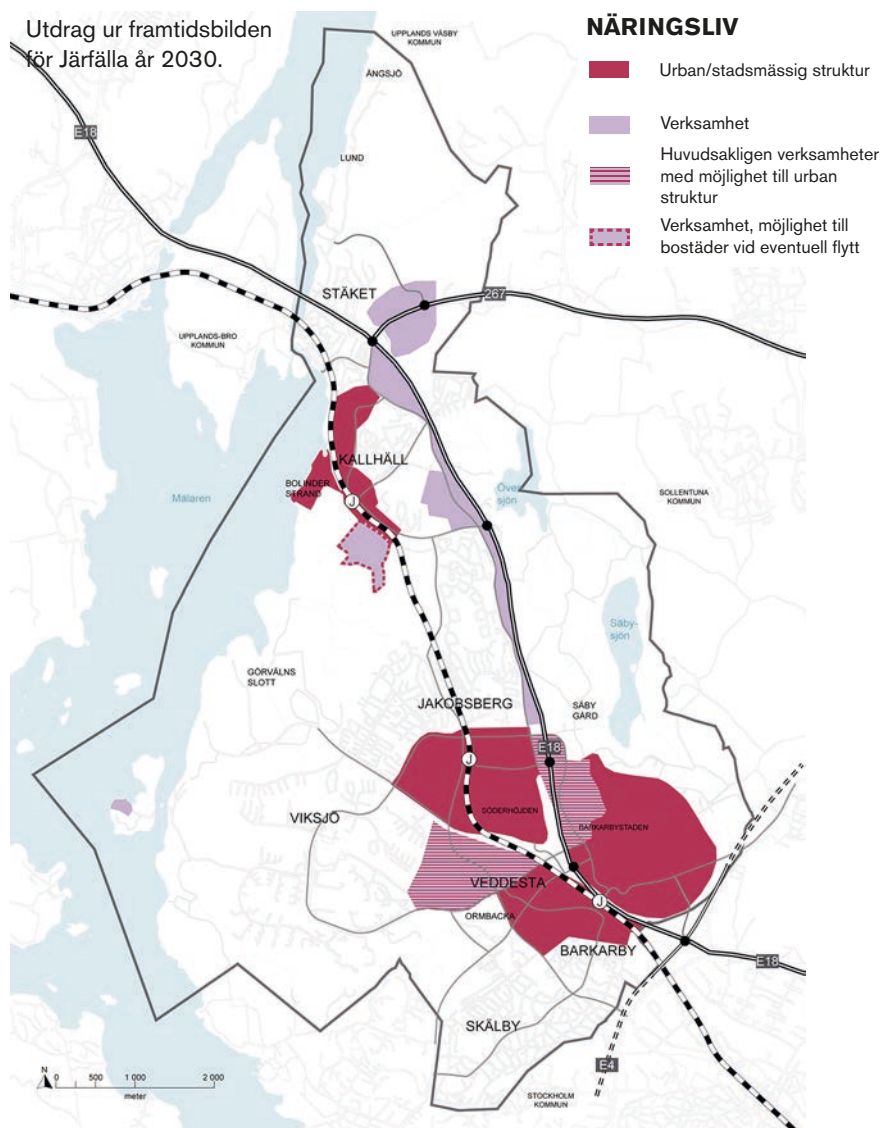
Motiv

Ett levande näringsliv är en viktig pusselbit på vägen mot ett attraktivare Järfälla. Ett starkare näringsliv med fler företag och en bredare branschsammansättning skapar nya arbetstillfällen. Det kan i sin tur minska utpendlingen och innebära att fler får möjlighet att jobba närmare hemmet.

Många av de kvaliteter som attraherar boende, som närhet till spårbunden kollektivtrafik och tillgång till urbana verksamheter, är också efterfrågade av företag och verksamheter. Att skapa en tät och innehållsrik stadsmiljö är därför en viktig parameter även när det handlar om att få fler företag att etablera sig i Järfälla.

Enligt *Värdering av stadskvaliteter* tenderar kunskapsintensiva tjänsteföre-

Utdrag ur framtidsbilden för Järfälla år 2030.

tag ”att lokalisera sig nära arbetskraften. Attraktiva boendemiljöer med närhet till arbetsplatser med möjligheter till kreativa möten och rekreation i närmiljön får en allt större betydelse när samhället går från industri till tjänstesektor”.

Närheten till bra vägförbindelser är

en viktig faktor för lokaliseringen av verksamhetsområdet vid Rotebroleden.

Regionala perspektiv och samverkan med grannkommunerna i etableringsfrågor är nödvändigt för att underlätta lokalisering av vissa typer av företag och verksamheter.

Vägledning för näringsliv

- I den regionala stadskärnan ska näringslivet vara integrerat i den täta stadsstrukturen.
- Verksamhetsområdena utanför kärnan ska utvecklas så att de i första hand erbjuder möjlighet till etablering för

verksamheter som inte går att kombinera med bostäder i en tät stadsstruktur.

- Verksamheter längs E18 och Rotebroleden ska gestaltas med hög arkitektonisk kvalitet.

Närbelägen service av hög kvalitet

Kvaliteten på både den kommersiella och den offentliga servicen är år 2030 en viktig del i Järfällas attraktionskraft.

Oavsett i vilken kommunal del man bor är service tillgänglig och av hög kvalitet. Utbudet har utvecklats i takt med befolkningsökningen.

I de urbana strukturerna är service väl integrerat. Framväxten av den regionala stadskärnan har skapat goda förutsättningar för ett stort och varierat utbud av service.

Kommunens stadsdelscentrum har samtidigt stärkts. Förtätningen i centrala Kallhäll och kring Viksjö centrum har inneburit en ökad befolkning vilket har skapat ett bättre underlag för service i området.

Motiv

Närhet till service är viktigt, särskilt för äldre och Järfällabor med någon form

av funktionsnedsättning. Närhet är också en viktig aspekt ur ett jämställdhetsperspektiv.

De senaste åren har det skett en koncentration inom detaljhandeln till större butiker i mer externa lägen. Detta har försämrat förutsättningarna och minskat utbudet i mindre kommunalscentrum. Tillsammans innebär detta att grupper i samhället som inte har eller vill ha tillgång till bil missgynnas.

Den medvetna satsningen på förtätning och på framväxten av den regionala stadskärnan är betydelsefull för att utveckla Järfällas serviceutbud. Kommunen påverkar långsiktigt förutsättningarna för offentlig och kommersiell service genom beslut om bebyggelsens täthet, lokalisering och utformning. Bra kollektivtrafik, god tillgänglighet för gång- och cykeltrafik liksom bekväma angörings- och parkeringsmöjligheter är också viktiga faktorer.

Illustration av kompletterande bebyggelse med bostäder och handel i och kring Viksjö centrum (pågående planarbete).

Konstutställning i Jakobsbergs konsthall.

Bio i Jakobsberg.

Vägledning för service

- Handelsetableringar ska möjliggöras på platser med närhet till torg och i stationsnära lägen.
- Kopplingarna mellan Barkarby handelsplats och Jakobsbergs centrum ska utvecklas.
- Behovsanalyser och markreservationer för offentlig service ska göras tidigt i planeringsprocessen.
- Kommunen ska sträva efter ett högt markutnyttjande och fler mångfunktionella byggnader och lokaler som kan anpassas efter behov, till exempel förskolor i flera plan.
- Nytänkande och kreativa lösningar ska främjas. Samnyttjande av mark och lokaler, kommunal-privat samverkan samt en aktiv kommunal markpolitik ska underlättas.
- Vid planering ska det säkerställas att tillgången, kvaliteten och storleken på utemiljön för skolor och förskolor är tillräcklig. Tillgången till utemiljö ska huvudsakligen ske på kvartersmark.

Äldreboendet Flottillen i Barkarbystaden med Ålsta torg i förgrunden.

Ett öppet och inkluderande Järfälla

Järfälla erbjuder år 2030 en stor variation av bebyggelsekaraktärer, en blandning av funktioner samt väl fungerande offentliga rum. Det finns goda förutsättningar för integration mellan människor och områden. Detta har bidragit till god säkerhet, bättre tillgänglighet och en ökad upplevd trygghet i Järfällas fysiska miljöer.

Mångfalden av bostadstyper och upplåtelseformer är stor. Järfällaborna har därför goda möjligheter att göra boendekarriär i sitt närområde. Detta har också bidragit till en demografisk balans.

Järfällas goda livsmiljöer bidrar till att Järfällaborna är stolta över var de kommer ifrån och var de lever.

Motiv

Kombinationen av tät bebyggelse, bra kollektivtrafik och ett välutbyggt gång- och cykelnät leder till hög tillgänglighet och till att olika kommunaldelar kopplas samman.

God närservice och tillgänglig kollektivtrafik är särskilt viktigt ur ett barn- och äldreperspektiv. Tillgänglig kollektivtrafik är även betydelsefull ur ett jämställdhetsperspektiv eftersom det innebär mer lika villkor i vardagen.

En integrerad gatustruktur och en stadsmässig karaktär med blandade funktioner såsom service, boende och parker i de centrala delarna av kommunen ger förutsättning för liv dygnet runt och bidrar till en ökad känsla av trygghet.

En god tillgång till mötesplatser i form av offentliga rum (gator, parker och platser), kulturnoder, idrottsplatser, lekplatser och urbana verksamheter är viktigt för möjligheten att mötas jämlikt och att känna sig delaktig.

Vägledning för bostadsförsörjning

- Sträva efter en blandning av hustyper, lägenhetsstorlekar och upplåtelseformer i alla delar av kommunen. Delar med ensidigt bostadsbestånd ska om möjligt kompletteras.
- Den demografiska utvecklingen med fokus på särskilt boende ska följas upp kontinuerligt.
- Bostadsförsörjningsfrågorna ska uppmärksammas i samband med planläggning av nya bostäder.

Vägledning för ett inkluderande Järfälla

- Koppla samman områden och människor med varandra och bygg bort mentala och fysiska barriärer.
- Skapa mötesplatser i samband med omvandling och utveckling av Järfällas bebyggelsestruktur.
- Sträva efter närhet och blandning mellan olika funktioner.
- Öka säkerheten genom att sträva efter ett trafiksystem som sätter människan i fokus och prioriterar gång och cykel.
- Trygghetsaspekterna liksom barn och ungas perspektiv ska beaktas i alla steg i planeringen.

Effektiva processer

Genomförandet av översiktsplanens mål och förverkligande av framtidsbilden kräver fördjupade utredningar, detaljplanering och bygglovhantering i en effektiv och sammanhållen process.

Översiktsplanen är ett överordnat styrdokument

Översiktsplanen är överordnad all annan kommunal vägledning för planering av mark och vatten. Det kan därför vara nödvändigt att aktualisera tematiska planer, sektorsplaner, handlings- och åtgärdsprogram (se figur till höger) när översiktsplanen är antagen.

Översiktsplanen har en viktig funktion i fortsatt planering och kommande beslut. I beslut enligt plan- och bygglagen och andra beslut som gäller kommunens mark- och vattenanvändning ska ställning tas till hur beslutet förhåller sig till översiktsplanen.

Även när det gäller tolkningen av de riksintressen som finns i kommunen är översiktsplanen viktig. Den myndighet som ska tillämpa bestämmelserna i 3–4 kap. miljöbalken (om bland annat riksintressen) ska i beslutet ange om beslutet är förenligt med översiktsplanen (5 § fo 1998:896 om hushållning med mark och vatten).

Prioriteringar med stöd av löpande översiktlig planering

I översiktsplanen tar kommunen på en övergripande nivå ställning till grundläggande mål- och intressekonflikter. Det är samtidigt nödvändigt att precisera avvägningarna mellan olika intressen och mål i fortsatt planering.

Översiktsplanen är överordnad all annan kommunal vägledning för planering av mark- och vattenanvändning.

Översiktsplanen är en viktig del av en effektiv plan- och byggprocess. En tydlig och aktuell översiktsplan underlättar efterföljande planering och bygglovshantering. Den ger möjlighet att pröva olika förslag till förändringar direkt i ett plansamråd så länge de stämmer överens med inriktningen.

Nya planeringsanspråk och intressen gör att översiktsplanen behöver ses över kontinuerligt för att behålla sin funktion som ett strategiskt vägledande beslutsunderlag. Detta nås genom att arbeta löpande med fördjupningar och tillägg till översiktsplanen samt genom att hålla planeringsunderlaget aktuellt.

Fördjupningar och tematiska tillägg till översiktsplanen

För komplexa planeringssituationer kan det behövas fördjupningar av översiktsplanen för geografiskt avgränsade områden. Fördjupningar av översiktsplanen ger ett mer detaljerat stöd för efterföljande beslut och ger samtidigt medborgare och intressenter fler tillfällen till samverkan.

Vissa frågor om Järfällas utveckling kan också vara av så stort allmänt intresse att det är lämpligt och motiverat att göra så kallade tematiska tillägg till den kommunomfattande översiktsplanen. Detta ger möjlighet till dialog i flera steg med både allmänhet och myndigheter vilket fördjupar underlaget för viktiga politiska ställningstaganden. Tematiska tillägg får upprättas för att tillgodose ett särskilt allmänt intresse och följer samma process som för en kommunomfattande översiktsplan.

Aktuellt planeringsunderlag

Järfälla kommun har god kunskap om förutsättningarna för planeringen och viktiga planeringsunderlag redovisas i denna översiktsplan. Samtidigt är utvecklingen i omvärlden snabb. Det är därför viktigt att kommunen har god beredskap för förändringar och nya behov av planeringsunderlag (se vidare i bilaga 1).

Sammanfattning av reglerna om betydande miljöpåverkan

En detaljplan ska antas medföra en betydande miljöpåverkan om:

Planen anger förutsättningar för kommande tillstånd för verksamheter som anges i Förordningen (1998:905) om miljökonsekvensbeskrivningar, bilaga 1 eller 3. Exempel på verksamheter är industriella verksamheter, infrastrukturprojekt och större anläggningar för handel, turism och fritid.

Planen bedöms omfattas av kriterierna i MKB-förordningens bilaga 4. Kriterierna behandlar bland annat risker och störningar för människors hälsa och för miljön, det berörda områdets sårbarhet på grund av i dagsläget överskridna miljökvalitetsnormer för vatten och luft, kulturarvet eller påverkan på skyddad natur.

Planen kan antas omfatta någon av de verksamheter som räknas upp i 5 kap. 18 § plan- och bygglagen. Verksamheter som avses här är bland annat köpcentrum, parkeringsanläggningar eller annat projekt för sammanhållen bebyggelse och hamn för fritidsbåtar. Här finns också en hänvisning till kriterierna i förordningens bilaga 2.

Översiktsplanen är vägledande för efterföljande beslut. Detaljplaner är juridiskt bindande uppgörelser mellan kommunen och berörda markägare. Bygglov krävs normalt innan byggstart.

Kommunfullmäktige beslutade att anta översiktsplanen den 2 juni 2014.

Aktualitetsförklaring av översiktsplanen

Översiktsplanen är giltig tills den ersätts. Minst en gång varje mandatperiod ska kommunfullmäktige ta ställning till om planen fortfarande är aktuell. I samband med aktualitetsprövningen finns möjlighet att identifiera och hantera eventuella mål- och intressekonflikter som kan ha uppstått mellan översiktsplanen och andra styrdokument.

Länsstyrelsen ska i samband med aktualitetsprövningen i en sammanfattande redogörelse lämna synpunkter för de statliga och mellankommunala intressen som kan ha betydelse för kommunens beslut och översiktsplanens aktualitet.

Verkningsfull detaljplanering

Politiska beslut om hur mark och vatten ska användas och hur bebyggelsen ska se ut genomförs med detaljplaner.

En detaljplan är en juridiskt bindande överenskommelse mellan kommunen och berörda markägare. Planen talar om vad som får och inte får göras inom en geografiskt avgränsad del av kommunen.

Riktlinjer för planbesked

Den som avser att vidta en åtgärd som kan antas förutsätta att en detaljplan antas, ändras eller upphävs får begära att kommunen i ett planbesked inom fyra månader redovisar om kommunen

avser att påbörja eller inte påbörja ett planarbete. Kommunstyrelsen fastställer riktlinjer för planbesked.

Riktlinjer för miljöbedömningar

När en kommun upprättar en detaljplan ska kommunen ta ställning till om en miljöbedömning av planen behöver göras eller inte. Ställningstagandet ska motiveras. Miljöbedömning krävs om planen kan antas ge upphov till betydande miljöpåverkan.

Följande kommunspecifika riktlinjer ska tillämpas:

- Naturresevat, Natura 2000-område, strandskyddade områden, nyckelbiotoper och/eller de prioriterade ekologiska landskapssambanden indikerar att det kan vara betydande miljöpåverkan.

Dialog och samverkan

Ett brett samråd om översiktsplanen

Översiktsplaneneprocessen är ett första viktigt steg i att förankra hur Järfälla ska utvecklas. Kommunen har därför valt att ta fram planen i en bred process där både politiker och tjänstemän varit delaktiga. Under samrådet valde kommunen också att involvera så många som möjligt i samtalet om Järfällas framtid.

Ett brett deltagande av alla som lever och verkar i Järfälla borgar för en bra förankring och långsiktighet i alla projekt.

Barkarbystaden växer fram.

Uppföljning

Uppföljningen av översiktsplanen syftar till att löpande samla in underlag för att kunna dra slutsatser om utvecklingen går i linje med översiktsplanens mål och om framtidsbilden är på väg att förverkligas.

Uppföljning av mål och delmål

Uppföljning är ett systematiskt arbete för att följa hur en förändringsprocess fortskrider.

Att utforma ett system för uppföljning av översiktsplaner är en särskild utmaning. En översiktsplan är ett strategiskt, översiktligt dokument med begränsad juridisk inverkan på efterföljande beslut. Översiktsplanen omfattar hela kommunens yta och alla som bor och verkar i kommunen. Detta innebär att det är komplexa samband mellan vad kommunen vill åstadkomma med översiktsplanen och de förändringar som sker i verkligheten.

För att delmålen ska bli verkningfulla stöd inför efterföljande beslut måste de även vara uppföljningsbara. Därför har nyckeltal identifierats för varje delmål. Nyckeltalen anger vad som ska mätas över tid för att följa upp delmålen (se vidare i bilaga 2 *Uppföljningsmatrix*).

Insamling, analys och rapportering

En viktig metod för att samla in data för uppföljningen är den medborgarundersökning som kommunen genomför varje år. Undersökningens befintliga frågor har kompletterats med nya utformade utifrån nyckeltalen. Undersökningens årliga frekvens ger bra underlag för att följa utvecklingen.

De nyckeltal som följs upp årligen rapporteras i samband med årsredovisningen.

Uppföljning av arbetet med att förverkliga framtidsbilden görs genom analys av fattade beslut om planbesked, detaljplaner och bygglov. Detta redovisas årligen för kommunfullmäktige.

Uppföljning av vissa nyckeltal kräver ett större arbete med särskilda analyser. Det är därför rimligt att dessa följs upp i samband med aktualitetsförklaring av översiktsplanen.

En sammanställning av uppföljningen av delmålen ska vara underlag vid det ställningstagande om översiktsplanens aktualitet som ska ske varje mandatperiod. Rapporten ska ge djup och bredd i analysen av användningen av kommunens mark och vatten och hur bebyggelsestrukturen har utvecklats och bevarats sedan översiktsplanens antagande.

Ansvaret för uppföljningen ligger på kommunstyrelsen.

Uppföljning av betydande miljöpåverkan

När en plan har genomförts ska den beslutande myndigheten eller kommunen enligt miljöbalken 6 kap. 18 § ”skaffa sig kunskap om den betydande miljöpåverkan som planens genomförande faktiskt medfört”. Detta ska göras för att myndigheten eller kommunen ”tidigt

ska få kännedom om sådan betydande miljöpåverkan som tidigare inte identifierats så att lämpliga åtgärder för avhjälpande kan vidtas”.

Boverket rekommenderar att uppföljningen av den betydande miljöpåverkan som genomförandet av översiktsplanen i realiteten får, så långt det är möjligt, kopplas till befintliga tillsyns-, miljölednings- och övervakningssystem.

En framgångsrik väg för att följa upp översiktsplanens betydande miljöaspekter är därför att integrera den med uppföljningen av målen, med uppföljningen av kommunens miljöplan och med den miljöövervakning som redan sker i kommunen.

Vilken styrande verkan översiktsplanen har haft på miljön kan indirekt följas upp genom kommunens fortsatta arbete med bland annat efterföljande detaljplaner, andra planer, lov och tillstånd. Även andra planers och tillståndsärendens miljökonsekvensbeskrivningar kan vara lämpliga underlag i en sådan utvärdering. Uppföljningen av sådan miljöpåverkan bör ske kontinuerligt och planerat, för att erfarenheterna ska kunna användas och bidra till en hållbar utveckling.

Uppföljningen av betydande miljöaspekter redovisas tillsammans med uppföljningen av nyckeltalen vid aktualitetsprövning av översiktsplanen.

Hållbarhetsbedömning

Hållbarhetsbedömningen ger underlag för en samlad bedömning av hur översiktsplanen förhåller sig till det övergripande målet om hållbarhet.

Varför en hållbarhetsbedömning?

Syftet med hållbarhetsbedömningen är att utvärdera om översiktsplanen förbättrar förutsättningarna att leva och verka hållbart i Järfälla. Hållbarhetsbedömningen ska uppfylla plan- och bygglagens krav om konsekvensbedömningar och miljöbalkens krav på miljökonsekvensbeskrivning.

Bakgrund och syfte

En kommun ska enligt 6 kap. 11 § miljöbalken genomföra en miljöbedömning av planer som kan antas innebära en betydande miljöpåverkan. Översiktsplan för Järfälla – nu till 2030 är en plan som omfattas av det kravet.

En översiktsplan ska enligt 4 kap. 6 § plan- och bygglagen utformas så att innebörden och konsekvenserna av den framgår tydligt.

Järfälla kommun har beslutat att utöka miljöbedömningen till att omfatta samtliga dimensioner av en hållbar utveckling och att sammanställa detta i en hållbarhetsbedömning. Den ska uppfylla såväl plan- och bygglagens krav på tydlighet i redovisningen av planens innebörd och konsekvenser som miljöbalkens krav på innehåll i en miljöbedömning enligt 6 kap. 12 § miljöbalken.

Syftet med hållbarhetsbedömningen är att utvärdera om översiktsplanen förbättrar förutsättningarna att leva och verka hållbart i Järfälla. Vidare är syftet att ”integrera miljöaspekter i planen eller programmet så att en hållbar utveckling främjas” (miljöbalken 6 kap. 11 §, andra stycket).

Avgränsningar

Geografisk

Med tanke på kommunens läge i Stockholmsregionen och vissa frågors större geografiska påverkansområde,

kommer översiktsplanen påverka både kommunen och områden utanför kommungränserna. Detta gäller exempelvis påverkan på ekonomiska aspekter, resande, vattensystem, den regionala grönstrukturen, regionens transportsystem samt energiförsörjning.

Tid

För att möjliggöra en jämförelse mellan dagens situation och översiktsplanens framtidsbild har kommunen valt år 2030 som jämförelseår. Vid vald tidpunkt ska översiktsplanens framtidsbild, dess föreslagna utbyggnadsområden och infrastruktur kunna vara utbyggda. Dessutom används år 2030 som jämförelseår i RUFSS 2010.

Nivå

Konsekvenserna beskrivs på en övergripande nivå motsvarande översiktsplanens detaljeringsgrad. Både hållbarhetsbedömningen och de delar som ingår i miljökonsekvensbeskrivningen fokuserar på de aspekter som bedöms få störst betydelse för översiktsplanens genomförande och för allmänhetens intressen.

Betydande miljöpåverkan

Enligt miljöbalken ska miljökonsekvensbeskrivningen innehålla en beskrivning av den betydande miljöpåverkan som kan antas uppkomma. Följande aspekter har bedömts innebära

risk för betydande miljöpåverkan:

- Energi och klimat inklusive energiförsörjning och transporter.
- Resurshushållningen inklusive ekosystemtjänster.
- Människors hälsa inklusive buller, luftföroreningar samt risker.
- Biologisk mångfald och friluftsliv inklusive tillgänglighet till och påverkan på grönområden.
- Vattenmiljöer och vattensystem.
- Kulturmiljövärden inklusive fornlämningar.

Rimliga alternativ

Inför samrådet jämfördes och bedömdes tre framtidsbilder översiktligt. Framtidsbildernas konsekvenser redovisades och har legat till grund för valet av redovisad framtidsbild. I och med detta bedöms kraven på rimliga alternativ (6 kap. 12 § första stycket miljöbalken) vara uppfyllt. Nollalternativet motsvarar i princip framtidsbild flerkärnig som analyserades inför samrådet. För en djupare beskrivning av nollalternativet hänvisas därför till de bedömningar som redovisas i samrådsförslaget.

Osäkerheter i bedömningarna

Den framtidsbild som studerats i hållbarhetsanalysen är en övergripande markanvändningsstruktur. Viktigt att notera är att förvaltandet av framtidsbildens påverkar i hög grad det verkliga

utfallet. I arbetet med hållbarhetsbedömningen har osäkerheter diskuterats och vägts in i de redovisade bedömningarna.

Så har arbetet med hållbarhetsbedömningen genomförts

Hållbarhetsbedömningen av översiktsplanen har genomförts i två steg.

I det första steget gjordes en behovsbedömning och avgränsning av hållbarhetsbedömningen. Sedan genomfördes en översiktlig hållbarhetsbedömning av de tre framtidsbilderna för Järfälla år 2030 som redovisades under samrådet. Samråd om behovsbedömningen och avgränsning av miljöbedömningen samt upplägget av arbetet hölls med Länsstyrelsen den 13 maj 2011 och med angränsande kommuner under hösten 2011. Upplands-Bro, Sollentuna och Sundbyberg lämnade skriftliga svar. Samtliga tillstyrkte förslaget till avgränsningar. Sundbyberg ansåg att även folkhälsoaspekter borde ingå.

Hållbarhetsbedömningen har genomförts parallellt och integrerat med översiktsplanearbetet. Analyser och slutsatser från arbetet med hållbarhetsbedömningen har varit ett viktigt underlag för utformningen av framtidsbilden och formulering av mål, planeringsprinciper och vägledning.

Arbetet med hållbarhetsbedömningen har inspirerats av Delfi-metoden, vilket är en strukturerad metod för bedömning och utforskande av framtiden. Delfi-metoden bygger på principen att bedömningar eller beslut som görs av en strukturerad grupp individer är säkrare än de som görs av enskilda individer eller ostrukturerade grupper. Analysarbetet har därför utförts genom diskussioner och bedömningar av en kommunal expertgrupp under ledning av utomstående experter. Bedömningarna har arbetats fram med en kvalitativ metod baserad på workshops och interaktiva samtal.

Dagvattendammen i Kyrkparken, Barkarbystaden.

Rekreation i vintermiljö.

Framtidsbildens konsekvenser

Konsekvenserna av översiktsplanens framtidsbild har analyserats ur ett hållbarhetsperspektiv. Analysen presenteras utifrån de ekologiska, ekonomiska, sociala och rumsliga värdena i Järfälla kommun.

Ekonomiska konsekvenser

Boendeattraktivitet och demografisk balans

Översiktsplanen tar framför allt sikte på att utveckla stadskvaliteter som i hög grad efterfrågas i Stockholmsregionen men som i dag i huvudsak återfinns i regionens centrala delar, till exempel i Stockholms innerstad, Solna och Sundbyberg.

Om ambitionen lyckas kan delar av kommunen förvänta sig en liknande utveckling som den i exempelvis Frösunda och Järvastaden i Solna eller Ursvik i Sundbyberg. Här har såväl barnfamiljer som par och ensamstående, företrädesvis i yrkesverksam ålder flyttat in. Pågående utveckling av Barkarbystaden bedöms till exempel i hög grad komma att utveckla boendemiljöer med höga stadskvaliteter i ett regionalt intressant läge.

Det framtida Järfälla kommer med stor sannolikhet ge en varierad inflyttning och demografisk balans, dock med viss tyngdpunkt på individer i yrkesverksam ålder.

Arbetsmarknad och näringsliv

Stora och täta befolknings- och arbetsplatskoncentrationer ger generellt bättre förutsättningar för tillväxt i dagens urbana och kontaktintensiva tjänsteekonomi. Ett genomförande av översiktsplanen stärker kommunen i detta avseende. Till exempel möjliggörs en starkare förekomst av kontorsnäringsringar, kunskapsintensivt företagande, service och handel – en mer ”komplett

stadsekonomi”, detta i hård konkurrens från etablerade lägen, inte minst längs med E4:an. Med översiktsplanens intentioner kan Järfällas nuvarande industri- och logistikföretag långsiktigt trängas ut från kommunen, vilket kan medföra att kommunen förlorar viktiga arbetstillfällen samt instegsjobb och praktikplatser.

Kommunalekonomi

Det är positivt ur ett kommunalekonomiskt perspektiv att det framtida Järfälla med stor sannolikhet kommer att ge en varierad inflyttning och demografisk balans. Den täta strukturen i den regionala kärnan och i Kallhäll möjliggör en kostnadseffektiv utbyggnad och driftsekonomi för både tekniska verksamheter och för vård, skola och omsorg samt lägre kostnader för trafikrelaterade investeringar.

Rumsliga konsekvenser

Resande

Översiktsplanens intentioner följer den struktur för bebyggelseutveckling som presenteras i RUFSS 2010. Enligt RUFSS bör ny bebyggelse främst anläggas i kollektivtrafiknära lägen, med särskild fokus kring spårtrafikens stationer.

Översiktsplanen har mycket goda förutsättningar för att skapa en transportsnål bebyggelsestruktur genom att bostäder, handel, service och arbetsplatser koncentreras till den regionala kärnan Barkarby-Jakobsberg och området Kallhäll. Pendeltåg, tunnelbana och kapacitetsstark busstrafik möjliggör

snabba och effektiva transporter inom kommunen. En stor andel av persontaxierna inom den täta stadskärnan bedöms kunna ske till fots eller med cykel, genom ett välintegrerat och finmaskigt gång- och cykelvägnät.

Eftersom fler än idag kommer att bo på nära avstånd till stationslägena kan detta förväntas påverka resandet från dessa stationer positivt. Det kan dock förväntas att längre resor ut från kommunen i hög grad fortsatt kommer att ske med bil. Framför allt i den glesare bebyggelsestrukturen utanför stadskärnorna med sämre kollektivtrafikutbud och turtäthet. Kapacitetsstark busstrafik längs till exempel Viksjöleden bedöms emellertid göra det möjligt för Viksjöborna att effektivt ta sig till pendeltågsstationerna.

Tillgänglighet till viktiga målpunkter

Översiktsplanen innebär ökad täthet i kommunens bebyggda områden, vilket skapar förutsättningar för en lokal utveckling av verksamhets- och serviceutbudet. Detta i sin tur kan öka Järfällas konkurrenskraft gentemot omgivande kommuner. Befintliga handelscentrum utanför den sammanhållna kärnan kan dock få svårt att hävda sig i den ökade konkurrensen och utbudet kan i dessa områden komma att minska.

Tillgången till natur och friluftsliv är en av Järfällas största kvaliteter. Idag krävs det dock bil större delen av året för att nå vissa delar, till exempel till Ängsjö och Görväln. Tillgängligheten

till Järvafältet (inklusive Igelbäcken) är god. Det går att ta sig till både östra och västra Järvafältet med buss och många bor på gång- och cykelavstånd till natur- och kulturresevatnen här.

Ett nytt aktivitets- och rekreationscentrum intill Görvälns slott är positivt. Det bedöms dock vara svårt att realisera utökad kollektivtrafik till denna målpunkt. Risken finns härmed att övervägande delen av de som tar sig hit är bilburna. På sommarhalvåret kan dock en viss andel av dessa bilresor ersättas med cykel.

Hushållning med obebyggd och oexploaterad mark

Översiktsplanens framtidsbild följer intentionerna i RUFSS genom att koncentrera och förtäta samt hushålla med den oexploaterade marken, vilket ger en flexibilitet för framtida fortsatt utbyggnad. Den koncentrerade bebyggelsen gör att de stora sammanhängande grönområdena i hög grad kan sparas. Förtätningen inom de sammanhållna kärnorna ökar dock trycket på lokala natur- och parkområden som många gånger är av stor vikt för vardagsmotion och utevistelse. Redan i dagsläget är till exempel Riddarparken i Jakobsbergs utsatt för ett högt slitage. Nya parker i bebyggelseområdena kan komma att fungera som framtida komplement till bostadsnära natur.

Utbyggnad i oexploaterad naturmark vid Rotebroleden, Uddnäs och Knallboda bedöms vara negativt med avseende på de lokala naturvärdena. Exploateringen vid Rotebroleden kan också leda till negativa konsekvenser för den regionala grönkilen. Framtidsbilden innebär att viss odlingsbar mark tas i anspråk för bebyggelse.

Balans mellan olika typer av markanvändning

Översiktsplanens föreslagna mark- och vattenanvändning ger god balans mellan olika typer av markanvändning då ny bebyggelse tillkommer någorlunda spritt över kommunen. De planerade stadsdelarna i den regionala stadskärnan är funktionsblandade. Jakobsberg har till exempel idag en bra struktur

att bygga vidare på, medan Barkarby och Veddesta innebär större framtida utmaningar.

Veddesta kommer på lång sikt troligen fortsätta hysa ett stort antal skrymmande verksamheter. Verksamheterna utgör en barriär i stadsrummet både vad avser människors möjlighet att röra sig, liksom gröna spridningssamband.

Sociala och kulturella konsekvenser

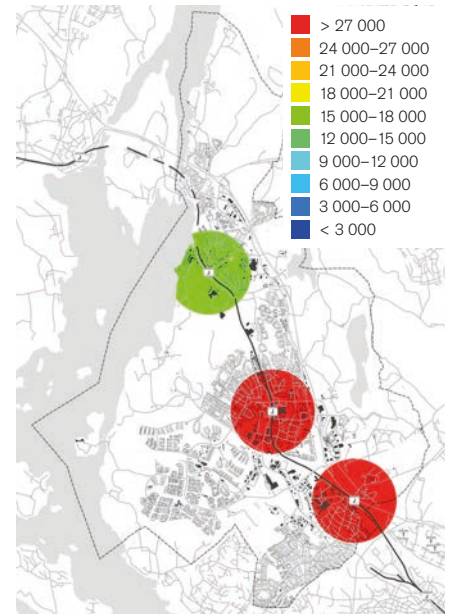
Boendesegregation

Översiktsplanens framtidsbild kan långsiktigt skapa bättre förutsättningar för jämställdhet och integration till exempel genom blandade upplåtelseformer, diversifierad lägenhetsfördelning och goda mötesplatser. Den byggda och täta strukturen kan bidra till bättre kontakter mellan olika delar av kommunen och även områden utanför kommunen. Detta kan ge positiva effekter såsom minskad boendesegregation.

Öppenhet och trygg närmiljö

Översiktsplanens inriktning föreslår mer koncentrerade befolkningsunderlag, vilket ger förutsättningar för levande stadsrum som ska vara tillgängliga för alla. Sådana stadsrum är viktiga mötesplatser som kan locka både besökare från andra delar av kommunen, andra regioner och områden. Detta kan öka trygghetskänslan inom de mer täta kommundelarna, men inte inom alla områden och troligen inte mellan olika bebyggelseområden. Utbyggnaden av trygga och säkra platser samt gång- och cykelvägar är viktiga av flera skäl, inte minst ur ett barn- och jämställdhetsperspektiv. Den nya regionala knutpunkten Stockholm Väst kommer i hög grad kunna bidra till öppenhet i regionen.

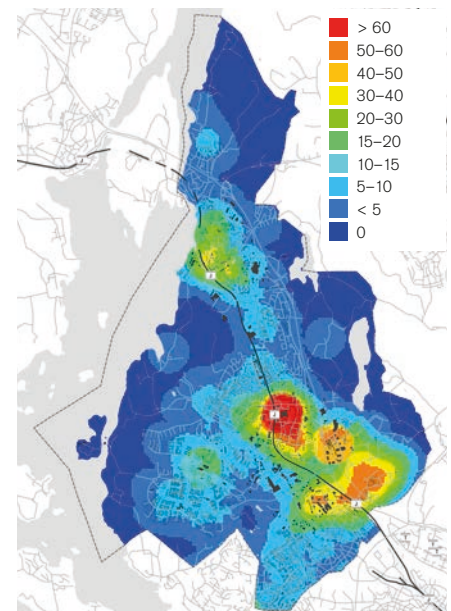
Funktionsuppdelade områden som till exempel Barkarby handelsplats leder emellertid till att de är avbefolkade kvällstid, vilket kan skapa otrygghet. Om man i framtiden kombinerar handel med bostäder och andra funktioner, kan detta dock komma att förändras.

Resande

Beräknad befolkning inom en kilometers radie från respektive pendeltågsstation.

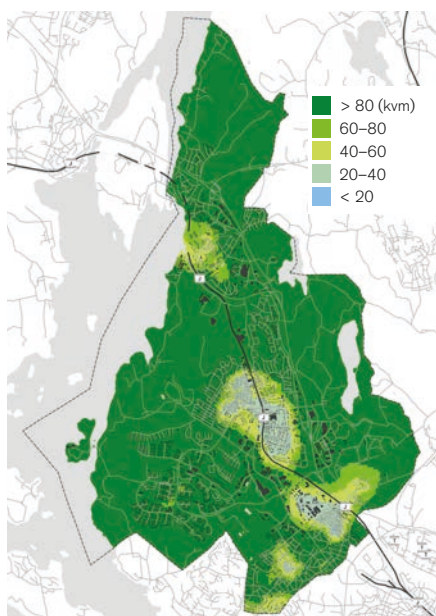
KÄLLA: KONSEKVENSBEDÖMNING, RUMSLIG HÅLLBARHET.

Tillgänglighet till viktiga målpunkter

Beräknade förutsättningar för antal urbana verksamheter och serviceverksamheter inom 500 meters radie.

KÄLLA: KONSEKVENSBEDÖMNING, RUMSLIG HÅLLBARHET.

Tillgänglighet till bostadsnära natur

Beräknad grönyta per person inom 500 meters radie.

KÄLLA: KONSEKVENSBEDÖMNING, RUMSLIG HÅLLBARHET.

Bolinders mekaniska verkstad i Bolinder strand, Kallhäll.

Kulturmiljöer

Översiktsplanens inriktning bedöms ge goda förutsättningar för att bevara kulturhistoriskt värdefulla miljöer. Sett i ett längre tidsperspektiv är det troligt att nya kulturhistoriska miljöer kan tillkomma.

Några av de kulturhistoriskt värdefulla bebyggelsemiljöerna kan komma att få en ändrad eller utökad användning, men de flesta kulturhistoriskt värdefulla miljöerna kommer att bevaras utan större förändringar. Inom naturreservaten finns större sammanhängande kulturmiljölandskap som bevaras i sin helhet.

Mötesplatser

I översiktsplanens olika strukturer, både gröna och bebyggelseområden, ges stora förutsättningar för att skapa mötesplatser som är lämpliga för olika ändamål. Kultur- och fritidsaktiviteter har exempelvis stor betydelse ur flera aspekter. Om aktiviteter för olika ålderssegment tillhandahålls inom samma fysiska område medför detta en gynnsam utveckling för sociala aspekter eftersom fler människor rör sig i stadsbilden. Detta kan i sin tur påverka upplevelsen av trygghet samt social integration. Till exempel kan nya idrottsplatser integreras i exempelvis de parkytor som innehåller både rena parkmiljöer och lektytor.

De aktivitetscentrum som planeras är välkomna, men det bör framhållas att även små ytor och anläggningar är betydelsefulla för den mer vardagliga motionen och för möten. Närhet är viktigt framförallt för barn, unga och äldre. Särskilt viktigt blir detta i de täta bebyggelseområdena där naturlig grönska försvinner på grund av förtätning och kompletteringsbebyggelse.

Rekreation

I översiktsplanens strukturer har naturnära rekreation beaktats vid både bevarande av grönområden och gröna samband liksom vid skapandet av nya urbana parker. Risken är dock att slitaget på de stadsnära och urbana parkerna blir hårt och/eller att idag värdefulla närparker och sociala grönytor försvinner i och med att befintliga bebyggelseområdena förtätas. Dagens boende kan lokalt få något längre till

rekreationsområden och grönska på grund av nya bebyggelseområden.

Översiktsplanens föreslagna mark- och vattenanvändning innebär att kommunens större och sammanhängande grönområden i hög grad kan bevaras. Med robust kollektivtrafik och fler utbyggda gång- och cykelvägar ökar tillgängligheten till dessa samt Mälaren. Det finns å andra sidan befolkningsgrupper som är mer beroende av rekreationsytor nära bostaden, till exempel äldre, funktionshindrade och små barn.

Folkhälsa

Översiktsplanens inriktning mot att bli mer gång- och cykelvänlig kommer att påverka folkhälsan positivt. Fler människor ges möjlighet till aktiv rörelse genom att man kan gå, cykla och röra sig mer i vardagen. Människor som bor i samhällen med hög täthet promenerar i regel mer, har lägre risk för fetma, högt blodtryck och andra kroniska sjukdomar jämfört med invånare i utglesade samhällen. Å andra sidan finns det risker med en alltför tät stadsstruktur, där miljöförhållandena kan bli besvärliga med till exempel lägre solvärden, bullerstörningar och försämrad luftkvalitet, vilket är negativt för hälsan.

Störningar och risker

Risker

Risker för brand och explosion till följd av olyckor med farligt gods kommer främst att beröra utbyggnadsområden längs med Mälarbanan, E18 och Rotebroleden vilka är primära transportleder för farligt gods. Förändrade bebyggelseformer kan innebära att verksamheter som idag är beroende av farligt godsleveranser flyttar. Därmed kan klassningen av vissa sekundära transportvägar tas bort.

Då kommunens större kraftledningar tas bort eller markförläggs minskar framtida risker med strålning från elektromagnetiska fält.

Järvafältet utgörs till stora delar av militärens före detta Järva skjutfält. Området är av försvarsmakten klassat som ett riskområde för förorenad mark. Riskerna bedöms dock kunna hanteras genom åtgärder i samband med anläggningsarbeten och restaurering,

varvid framtida konsekvenser bedöms kunna begränsas.

Klimatförändringarna kan bidra till ett klimat med fler värmeböljor, mer regn och därmed högre vattenflöden och en högre risk för ras och skred. Större och häftigare vattenflöden kan också skapa problem med breddning och kapacitetsbrist vid befintliga ledningsnät för dag- och spillvatten samt pumpstationer. Riskerna kan minskas med tekniska åtgärder och att bebyggelse och konstruktioners placering anpassas efter vattnets framtida förekomst. Mångfunktionella ytor kan skapas där vattnet kan svämma över vid höga flöden och där park och lek kan finnas vid torrare perioder.

Buller och störningar

En ökad täthet och bebyggelse utmed trafikerade vägar och intill befintliga bostadsområden innebär att både befintliga och nya bostadsområden riskerar att utsättas för periodvis höga bullernivåer. I en tät struktur finns emellertid goda möjligheter att skapa tysta sidor för bostäderna varför de nyetablerade områdena generellt bedöms kunna få en bra boendemiljö med avseende på buller. Kompletterande bebyggelse invid större vägar kan innebära en förbättrad ljudnivå vid bakomliggande befintlig bebyggelse. Men det kommer även finnas befintlig bebyggelse som får försämrade bullernivåer till följd av att trafiken utanför ökar.

Att omvandla delar av de centrala områdena från rena verksamhetsområden till "blandstad" innebär en utlokalisering av störande verksamheter. Samtidigt finns risk för att en utlokalisering av störande verksamheter till Rotebroleden påverkar rekreationsvärden och befintliga boende i närheten av det nya verksamhetsområdet negativt.

Utsläpp till luft

Luftsituationen i Järfälla är generellt sett god och miljö kvalitetsnormerna för luft överskrids inte i dagsläget och klarar gränsvärdena med god marginal. Framtidsbilden medger att det kommer att skapas tätare stadsmiljöer vid och i närheten av trafikleder och trafikerade genomfartsvägar. Tät och koncentrerad

bebyggelse med trånga gaturum utmed trafikerade vägar kan lokalt komma att försämrade luftkvaliteten och därmed boendemiljön. Störst risk för framtida överskridanden av miljö kvalitetsnormer för utomhusluft finns intill Barkarbystaden, utmed E18 samt andra hårt trafikerade vägar som bebyggs på bäge sidor av vägen.

Ekologiska konsekvenser *Påverkan på lokalt värdefulla naturmiljöer*

Vid förtätning och komplettering inom befintliga bebyggelseområden kommer befintlig parkmark och natur tas i anspråk. Även om detta kompenseras kommer människor troligen uppleva en förlust av grönytor, gröna utblickar från sitt boende samt rekreationskvaliteter.

Påverkan på den regionala grönsstrukturen

Översiktsplanen innebär vissa negativa konsekvenser för den regionala grönsstrukturen. Järvakilens grönsstruktur kommer att bli smalare i anslutning till det nya verksamhetsområdet vid Rotebroleden samt vid Igelbäcken där Barkarbystaden kommer att byggas. Detta påverkar även de rekreativa värdena negativt och det kan påverka möjligheterna att bevara eller utveckla ekologiska spridningssamband. Satsningen på ökad tillgänglighet till naturmiljöer, bland annat Mälarens strandpromenad, innebär positiva konsekvenser på den regionala grönsstrukturen.

Regionens sammantagna anspråk på Järvakilens naturmark är dock stort, trots den regionalt uttryckta målsättningen i RUF 2010, att bevara kilarernas grönsstruktur. Hotet mot kilarernas regionala funktioner kommer därför att öka kumulativt, med varje enskilt projekt och plan. Varje genomfört projekt i kilarernas naturmark försvårar möjligheten att bevara liknande områden i andra delar av kommunen. Kilarerna har i dagsläget inget formellt skydd och intentionerna i RUF 2010 kan bara genomföras om kommunerna tar ett gemensamt ansvar. Denna typ av kumulativa effekter och följd effekter är väldigt svåra att beskriva, men de kan tillsammans få allvarliga konsekvenser.

Jakobsbergs pendeltågstation.

Trafik på E18.

Orsak-verkandiagrammet visar exempel på en relation mellan mänsklig aktivitet och översvämningar från vattendrag. Ett plus innebär en förändring i samma riktning och ett minus innebär en förändring i motsatt riktning. F:et står för förstärkande loop och B för balanserande loop. KÄLLA: ALMHEDEN, SANNA, 2013.

Pollinering är ett exempel på en ekosystemtjänst.

Påverkan på betydelsefulla ekosystemtjänster

Sammantaget innebär framtidsbilden att vissa reglerande ekosystemtjänster försvinner och därmed minskar lokal klimatreglering, luftrening och skogsproduktion. Värmeböljor i kommunen kan förväntas bli längre och inträffa oftare i framtiden. Ett varmare klimat med ökad nederbörd ger ökad risk för smittspridning och känsliga grupper såsom barn, sjuka och äldre kan påverkas negativt vid värmeböljor. Då blir det än mer viktigt med stödjande ekosystem där till exempel träd kan bidra med nedkylningseffekt och luftrening.

Kommunens bebyggelseutveckling, tillsammans med utveckling i andra kommuner, leder till att spridnings samband både i de regionala grönområdena och mellan kilarna smalnar av. Denna pågående uppdelning av landskapet bidrar till en negativ påverkan för biologisk mångfald samt olika reglerande, kulturella och försörjande ekosystemtjänster. Med fortsatt utveckling kan ekosystemens resiliens (förmåga att hantera förändringar) minska. Utbyggnaden av Rotebroleden i Järvakilen kommer till exempel att påverka viktiga ekologiska landskaps-

samband för barrskog. Samma gäller för både ädellövs- och barrskogssambanden i Görvalnkilen vid Stäket.

En negativ påverkan på de stödjande ekosystemtjänsterna bedöms ha en indirekt påverkan på människan, och kan i ett längre perspektiv leda till en minskning av andra ekosystemtjänster med mer direkta sociala och ekonomiska effekter och konsekvenser som följd. De reglerande ekosystemtjänster, som de oexploaterade översvämningssambanden kring Bällstaåns vattensystem erbjuder måste särskilt beaktas. Detta gäller speciellt sambanden mellan E18 och Enköpingsvägen samt mellan Mälardalen och E18 vid Barkarby.

Vattenmiljöer

Framtidsbilden innebär att det totala dagvattenflödet ökar kraftigt på grund av en ökad andel hårdgjorda ytor, i synnerhet inom de täta stadskärnorna. Lokalt omhändertagande av dagvatten bedöms vara möjligt här, om än svårslöst. Om fortsatt planläggning inte säkerställer tekniska reningsåtgärder samt avsätter tillräckligt med ytor för att omhänderta dagvattnet lokalt, riskerar förslaget att innebära negativa

konsekvenser beträffande sjöars och vattendrags vattenkvalitet. Framtidsbilden innebär således en risk för att miljö kvalitetsnormerna för vatten inte kan uppnås vid utsatt tidpunkt.

Risken för översvämningar vid vattendrag förväntas öka på grund av den täta bebyggelsen med mer hårda ytor, men även på grund av ett förändrat klimat. Exploatering nära vattendrag kan riskera att leda till minskade möjligheter för översvämningssambanden. För att minska risken för framtida översvämningar i förtätade områden, behöver man fokusera på problemet. Det vill säga de bakomliggande orsakerna till varför ett område översvämmas, istället för att enbart lösa symptomet av problemet genom tekniska lösningar. Återskapande av naturliga ekosystem kan minska risken för framtida översvämningar, minska kostnader för samhället och även bidra positivt till ett flertal andra ekosystemtjänster, se beskrivande orsak-verkandiagrammet intill.

Exploatering vid Uddnäs och Lund så som framtidsbilden visar, riskerar att innebära ett intrång inom strandskyddat område och en påverkan på de värden som finns där.

Översiktsplanens mål i relation till andra mål

Översiktsplanens mål har utvärderats mot andra mål, planer och program som har betydelse för en hållbar utveckling.

Utvärderade mål

De mål som har bedömts vara relevanta att jämföra med översiktsplanens övergripande mål är det nationella generationsmålet, de nationella miljömålen, de nationella transportpolitiska målen, de nationella målen för folkhälsa respektive friluftsliv, de nationella kulturmiljömålen, målen i RUFSS 2010 samt målen i kommunens miljöplan.

Analysen visar att målen i översiktsplanen stämmer väl överens med andra relevanta mål.

Planens övergripande mål visar på goda intentioner att uppnå en hållbar utveckling. Översiktsplanen bedöms skapa goda förutsättningar för att de som lever och verkar i Järfälla kan leva hållbart.

Vissa målkonflikter har identifierats. I vissa fall har översiktsplanens mål därför reviderats.

Analysen av översiktsplanens mål och andra relevanta mål beskrivs mer ingående i en separat underlagsrapport (Järfälla kommun 2014).

Generationsmålet

Generationsmålet innebär att förutsättningarna för att lösa miljöproblemen ska nås inom en generation. Översiktsplanen bedöms påverka generationsmålet i både positiv och negativ riktning.

Planen bedöms medverka till att generationsmålet uppfylls genom att den goda tillgången till natur och rekreation kommer att främja kommun-

invånarnas hälsa. Samtidigt motverkas generationsmålet vad gäller ekosystem och biologisk mångfald till exempel vid exploatering i orörd skogsmark.

Regional utvecklingsplan 2010

Översiktsplanens mål och målen i den regionala utvecklingsplanen, RUFSS 2010, stämmer i många delar väl överens. Bland annat stämmer målsättningen *Smart infrastruktur* med principen att "förtäta i goda kollektivtrafiklägen" väl överens med det regionala målet om resurseffektiv region. Även principen "att växa med kvalitet" samverkar med målet om en region med god livsmiljö. Dock motvekar översiktsplanen till viss del intentionen i RUFSS 2010 om att bevara de regionala gröna kilarna, bland annat genom att planera ett verksamhetsområde i Järvakilen.

Nationella transportpolitiska mål

Målen i översiktsplanen samverkar i hög grad med de nationella transportpolitiska målen. Översiktsplanens övergripande hållbarhetsmål "att ge bästa möjliga förutsättningar för en hållbar utveckling" stämmer väl överens med det övergripande nationella målet. Delmålet *Urbana kvaliteter* med planeringsprincipen att "förtäta i goda kollektivtrafiklägen" och delmålet *Smart infrastruktur* med principen "att prioritera gång- och cykeltrafik lokalt och kollektivtrafik regionalt" samverkar med funktionsmålet om tillgänglighet.

Nationella kulturmiljömål

Översiktsplanens övergripande mål *Ett hållbart Järfälla* om att ge bästa möjliga förutsättningar för en hållbar utveckling stämmer med kulturmiljömålet om att främja ett hållbart samhälle. Kulturmiljön kan här räknas till den rumsliga aspekten av de värden som översiktsplanen räknar upp. Översiktsplanen har också ett delmål om *Levande natur och kultur*. Järfälla ska erbjuda levande och rika natur- och kulturmiljöer. Detta stämmer i hög grad överens med både kulturmiljömålet om ett hållbart samhälle och målet om en helhetssyn på förvaltningen av landskapet, där kulturmiljön ska tillvaratas i samhällsutvecklingen.

Nationella folkhälsomål och mål om friluftsliv

Målen i översiktsplanen samverkar i hög grad med de nationella folkhälsomålen. Delmålet *Urbana kvaliteter* där medborgarna i Järfälla ska ha god tillgång till urbana parker, större rekreationsytor och platser för sociala arrangemang med mera stämmer i hög grad med samtliga nationella mål inom området.

Att alla Järfällabor ska uppleva att kommunen erbjuder ett mer varierat utbud av olika bostadstyper och upplåtelseformer är i linje med folkhälsomålet att skapa förutsättningar för goda ekonomiska och sociala villkor.

Målen i översiktsplanen samverkar i

	Relevans i förhållande till ÖP	Påverkan på målet utifrån ÖP
Begränsad klimatpåverkan	Stor	Positiv
Frisk luft	Stor	Positiv
Bara naturlig försurning	Stor	Positiv
Giftfri miljö	Stor	Positiv & negativ
Säker strålmiljö	Stor	Positiv
Ingen övergödning	Stor	Positiv & negativ
Levande sjöar och vattendrag	Stor	Positiv & negativ
Grundvatten av god kvalitet	Stor	Positiv & negativ
Myllrande våtmarker	Stor	Negativ
Levande skogar	Stor	Positiv & negativ
Ett rikt odlingslandskap	Stor	Positiv & negativ
God bebyggd miljö	Stor	Positiv & negativ
Ett rikt växt och djurliv	Stor	Positiv & negativ

	Stor		Positiv
	Måttlig		Negativ
	Liten		Positiv & negativ

hög grad med de nationella målen om friluftsliv. Översiktsplanens delmål *Levande natur och kultur* handlar om att Järfälla ska erbjuda levande och rika park-, natur- och kulturmiljöer och det stämmer väl överens med de nationella målen *Naturen är tillgänglig för alla*, *Tätortsnära natur*, och *Fysisk aktivitet och folkhälsa*. Delmålet om *Urbana kvaliteter*, där medborgarna i Järfälla ska ha god tillgång till urbana parker, större rekreationsytor och platser för sociala arrangemang, med mera samverkar också i hög grad med målen. Översiktsplanens delmål *Smart infrastruktur* där gång- och cykel prioriteras lokalt är positivt för målet om ökad fysisk aktivitet och folkhälsa.

Nationella miljömål

I tabellen intill redovisas hur översiktsplanen påverkar ett uppfyllande av de nationella miljömål som berörs. Av de 13 nationella miljömål som berörs av översiktsplanen bedöms fyra påverkas i positiv riktning, åtta i både positiv och negativ riktning samt ett i negativ riktning.

Positiv påverkan

Översiktsplanens mål bedöms i det stora hela påverka målen om *Begränsad klimatpåverkan*, *Frisk luft* och *Bara naturlig försurning* i positiv riktning. Målen beaktas bland annat genom principen att bygga staden inåt i kollektivtrafiknära lägen samt att en utbyggnad av gång- och cykeltrafik samt kollektivtrafik prioriteras före biltrafik. Att bygga tätt innebär också att tekniska system relaterade till energianvändning, fjärrvärme/kyla, avfall och så vidare kan integreras och samutnyttjas. Lokala avvikelser beträffande målet frisk luft kan dock förväntas. En säker strålmiljö gynnas av att kommunens 220 kV ledning tas bort och de mindre grävs ned inom ramen för projektet Stockholms ström.

Både negativ och positiv påverkan

Det mål som i helhet bedöms påverkas i negativ riktning är *Myllrande våtmarker*. Anledningen är främst att en av kommunens få naturliga mossar/våtmarker

vid Stäket riskerar att påverkas och/eller försvinna då ett område för verksamheter planeras vid mossen.

Målen *En giftfri miljö*, *Ingen övergödning*, *Levande sjöar och vattendrag* samt *Grundvatten av god kvalitet* påverkas alla i både positiv och negativ riktning. Till det positiva kan nämnas att befintliga markföroreningar kan åtgärdas då industritomter omvandlas, att stränderna hålls obebyggda, nya reningsåtgärder för dagvatten kommer till stånd och att kommunen inte har problem med enskilt VA. Till det negativa kan nämnas att ökade transporter och fler hårdgjorda ytor leder till ökad föroreningsbelastning på sjöar och vattendrag. Med rätt renings- och fördröjningsåtgärder kan konsekvenserna dock mildras avsevärt.

Även målen *Levande skogar*, *Ett rikt odlingslandskap*, *Ett rikt växt- och djurliv* samt *God bebyggd miljö* bedöms påverkas i både positiv och negativ riktning. Kommunens stora sammanhängande naturområden inklusive naturreservat bevaras och utvecklas vilket är positivt både ur kulturmiljö- och rekreationssynpunkt och för biologisk mångfald. Förtätning innebär generellt att de stora sammanhängande grönområdena i stort bevaras men att lokalt viktiga naturvärden och spridningsvägar kan försvinna. Förtätning i kollektivtrafiknära lägen är framförallt positivt, men också negativt med avseende på människors hälsa och för miljön. En förtätad struktur kommer bland annat att innebära att fler människor blir aktiva fysiskt, men det finns även en risk för att fler människor utsätts för buller och försämrad luftkvalitet. En förtätad struktur kan också innebära försämrade förutsättningar för den biologiska mångfalden lokalt.

Miljöplan för Järfälla kommun 2010–2020

Det övergripande målet i Järfällas miljöplan och översiktsplanens övergripande mål har nästan samma formulering. Övriga mål i översiktsplanen stämmer också väl överens med målen i miljöplanen.

Samlad bedömning av översiktsplanens hållbarhet

Den samlade bedömningen beskriver hur framtidsbilden förhåller sig till det övergripande målet om hållbar utveckling. Bedömningen baseras på konsekvensanalyserna som redovisas i tidigare avsnitt.

Nedan beskrivs vilka övergripande positiva och negativa konsekvenser som framtidsbilden bedöms leda till ur ett hållbarhetsperspektiv. Slutsatserna redovisas utifrån tre olika frågeställningar:

- Är den strukturella markanvändningen som föreslås hållbar och lämplig ur hälso- och hushållningsperspektiv?
- Ger framtidsbilden förutsättningar för ett robust och hållbart Järfälla?
- Innebär översiktsplanen att Järfälla kommun utvecklas i en hållbar riktning?

En hållbar markanvändning

Principerna för genomförande visar på höga intentioner och ambitioner att skapa attraktiva och miljömedvetna arbetsplatser och bostäder. Det ska finnas goda möjligheter att leva hälsosamt och att minska miljöbelastningen per person. Det vill säga närhet till natur och rekreationsområden, goda möjligheter till att gå, cykla eller åka kollektivt till affären/skola/arbetet, möjlighet till alternativa energikällor, lätt att återvinna, möjligheter till närodlat etcetera.

Översiktsplanens planeringsprincip att förtäta i kollektivtrafiknära lägen är fördelaktigt, bland annat med avseende på minskad negativ klimatpåverkan samt hushållningen med naturresurser. Samtidigt ger det ett bättre underlag för utbyggnad av befintliga och fram-

tida kollektivtrafikförbindelser samt effektivt samnyttjande av teknisk infrastruktur, vilket skapar förutsättningar för minskade utsläpp av växthusgaser per person samt innebär lägre investeringskostnader.

Framtidsbilden bedöms vara en offensiv framtidsbild som, om marknadsförutsättningarna finns, kan bana väg för en starkare förekomst av kontorsnäringar, en mer komplett stadsekonomi samt gynnsam driftekonomi och stabila intäkter för kommunal sektor. Framtidsbilden ger också goda möjligheter till långsiktig expansion och därmed tillväxt. Ett varierat bostadsutbud och närhet till service skapar möten mellan invånare med olika bakgrund och innebär förutsättningar till ökad trygghet och integration.

Nya och befintliga boende ges goda förutsättningar till både kollektivtrafik- och naturnära boende som inte är bullerstört. Det krävs då god planering och vid behov extra bullerskyddsåtgärder.

Slutsats

Slutsatserna av hållbarhetsbedömningens analyser är att den framtida markanvändningen ger goda förutsättningar för att de som lever och verkar i Järfälla ska kunna leva hållbart. Markanvändningen som föreslås bedöms i stort vara hållbar och lämplig ur hälso- och hushållningssynpunkt, dock med vissa lokala avvikelser.

Ett hållbart genomförande av framtidsbilden

Användningen av energi, material och mark kommer generellt att öka, vilket leder till mer utsläpp till luft och vatten och fler konflikter med bland annat natur- och kulturvärden. För att befolkningsökningen ska kunna ske på ett hållbart sätt behöver man därför vidta kraftfulla åtgärder när den framtida bebyggelsens utformning, tekniska system, materialval etcetera ska bestämmas. I framtidsbilden ges förslag till att alternativa energikällor och nya robusta tekniska system ska prioriteras, vilket är positivt. Det är viktigt att kommunen uppmuntrar och ställer krav på byggföretag, entreprenörer med flera som kommer att bygga och förvalta det framtida Järfälla.

När det gäller vattenmiljöer behöver vissa åtgärder vidtas för att säkerställa god kemisk och ekologisk vattenstatus. Vissa av dessa åtgärder måste säkerställas och hanteras inom ramen för den fysiska planeringen medan andra ligger utanför översiktsplanens beslut.

Framtidsbilden ger också stöd för att bevara och utveckla viktiga naturvärden och prioriterade ekologiska landskapssamband och rekreationsstråk, vilket ger positiva konsekvenser bland annat med avseende på bevarande av biologisk mångfald samt rekreation och folkhälsa. Tillkomsten av ny infrastruktur, bostadsbebyggelse

Barkarbystaden med Kyrkparken i förgrunden.

och verksamhetsområden innebär även vissa negativa konsekvenser i form av ianspråktagande och fragmentering av regionalt och kommunalt värdefulla naturmiljöer.

För att framtidsbilden ska lyckas med intentionerna att skapa mer liv och rörelse under en större del av dygnet, är det viktigt att stadsdelarna innehåller en mångfald av service, mötesplatser, kultur, nöje etcetera. Om ett varierat bostadsutbud och närhet till service säkerställs kommer framtidsbilden med stor sannolikhet förverkliga ambitionen om ökade möten mellan invånare med olika bakgrund, vilket i bästa fall kan gynna integration. Bättre kommunikationer ger Järfällaborna möjlighet att välja utifrån ett större utbud av sysselsättning, utbildning, kultur och så vidare.

Ekonomiskt hållbar utveckling handlar om att skapa ekonomiskt välstånd genom att hänsynsfullt förvalta naturresurser och att fatta ekonomiska beslut som skapar tillväxt på längre sikt. Ekonomisk hållbarhet kan ligga till grund för finansieringen av en socialt, ekologiskt och kulturellt hållbar utveckling. Tillgänglighet och transporter av alla slag är viktiga för ekonomisk utveckling, men kan ge negativa konsekvenser på miljö, klimat och hälsa. Att de flesta investeringar i infrastruktur som nämns i översiktsplanen gäller gång och cykel

samt kollektivtrafik är således positivt. Detta innebär en liten påverkan på miljön i jämförelse med andra alternativ och samtidigt möjliggörs förbättrade kommunikationer lokalt och regionalt.

Slutsats

Slutsatsen är att översiktsplanens framtidsbild skapar ramar för ett framtida robust och hållbart Järfälla. För att översiktsplanens intentioner ska realiseras är det viktigt att säkerställa att planens vägledning följs i kommande detaljplanering och bygglovsprövningar.

Ett hållbart Järfälla i världen

För att möta Storstockholms och kommunens framtida befolkningsökning krävs att kommunen växer och att nya bostads- och arbetsplatsområden skapas. För att locka nya invånare till Järfälla och samtidigt behålla nuvarande, behöver natur- och markresurserna utvecklas och förvaltas på bästa sätt. Kommunens översiktsplanering utgör en viktig del i arbetet med att uppnå en långsiktig och hållbar utveckling.

Globalt sett kan Järfällas framtida tillväxt i form av fler medborgare, nya bostäder och arbetsplatser värderas som inte hållbar. Tillväxt går med dagens teknik ofrånkomligt hand i hand med ökad resursförbrukning, ökade utsläpp och en rumsig expansion. Men

skulle den regionala tillväxten inte äga rum i Järfälla, som enligt RUFSS pekats ut som en strategiskt och geografiskt bra belägen kommun i Stockholmsregionen, skulle den sannolikt äga rum på mindre lämpliga orter i regionen, utan till exempel jämförbart bra kollektivtrafikanslutning, täthet och effektiva försörjningssystem. Ur regional hållbarhetssynpunkt är Järfälla därför väl lämpad att fånga upp en del av regionens tillväxt. En grov bedömning av tillväxt från både ett globalt och regionalt perspektiv kan därför leda till slutsatsen att Järfällas eftersträvarade tillväxt är förenlig med övergripande hållbarhetsmål.

Inom ramen av översiktsplanarbetet har översiktsplanens intentioner analyserats i relation till andra nationella, regionala och lokala mål, planer och program med bäring på hållbarhet. Analyserna visar att översiktsplanens mål och vägledande principer stämmer väl överens med andra nationella mål som har bäring på hållbar utveckling.

Slutsats

Slutsatsen är att till övervägande del innebär översiktsplanens planeringsprinciper och mål att det framtida Järfälla skapar goda förutsättningar för en hållbar utveckling.

Allmänna intressen

Allmänna intressen är gemensamma för invånarna i hela kommunen, regionen eller landet. I detta kapitel redovisas de förutsättningar och värden som finns i Järfälla som ska beaktas i beslut om mark- och vattenanvändning.

Ekosystemtjänster

Ekosystemtjänster är de tjänster som naturen förser oss med och som är grunden för att vi ska kunna leva och verka på jorden. Ekosystemtjänster kan delas in i fyra grupper: försörjande, reglerande, kulturella och stödjande.

Försörjande ekosystemtjänster

Mälaren är en vattentäkt för 2 miljoner människor och en försörjningstjänst av betydelse på regional nivå. Görväln- och Järvakilen och de ekologiska landskapssambanden mellan dem är strukturer med försörjningstjänsten genetiska resurser från skogs-, våt- och ängsmarker. Tre nätverk av livsmiljöer för olika arter (barrskog, ädellöv med gamla ekar och groddjur) har valts att undersökas. Kilarna fungerar som stora syreproducenter.

Parker, trädgårdar, odlingslotter och betesmarker är viktiga källor för biologisk mångfald och är därmed potentiella genetiska resurser. Odlingslotter och villaträdgårdar ger ett litet tillskott till hushållen.

Reglerande ekosystemtjänster

Görväln- och Järvakilens natur erbjuder regionen luftomväxling, temperatur-, förorenings- och dagvattenreglering.

Även Bällstaans vattensystem med kringliggande grönytor tillhandahåller reglerande tjänster som har betydelse på regional nivå. Idag har systemet möjlighet att svämma över och utjämna flödet vilket minskar risken för översvämning av nedströms liggande områden. Kallhällsbäcken, Görvälnbäcken,

Sandviksbäcken, Veddestabäcken och Igelbäcken är också recipienter för dagvattnet.

Större park- och naturområden fungerar som luftomväxlare och temperaturreglerare, vilket är en reglerande tjänst i tät bebyggelse.

Kulturella ekosystemtjänster

Görväln och Västra Järvafältet tillhandahåller kulturella tjänster som upplevelser och rekreation i kulturlandskap, i gamla skogar, utmed stränder och i tysta områden. Mälaren ger fiske-, båt- och badupplevelser. Bällstaans vattensystem ger upplevelsetjänster till sitt närområde.

I naturreservaten samt vid Ormbacka, Horsgårdet och Ängsjö finns stora sammanhängande kulturlandskap. I tätorterna finns delar av äldre kulturlandskap intill Kyrkbyn, Kolboda, Galgbacken och Knallboda. De förhistoriska gravfälten Skälbyparken, Kvarnbacken med Vibblaby ängar samt Janssons hage och Fruns backe är parker, vilkas gestaltning visar respekt för kulturlandskapet.

Park- och naturområden inom tätorten erbjuder kulturella tjänster i form av lek- och gångmiljöer, större parker med mera. Denna närnatur används mycket av till exempel förskolor som främst nyttjar grönstruktur i bebyggelsens närhet.

Ekosystemtjänster

Ekosystemtjänsterna delas in i fyra grupper:

Försörjningstjänster levererar de produkter som människor får från ekosystemen, till exempel mat, vatten, trä och fiber, bränsle och genetiska resurser.

Reglerande tjänster är till exempel utjämning av klimat och begränsning av risker som översvämningar och erosion samt rening av vatten och luft.

Kulturella tjänster innefattar skönhet, inspiration, kunskap och rekreation som bidrar till vårt välbefinnande.

Stödjande tjänster är nödvändiga för produktionen av alla andra ekosystemtjänster. Dessa är processer som fotosyntes, produktion av syre, jordmånsbildning och pollinering.

KÄLLA: MILLENNIUM ECOSYSTEM ASSESSMENT.

FÖRSÖRJANDE EKOSYSTEMTJÄNSTER

Odling

Jordbruksmark

Odling/Genetiska resurser

Odlingslotter

Ängs- och betesmark

Genetiska resurser/Biologisk mångfald

Barr- eller blandskog (>3 ha) med naturskogsqualitéer

Skog med höga naturvärden (kommunägd mark)

Barrskogssamband mellan stora grönområden

Ädellövssamband mellan stora grönområden

Områden med skyddsvärda ädellövträd

Barrskogssamband, ej fältinventerade

Ädellövssamband, ej fältinventerade

Förbindelse i den regionala grönstrukturen

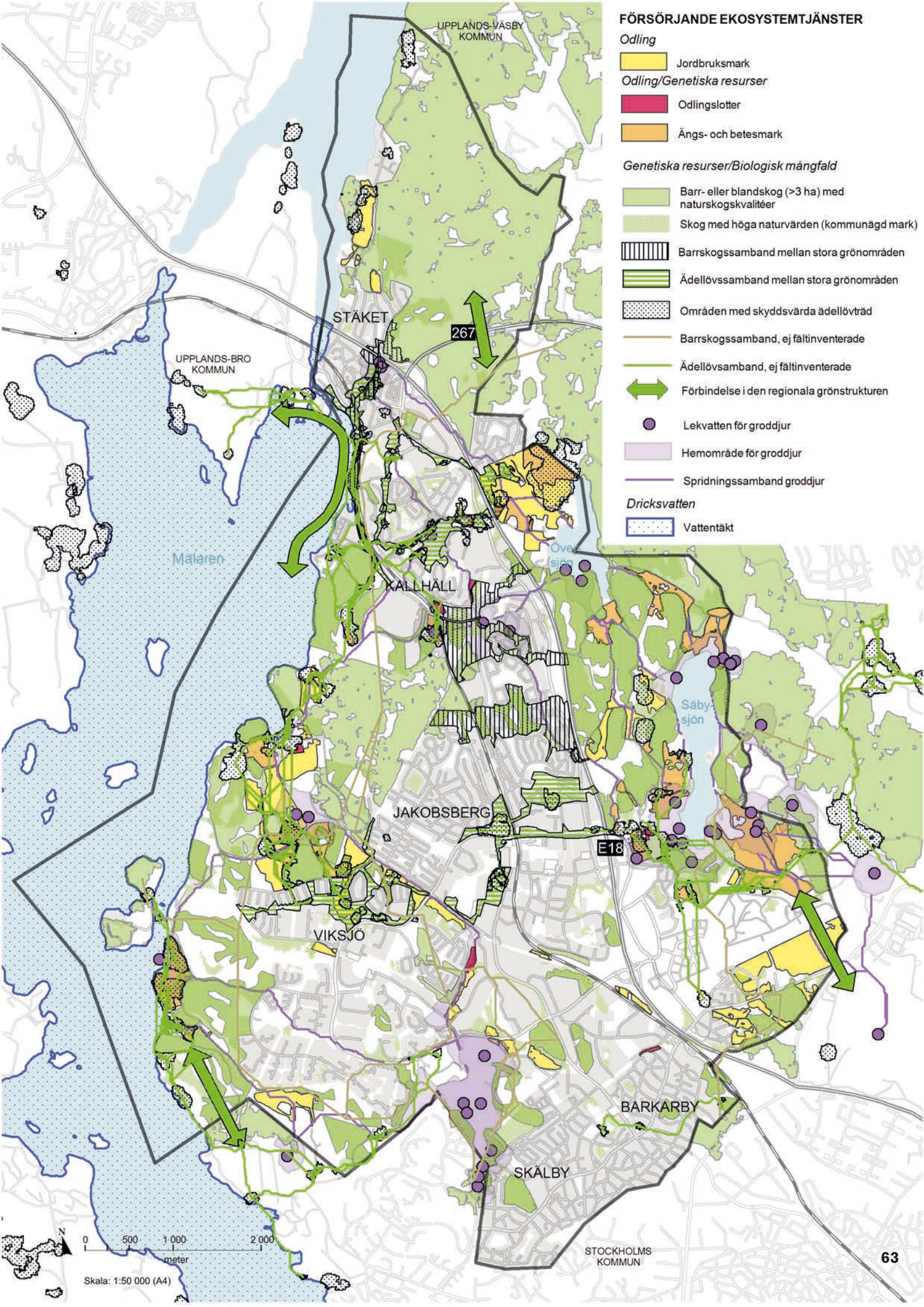
Lekvatten för groddjur

Hemområde för groddjur

Spridningssamband groddjur

Dricksvatten

Vattentäkt

REGLERANDE EKOSYSTEMTJÄNSTER

Fördröjning, utjämning, rening av vattenflöde

- Vattendrag, kulverterat
- Vattendrag, större
- Dagvattendamm
- Våtmark, sumpskog eller strandäng
- Ytor för 10-års regn djup: 0,1-1m

Markbindande vegetation

- Ras- och skredriskområde

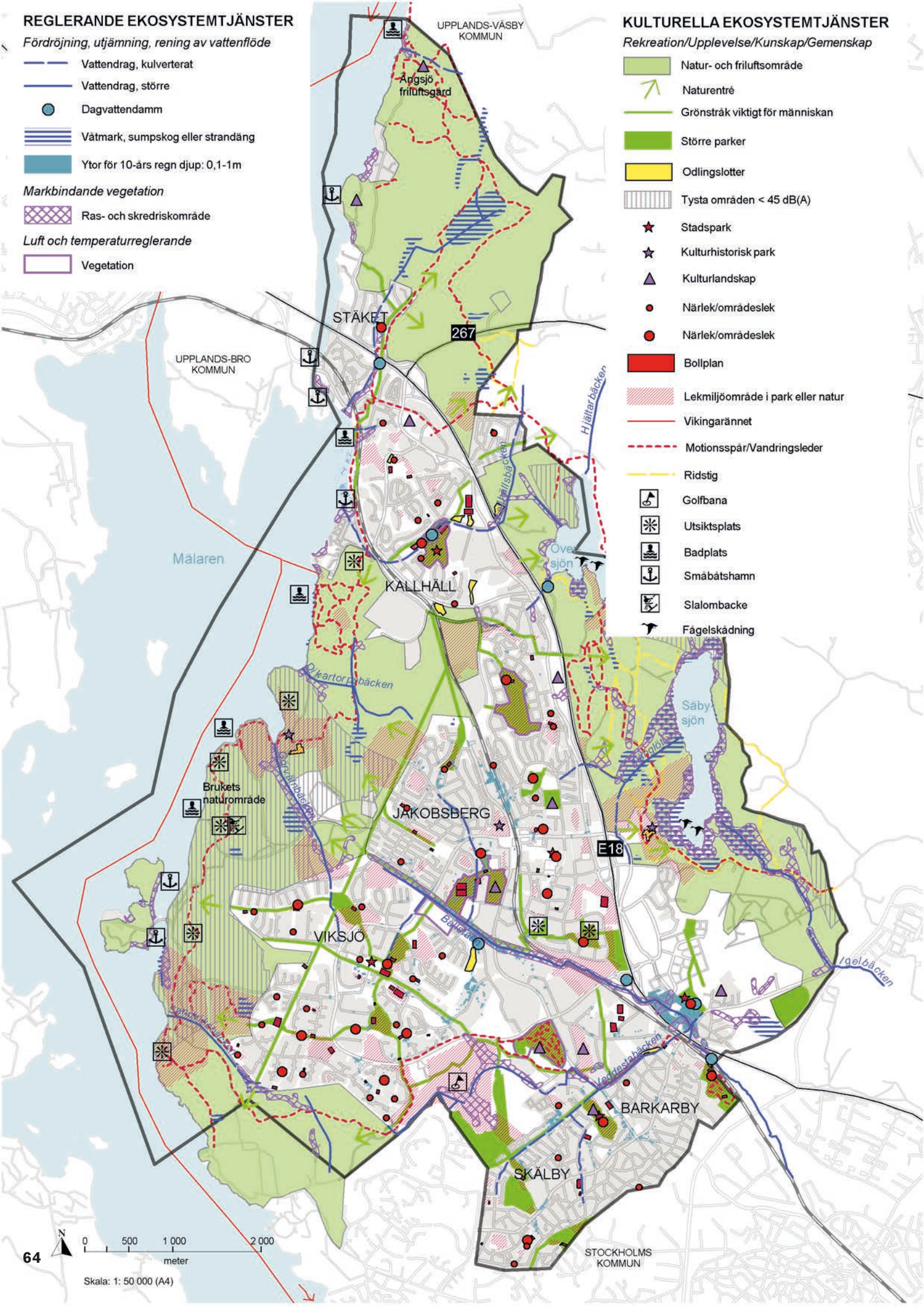
Luft och temperaturreglerande

- Vegetation

KULTURELLA EKOSYSTEMTJÄNSTER

Rekreation/Upplevelse/Kunskap/Gemenskap

- Natur- och friluftsområde
- Naturentré
- Grönstråk viktigt för människan
- Större parker
- Odlingslotter
- Tysta områden < 45 dB(A)
- Stadspark
- Kulturhistorisk park
- Kulturlandskap
- Närlek/områdeslek
- Närlek/områdeslek
- Bollplan
- Lekmiljöområde i park eller natur
- Vikingarännet
- Motionsspår/Vandringsleder
- Ridstig
- Golfbana
- Utsiktsplats
- Badplats
- Småbåtshamn
- Slalombacke
- Fågelskådning

Kultur och fritid

Kultur, idrott och friluftsliv spelar en viktig roll både i enskilda människors liv och i samhällsutvecklingen i stort. Den kommande befolkningsökningen ställer stora krav på ett varierat kulturutbud och på mötesplatser i olika former, likväl som på möjligheterna att utöva idrott och friluftsliv.

Kulturens roll i samhället

Det är välkänt att kultur, idrott och friluftsliv ger stora positiva hälsoeffekter. Ett rikt kultur- och fritidsutbud är också en faktor som påverkar människors val av bostadsort. Därför är det ett kärnuppdrag att tillhandahålla en väl fungerande infrastruktur inom detta område, inte minst ur ett folkhälso-perspektiv. Översiktsplanen har här en viktig stödjande roll genom att exempelvis peka ut behov av och möjliga platser för nya mötesplatser och anläggningar.

Samhällets mötesplatser måste vara attraktiva, uppmuntra kreativitet och ge människor möjligheter att naturligt mötas i vardagen över gränser och kulturer. I alla kommunal delar behövs kulturnoder med bibliotek och flexibla samlingslokaler, som fungerar som mötesplatser och ”offentliga vardagsrum” för Järfällaborna, men som också kan användas av föreningar och enskilda. I Jakobsberg saknas ett kulturhus som förutom ovanstående också kan inrymma konsthall och scen. Ett rikt kulturliv ger inte bara förutsättningar för upplevelser och aktivt deltagande utan också för eget skapande.

Idrott

Inom idrotten har Järfälla idag en rad anläggningar men det är stor efterfrågan på dem och flera av dem är i behov av upprustning. I Jakobsberg

finns vid Järfällavallen en koncentration av olika idrottsanläggningar men också möjligheter till utbyggnad och kompletteringar. Alla kommunal delar har idrottsplatser och sporthallar, vilket är en grundförutsättning för barns och ungas deltagande, samtidigt finns ett behov av fler planer för uteidrott samt enklare ytor för inomhusidrott.

Viktigt för Järfälla är de många aktiva föreningarna som också engagerar många barn och ungdomar. För att de ska kunna bedriva en bra verksamhet även i framtiden behövs tillgång till flexibla lokaler och arenor, både vad gäller idrott och kultur. En tydlig trend inom idrottsområdet är att spontanidrottandet ökar och att det behövs strukturer som ger möjlighet även för detta.

Fritid och rekreation

Järfällas naturreservat Görväln, Västra Järfvafältet och Molnsättra är viktiga resurser för Järfällaborna och erbjuder ett rikt kulturlandskap med varierade kulturmiljöer. De används flitigt året om och den ökade inflyttningen innebär ännu fler besökare. På Görvälns gård finns ett levande jordbruk - en förutsättning för skötseln av området. Här pågår ett utvecklingsarbete i samarbete med föreningar för att erbjuda ett attraktivt programutbud året runt. Det ska bidra till att göra Görväln till ett besöksmål för både natur och kultur. Vid Säby gård finns kommunens

Den långa Mäljarstranden är en stor kvalitet för Järfällaborna.

enda ridanläggning, som engagerar ett stort antal barn och unga och där behov av utbyggnad finns. Gården har stor potential att utvecklas till ett besöksmål i sig och den fungerar som en viktig entré till Järfvafältet.

Mälaren är viktig för Järfällaborna. Sommartid främst för bad, fiske och båtliv och vintertid för skridskoåkning. Mälarpromenaden bidrar till ett ökat utnyttjande även för grupper som tidigare haft svårt att ta sig ut i naturen. Genom hela kommunen, från Barkarby i söder till Ängsjö i norr, sträcker sig också Upplandsleden som har slutdestination i Uppsala.

Kulturmiljö

De kulturhistoriskt värdefulla byggnaderna och miljöerna berättar om Järfällas utveckling från förhistorisk tid fram till idag. Delar av kommunens identitet och historia har sitt ursprung i miljöerna, som också har arkitektoniska, estetiska och miljömässiga kvaliteter.

Kulturarv

Järfällas kulturhistoriskt värdefulla byggnader och miljöer har en stor spännvidd historiskt, geografiskt, estetiskt, socialt och funktionsmässigt. En del miljöer omfattar större områden medan andra utgörs av kulturhistoriskt värdefulla objekt, där de äldre sambanden har gått förlorade eller kanske aldrig funnits.

Järfällas kulturlandskap

I Järfälla skedde förvandlingen från jordbruksbygd till tätort under några få decennier på 1900-talet. Idag finns endast ett jordbruk kvar, vid Görväln.

På Järvafältet finns ett småskaligt kulturlandskap där fornlämningar, gårdar, torp och äldre vägar samspelar med odlingslandskapet. Kring Görvälns gård finns ett mer storskaligt odlingslandskap präglad av tegelbruket och 1800-talets rationella jordbruk, men vid Hummelmora, Sandvik och Slammertorp möter vi åter det småskaliga kulturlandskapet. Vid Ängsjö, Horsgärdet/Uddnäs och Ormbacka finns också äldre kulturlandskap bevarade.

Den omväxlande karaktären och variationen mellan äldre bebyggelse, öppna marker, beteshagar och skogspartier gör kulturlandskapen till uppskattade besöksmål för Järfällaborna.

Järfällas kulturhistoriska miljöer

Miljöerna uppvisar en stor spännvidd – de äldsta miljöerna berättar om den

förhistoriska kolonisationen medan de yngsta miljöerna vittnar om rekordåren på 1960- och 70-talen.

Exempel på förhistoriska miljöer är gårdsgravfälten Fruns backe och Kvarnbacken. Medeltiden representeras av Järfälla kyrka och dess närmiljö, under många århundraden socknens centrum. Görvälns gård, Säby gård och Jakobsberg gård exemplifierar adelns byggande. En annan social miljö tillhör Rytstarstugan, uppförd på 1780-talet som tjänstebostad för två ryttare. Andra byggnader som Aspnäskolan, gamla brand- och polisstationen vid Sturevägen och gamla ålderdomshemmet visar viktiga samhällsfunktioner. Björkliden/Kallhälls villastad är exempel på tidig egnahemsbebyggelse och på hur arbetarna vid Bolinders tvingades köpa tomter utanför samhället eftersom företaget inte ville sälja mark. Bolinderbyn, Skogstorp och Trehörningen i sin tur exemplifierar hur Bolinders genom egen exploatering sökte lösa bostadsproblemen. Fabriksbyggnaderna vid Bolinders är den enda äldre industrimiljön i kommunen. Desto större är urvalet när det gäller värdefulla miljöer från utbyggnaden under 1900-talets mitt och framåt. Här finns många goda exempel, inte minst i Viksjö.

Kulturmiljöer i förändring

I en expansiv kommun kan kulturmiljöerna komma i konflikt med andra

intressen. När det gäller fornlämningar är kulturmiljölagens intention att de ska bevaras men Länsstyrelsen kan besluta om undersökning och borttagande i samband med exploateringar. Bebyggelsemiljöerna är mer komplexa. Byggnader och miljöer kan ofta anpassas till nya förutsättningar vilket kräver varsamhet utifrån byggnadens eller miljöns specifika förutsättningar. Det är även viktigt att värna de historiska sambanden samt de särdrag som utgör grunden i det kulturhistoriska värdet. Ibland är dock de kulturhistoriska värdena så betydelsefulla att även små förändringar kan innebära skada för objektet eller miljön. I samband med exploateringar som berör kulturmiljöerna ska en kulturhistorisk dokumentation alltid göras.

Riksintressen

Görvälnområdet från kommungränsen i söder till Stäkssundet i norr samt vidare in i Upplands-Bro är av riksintresse för kulturmiljövården enligt Miljöbalken 3 kap. 6 §. Motivet för riksintresset är dels farleds- och kommunikationsmiljön vid vattenleden mot Uppsala och Sigtuna, dels herrgårdslandskapet. Ett exempel på farleds- och kommunikationsmiljön är fornborgen Gåseborg, som vittnar om traktens betydelse under järnåldern samt mötet mellan vatten- och landsvägarna vid Stäket.

Gravfältet Fruns backe är från yngre järnåldern.

Nuvarande huvudbyggnad vid Görvälns gård är från 1600-talet.

Huvudbyggnaden vid Jakobsbergs gård.

Bebyggelse vid Flygarvägen från 1950-talet.

Kort om Järfällas historia

De forna farlederna Bällstaån och Igelbäcken var viktiga förutsättningar för de första etableringarna i Järfälla under bronsåldern. Mot slutet av järnåldern var de södra delarna av kommunen bebyggda. I slutet av 1100-talet byggdes Järfälla kyrka i Barkarby som därigenom blev socknens centrum, vilket det förblev till mitten av 1900-talet.

Under medeltiden bröts nya marker i kommunens norra och västra delar. Enköpingsvägen och Häradsvägen blev betydelsefulla färdvägar. Under 1600-talet gav adelns makt tydliga avtryck vid Görvål, Säby och Jakobsberg. 1629 fick Stäcksfläcken stadsprivilegier, men någon mer omfattande byggnation kom aldrig till stånd. Järnvägen drogs genom Järfälla 1876. Jakobsberg och senare Barkarby, Stäket och Kallhäll fick egna stationer, vilket underlättade den kommande utbyggnaden.

Kring 1920 såldes flera av de större egendomarna till egnehemsbolag som styckade markerna till villatomter och trädgårdsbruk. I Kallhäll startade produktionen vid Bolinders fabrik 1909.

Under 1960-talet skedde den stora omvandlingen. I Jakobsberg revs vilabebyggelse till förmån för höghus och ett modernt centrum. I Kallhäll lades Bolinders fabrik ned och företagets mark frigjordes för bebyggelse samtidigt som Viksjö började exploateras. Under tio år ökade invånarantalet med 30 000. Pendeltåg och motorvägen E18 som invigdes 1967 möjliggjorde goda kommunikationer. Under 1970- och 1980-talen fortsatte framförallt utbyggnaden av Viksjö. I början av 2000-talet påbörjades planeringen för Barkarbystaden, mellan Bällstaån och Igelbäcken, samma område som var attraktivt som boplats redan under bronsåldern.

Tidstypiska småhus från 1960-talet utmed Biskop Olovs väg.

Görvälns gård, tegelbruket och det omgivande odlingslandskapet är ett exempel på hur herrgårdarna präglade landskapet. Riksintresset för kulturmiljövård sammanfaller till stora delar med Görvälns naturreservat och inga större förändringar beräknas ske. Dock saknas skydd för bebyggelsen i området med undantag av Görvälns gård. Se karta i kapitlet *Framtidens Järfälla*.

Skydd av kulturmiljöer

Fornlämningar har ett starkt skydd i kulturmiljölagen som även omfattar byggnadsminnen och kyrkliga kulturminnen. Säby gård och Görvälns huvudbyggnad är skyddade som byggnadsminnen. Pilgrimskapellet med Görvälns griftegård och Sankt Lukas kyrka omfattas av kulturmiljölagens bestämmelser efter särskilt beslut av Riksantikvarieämbetet.

Kommunen har möjlighet att skydda byggnader eller miljöer genom områdesbestämmelser eller detaljplaner. En del av kommunens kulturmiljöer har skydd i gällande planer men många saknar skydd. Även tillkommande bebyggelse i kulturmiljöer kan regleras genom bestämmelser om utformning, till exempel när det gäller placering, utformning, materialval och färgsättning. Plan- och bygglagens generella regler om varsamhet gäller alla byggnader och bebyggelsemiljöer. Kulturlandskap kan skyddas genom miljöbalken. Se även karta i kapitlet *Framtidens Järfälla*.

Värdefulla byggnader och miljöer

Utförliga beskrivningar och riktlinjer finns i Kulturmiljöplan för Järfälla kommun.

1. Ängsjö.
2. Lund.
3. Horsgårdet – Uddnäs.
4. Knallboda.
5. Biskop Olovs väg*.
6. Enköpingsvägen – Gyllenstiernas väg (Stäcksfläcken har skydd genom kulturmiljölagen).
7. Bonäs – Trappeberg (skydd i detaljplan).
8. Stäketskolan.
9. Rytstugan (skydd i detaljplan).
10. Strömsdal (skydd i detaljplan).
11. Bolinders (skydd i detaljplan).
12. Basvillan och Glasvillan (skydd i detaljplan).
13. Rondellen.
14. Stålingen*.
15. Bolinderbyn, Skogstorp, Trehörningen.
16. Björkliden (Kallhälls villastad).
17. Ulvsättra gård (skydd i detaljplan).
18. Molnsättra.
19. Lilla Kärrboda (skydd i detaljplan).
21. Skogsvägen – Toppvägen*.
22. Ekedalsvägen – Fölvägen*.
23. Hovvägen.
24. Betselvägen*.
25. Dressyrvägen*.
26. Jakobsbergs gård (skydd i detaljplan).
27. Kvarnbacken (skydd genom kulturmiljölagen).
28. Jakobsbergs centrum (del av).
30. Aspnässkolan.
31. Jakobsbergs gamla brand- och polisstation (Sturevägen).
32. Hammargården.
33. Nybergs torg.
34. Görväln – Gäseborg (Görvälns gård skydd i områdesbestämmelser; huvudbyggnad, griftegård, kapell, fornlämningar skydd i kulturmiljölagen).
35. Viksjö gård (skydd i detaljplan).
37. Viksjö centrum.
38. Slättervägen*.
39. Skulpturvägen*.
40. Hummergränd.
41. Älvägen*.
42. Andebodavägen*.
43. Säby – Järvafältet (Säby gård byggnadsminne enligt kulturmiljölagen, dessutom skydd i detaljplan).
44. Flottiljområdet, fd F8 (skydd i detaljplan).
45. Järfälla kyrka (skydd enligt kulturmiljölagen samt i detaljplan).
46. Barkarby torg och Tingshusområdet (Barkarby torg skydd i detaljplan).
47. Ormbacka.
48. Fruns backe (skydd i kulturmiljölagen).
49. Veddesta rättarbostad.
50. Barkarbyskolan.
51. Skälbyägen – Flygarvägen.
52. Morkullevägen*.
53. Skälby gård.
54. Brynjevägen – Österdalsvägen*.
55. Budkavlevägen*.
56. Castorvägen.

Nyttillkomna sedan Kulturmiljöplanen 2001

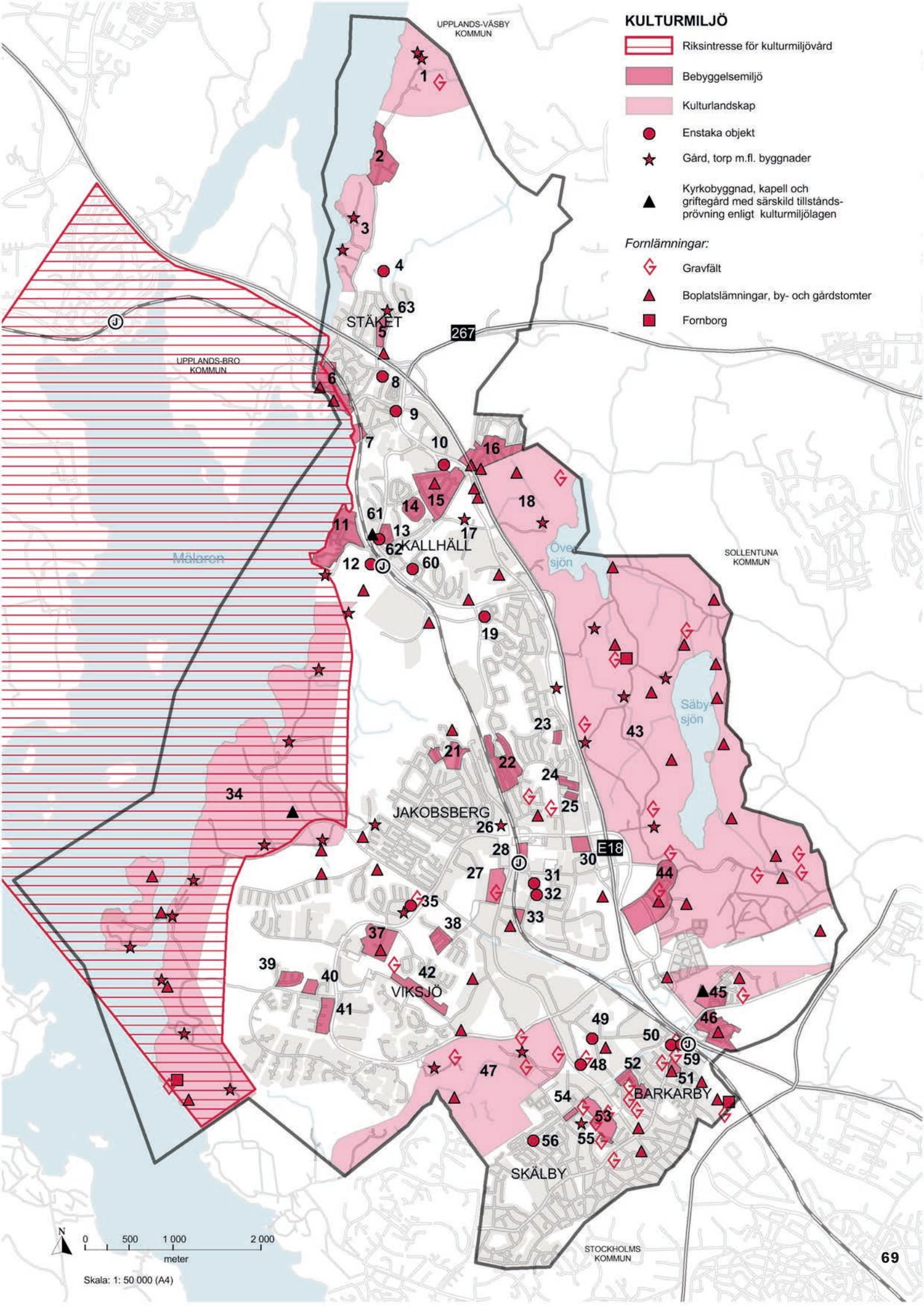
59. Röda stugan (Rodergränd).
60. Bolinders tjänstemannavillor (Lädersättravägen).
61. S:t Lukas kyrka (skydd i kulturmiljölagen).
62. Bolinders skola.
63. Iljansboda torp.

Borttagna sedan Kulturmiljöplanen 2001

20. Polhem.
29. Domus.
36. Viksjö kyrka.
57. Skillingvägen.
58. Ekvägen.

**) Ingår i Varsam tillbyggnad i småhusområden, Miljö- och stadsbyggnadskontoret 1999*

Se fullständig beskrivning av riksintressen för kulturmiljö på Riksantikvarieämbetets hemsida.

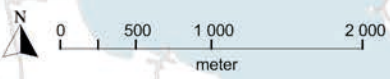

KULTURMILJÖ

- Riksintresse för kulturmiljövård
- Bebyggelsemiljö
- Kulturlandskap
- Enstaka objekt
- Gärd, torp m.fl. byggnader
- Kyrkobyggnad, kapell och griftegård med särskild tillståndsprövning enligt kulturmiljölagen

Fornlämningar:

- Gravfält
- Boplatslämningar, by- och gårdstomter
- Fornborg

Skala: 1: 50 000 (A4)

Vatten och grönska

Tillgången till vatten och grönska framhålls av många invånare som en av Järfällas största kvaliteter. Parker, alléer, trädgårdar, naturområden, skogar, jordbruksmark, sjöar, vattendrag och våtmarker är delar av Järfällas mångfacetterade grön- och blåstruktur som hyser unika värden för både människa och miljö.

De gröna kilarna

Järfällas grönbå struktur kännetecknas av stora natur- och friluftsområden i norr, öster och väster. Två av regionens tio gröna kilar passerar genom dessa natur- och friluftsområden. Den västra kilen, Görvälnkilen, har stränder mot Mälaren. Järvakilen på den östra sidan har sjöar och kommunens enda våtmark av mosskaraktär. Kommunens tre naturreservat, två motionsanläggningar, friluftsgård, skidbacke och ridskoleverksamhet återfinns i de gröna kilarna. Här finns även Säbysjön och Igelbäcken. Tio identifierade ekologiska landskaps-samband går mellan de gröna kilarna varav tre är barrskog, sex är ädellövs-miljöer med gamla ekar samt ett är groddjursamband. Dessa samband går genom park- och naturstråk. Bällstaån och Kallhällsbäcken rinner genom två av dem.

Görvälns naturreservat

I Järfälla är Görvälnkilen till stora delar ett naturreservat med rekreativa, ekologiska och kulturella värden. Området har höga naturvärden bestående av gammelskog, alléer, betesmark, kalkrik våtmark och en kulturhistorisk park samt friluftsanläggningar. Inom reservatet finns även ett naturminne som består av 15 stycken större, äldre ekar. En av dessa finns utanför reservatet, vid Viksjö golfbana.

Västra Järvafältets och Molnsättra naturreservat samt Hästa klack

Inom Järfälla är stora delar av Järvakilen skyddad som naturreservat. Där

finns viktiga fisk- och fågelmiljöer, betesmark, gammelskog och friluftsanläggningar.

Sollentuna häradsallmänning

I kommunens nordspets ligger Sollentuna häradsallmänning. Inom området finns höga naturvärden och kommunens stora friluftsgård Ängsjö.

Sjöar och vattendrag Mälaren

Mälärstranden är ett utpekat ekologiskt särskilt känsligt område som innehåller värdefulla naturtyper och upplevelsevärden. Stranden utgör en spridningskorridor och är viktig för den biologiska mångfalden.

Strandskydd gäller längs större delen av Mälärstranden. Strandskyddet är utvidgat till 300 meter och upphävt eller delvis upphävt inom planlagda områden (se Länsstyrelsens beslut 2014-09-16). Hela Skäftingeholmen omfattas av strandskydd.

Mälaren består av flera vattenföremkomster enligt EU:s ramdirektiv för vatten. Innan 2015 ska god kemisk och ekologisk status uppnås för vattenföremkomsten Mälaren-Görväln i Järfälla kommun. För vattenföremkomsten Mälaren-Lårstaviken (norr om Ståksön) ska god kemisk och ekologisk status uppnås innan 2021.

Översjön och Säbysjön

Översjön och Säbysjön ligger inom Västra Järvafältets och Molnsättra naturreservat. Översjön är en närings-

rik sprickdalsjö och den minsta av de två. Getholmen i Översjön är ett fågelskyddsområde med landstigningsförbud delar av året.

Säbysjön är en regionalt viktig fågelsjö med utlopp i Igelbäcken. Sjön med omgivning inklusive Igelbäcken innehåller höga naturvärden. Sjöarna omfattas av utvidgat strandskydd med 300 meter på land.

Bällstaån

Bällstaån rinner genom de centrala delarna av kommunen och vidare genom Stockholm och Sundbyberg innan den når Bällstaviken i Mälaren. Ån är en betydelsefull spridningskorridor mellan Görväln och Järvafältet. Idag är ån mycket förorenad och har i enlighet med EU:s ramdirektiv för vatten pekats ut som en vattenföremkomst där god kemisk status ska uppnås senast 2015 och god ekologisk status ska uppnås senast år 2021.

Igelbäcken

Igelbäcken rinner från Säbysjön genom Järvakilen och vidare söderut tills den mynnar ut i Edsviken i Solna. Den har ett tiotal fiskarter och hör till länets fisktätaste vattendrag. Igelbäcken hyser den utrotningshotade fisken grönlung och är ett skyddsvärt vattendrag av regionalt intresse. Bäcken är en spridningskorridor med potential att utvecklas om den kulverterade delen av bäcken öppnas upp.

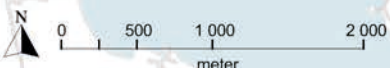
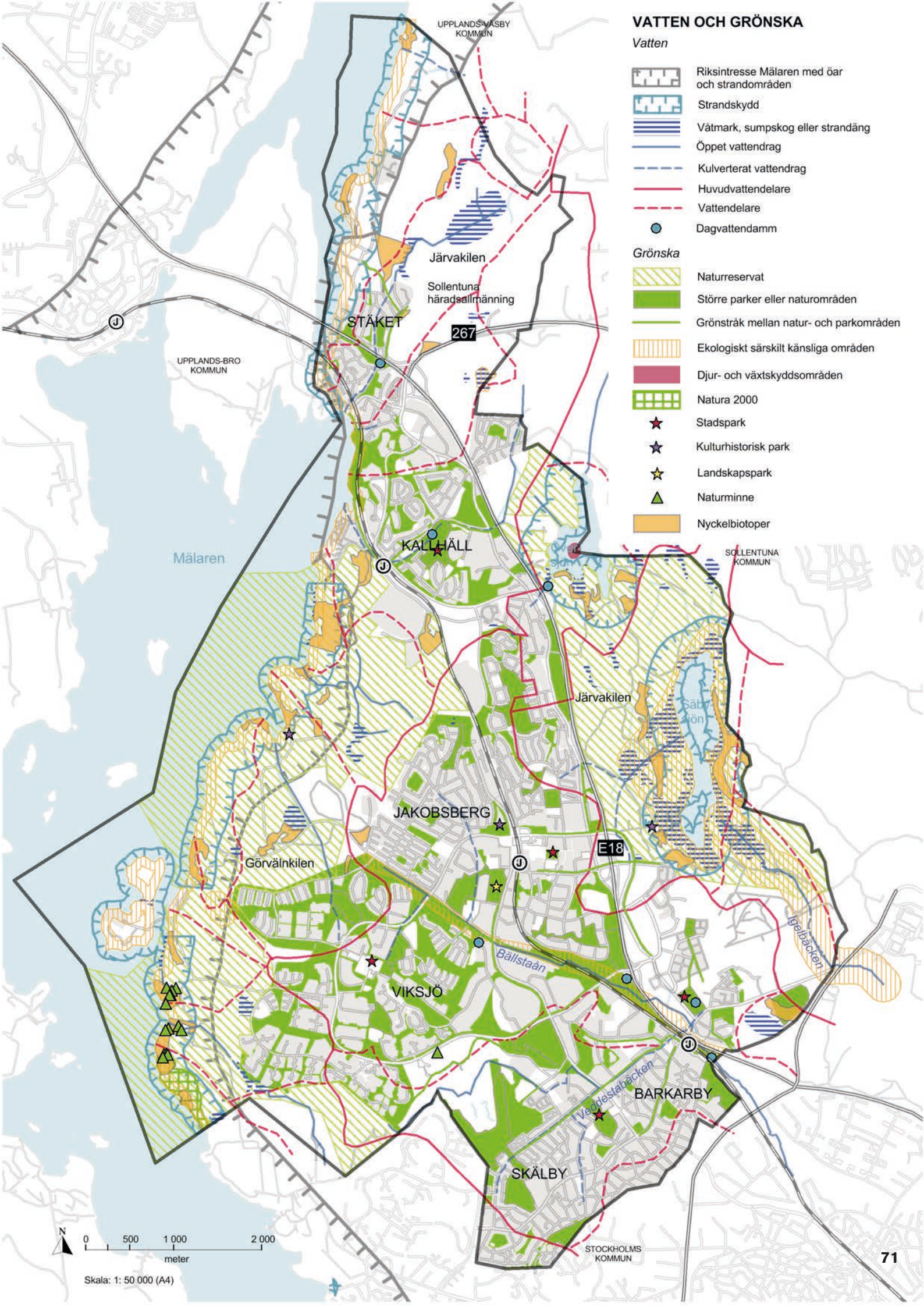
VATTEN OCH GRÖNSKA

Vatten

- Riksstresse Mälaren med öar och strandområden
- Strandskydd
- Våtmark, sumpskog eller strandäng
- Öppet vattendrag
- Kulverterat vattendrag
- Huvudvattendelare
- Vattendelare
- Dagvattendamm

Grönska

- Naturreservat
- Större parker eller naturområden
- Grönstråk mellan natur- och parkområden
- Ekologiskt särskilt känsliga områden
- Djur- och växtskyddsområden
- Natura 2000
- Stadspark
- Kulturhistorisk park
- Landskapspark
- Naturminne
- Nyckelbiotoper

Skala: 1: 50 000 (A4)

Ekologiskt särskilt känsliga områden

Områden som är ekologiskt särskilt känsliga ska så långt som möjligt skyddas mot åtgärder som kan skada naturmiljön. Bedömningen av vilka områden som anses beröras av skyddet görs av kommunen och Länsstyrelsen gemensamt. Miljöbalken 3 kap. 3 §.

FÖR MER INFORMATION OM BEGREPPEN OVAN SE LÄNSSTYRELSENS OCH NATURVÅRDSVERKETS HEMSIDOR.

Större parker*Skälbyparken*

Parken är en del av ett kulturlandskap med gravfält, kvarnbacke och gård.

Kyrkparken

Park med dagvattenanläggning som renar vattnet från centrala Barkarby-staden. Den har en tydlig formgivning av olika biotoper med målet att uppnå biologisk mångfald.

Viksjö stadspark

Liten park med mycket perenner och små gräsytor. Parken uppfyller idag varken innehålls- eller storleksmässigt kraven för en stadspark.

Riddarparken

Park med körsbärslund, magnolior, stora perennrabatter, rosklädda pergolor, fontän och cafépaviljonger.

Kallhällsparken

En modern landskapspark i en av kommunens ekologiska landskapssamband med ädellövsmiljöer och gamla ekar. Till parken hör en liten skog och i närheten finns en 4H-gård. Parken och skogen är utvald som område för luftomväxling vilket kommer ha stor betydelse i en allt tätare bebyggelse.

Vibblaby ängar och Kvarnbacken

Stor landskapspark med skolor, kultur- och idrottsanläggningar väl integrerade i en av kommunens ekologiska landskapssamband med ädellövsmiljöer och gamla ekar. Kvarnbacken ingår som ett bevarat kulturlandskap med gravfält, kvarn- och torplämningar.

Lekplatsen i Nibbleparken.

Görvälns Slottspark

En kulturhistorisk park vid Mälaren med anor från 1600-talet. Parken innehåller bland annat en allé från 1750, landskapspark från slutet av 1800-talet, ett arboretum från 1900-talets början, en modern skulpturpark samt ångbåtsbrygga.

Riksintressen*Mälaren med öar och strandområden*

Mälaren med dess öar och strandområden är i sin helhet av riksintresse på grund av sina natur- och kulturvärden och de goda förutsättningarna för friluftsliv och turism (Miljöbalken 4 kap. 1 och 2 §). Områdets historiska värde, det tilltalande landskapet och områdets betydelse för friluftslivet är basen för riksintresset i denna del av området. Ingrepp i miljön får inte påtagligt skada områdets natur- och kulturvärden och friluftslivets intressen ska särskilt beaktas. Se även avsnittet *Riksintressen*. Det pågår ett arbete med att se över områden för riksintresse för friluftslivet.

Natura 2000-område

Natura 2000 är ett internationellt åtagande om att bevara vissa naturtyper och arter. Delar av Gåseborg ingår och är därmed ett riksintresse (Miljöbalken 7 kap. 27 § samt 4 kap. 1 och 8 §). Se även avsnittet *Riksintressen*.

Yrkesfisket

Mälaren är av riksintresse för yrkesfisket på grund av sitt goda bestånd av olika fisk. Se även avsnittet *Riksintressen*.

Regionala och mellan-kommunala intressen*Järvakilen och Görvälnkilen*

Järvakilen och Görvälnkilen har höga rekreations-, natur- och kulturmiljövärden. Enligt den regionala utvecklingsplanen för stockholmsregionen bör kilarna behållas, förbättras och göras mer tillgängliga.

Vattenkvalitet i Bällstaån

Bällstaån rinner genom flera kommuner innan den når Bällstaviken. Järfälla samarbetar med berörda kommuner för att förbättra vattenkvaliteten i ån.

Regional vattensamverkan

Järfälla ingår i flera regionala samverkansgrupper: Mälarens vattenvårdsförbund, Oxundaåns vattensamverkan, Edsvikens vattensamverkan och Igelbäcksggruppen. Alla med syfte att samverka kring påverkan och kvalitet på vattnet.

Leder

Flera cykel- och vandringsleder passerar kommunen. Järvalleden sträcker sig genom Järvakilen och Upplandsleden genom Görvälnkilen. Järva cykelled passerar Järvakilen och Mälardalsleden passerar Görvälnkilen.

Se fullständiga beskrivningar av riksintressena för naturvård och friluftsliv på Naturvårdsverkets och Havs- och vattenmyndighetens hemsidor.

Stadsbild och bebyggelse

Byggnader, gator, parker, vatten, torg och topografi skapar tillsammans ett visuellt uttryck, en bild av staden. Stadsbilden i Järfälla varierar i olika kommundelar. Gemensamt är att utformning och gestaltning av bebyggelsemiljön har stor betydelse för hur vi upplever vår omgivning och boendemiljö.

Bebyggelsemiljöer

Järfällas bebyggelsestruktur har huvudsakligen utvecklats under 1900-talet och präglas av denna epoks olika planeringsideal. Gemensamt för stadsbilden är stora avstånd mellan husen som ger förutsättning för ljus och grönska. Villaområden har trädgårdsstadskaraktär och flerbostadshusen omges av gröna parkmiljöer.

De äldre villaområdena

I de äldre villaområdena Skälby, Barkarby, nordvästra Jakobsberg, Bolinderbyn, Skogstorp och Kallhälls villastad har gatumiljön ofta riklig vegetation, rumsbildande häckar och en skala som tilltalar många. Gatorna är ofta välanpassade till den ursprungliga terrängen. Småhusarkitekturen är huvudsakligen varierad då bebyggelsen har tillkommit under en lång tidsperiod.

De senaste årtiondena har det skett en omfattande förtätning av bebyggelsen genom att villatomter styckats av och bebyggts. Förtätningarna innebär att fler människor får möjlighet att bo i området men till priset av ingrepp i miljön i form av onaturliga slänter, stödmurar av betong och hårdgjorda ytor på tomterna. Mindre tomter innebär också mindre grönska då byggnaderna upptar en större andel av tomten. Den tidigare lummiga och attraktiva villastadskaraktären riskerar att förändras negativt.

Viksjö

Viksjö består huvudsakligen av småhus, med undantag av flerbostadshusen kring Viksjö centrum. Stadsbilden i dessa småhusområden skiljer sig dock från den i de äldre villaområdena. Bebyggelsestrukturen är utformad med ett i huvudsak trafikseparerat gatusystem och täta grupper av radhus, kedjehus och villor. De små tomterna har kompenseras med stora allmänna grönytor. Inom kvarteren är husen lika. Variation i byggnadsutformning finns istället mellan husgrupper i olika kvarter. Närheten till grönskan är en kvalitet både i stadsbilden och för boendemiljön. Där grönskan är misskött och oupplyst upplevs den som en otrygg barriär.

Det trafikseparerade vägsystemet ger bilfria bostadsområden vilket ger trafiksäkra boendemiljöer som samtidigt blir svårorienterade för besökaren. Från den storskaliga Viksjöleden är stadsbilden anonym och enformig med vegetationsridåer som visuellt skärmar av trafiken från bebyggelsen inne i Viksjö. Vegetationsridåerna fungerar samtidigt som skyddande skärmar mot trafikleden.

Flerbostadshusområden

Flerbostadskvarteren från 1950-talet i Kallhäll och Jakobsberg har i stort en tilltalande skala på byggnader, gaturum och gårdsmiljöer. Bebyggelsen samspelar ofta väl med grönskande förgårdar och kringliggande parkmark.

Fina exempel är kvarteret Rondellen i Kallhäll, Flygarvägen/Pilotvägen i Barkarby och kvarteren strax söder om Jakobsbergs centrum. Kring korsningen Vasavägen-Frihetsvägen finns verksamheter i bottenvåningarna mot gata vilket bidrar till variation och ett visst folkliv.

I delar av Kallhäll har 1960-talets visioner om ”hus-i-park” blivit verklighet. Ett tidstypiskt exempel är Kallhälls bågformade flerbostadshus. Utsikten över Mälaren och uppvuxen vegetation erbjuder en attraktiv boendemiljö. Stora friytor mellan husen ger möjlighet att komplettera bebyggelsen och utveckla boendemiljön.

De flesta av flerbostadshusen i Jakobsberg och Kallhäll byggdes under 1960- och 70-talet. Idealet var då stora hus i park. Grönytorna mellan husen bidrar till en ljus och luftig tätort. Dock skapar större grönytor avstånd mellan bostäderna vilket bidrar till att gränsen mellan offentlig och privat mark blir otydlig. Byggnadernas bottenvåningar är huvudsakligen fönsterlösa med anonyma entrépartier, vilket bidrar till en sluten, enformig och otrygg gatumiljö. Stora parkeringsytor dominerar i flera områden.

Centrummiljöer

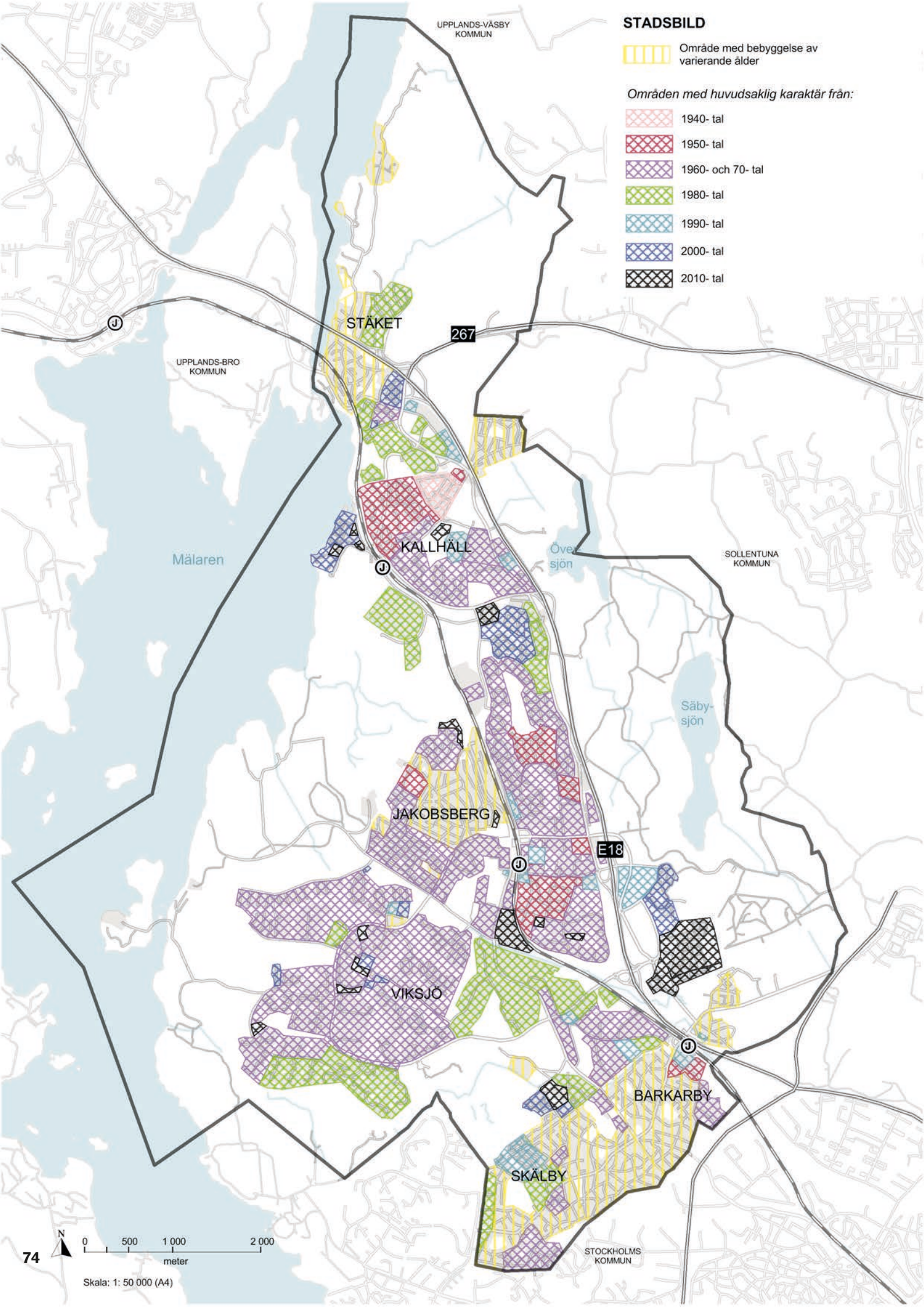
Torgytor och allmänna platser vid Jakobsbergs centrum, Kallhälls centrum, Viksjö centrum och Barkarby

STADSBILD

 Område med bebyggelse av varierande ålder

Områden med huvudsaklig karaktär från:

- 1940- tal
- 1950- tal
- 1960- och 70- tal
- 1980- tal
- 1990- tal
- 2000- tal
- 2010- tal

Stadsbild i Jakobsberg centrum.

centrum fungerar som lokala mötesplatser. De är ofta i behov av upprustning och förnyelse. Riddarparken vid Jakobsbergs centrum är en välbesökt stadspark med vackra planteringar och café.

Jakobsbergs centrum, Viksjö centrum och Kallhälls centrum omges av stora parkeringsytor som ger ett ödligt och otryggt intryck, särskilt efter det att butikerna stängt. Centrumanläggningarna har ofta baksidor med lastkajer och dörrar till avfallsutrymmen. Gränsen mellan offentliga ytor och privat mark är otydlig. De trafikseparerade gatusystemen kring centrumen bidrar inte till något folkliv.

Verksamhetsområden

I Barkarby handelsplats ger Herrestavägens gaturum väl avgränsat intryck tack vare att de stora butikernas gavlar möter gatan. Den dubbla trädraden i mittremsan ger ytterligare rumskänsla. Stora parkeringsytor förekommer ofta i stadsbilden längs Herrestavägen. Vyn mot IKEA:s varuhus domineras av den stora parkeringen. Bebyggelsestrukturen är gles och storskalig med en viss samordnad gestaltning.

Stadsbilden i verksamhetsområdet Veddesta domineras till stor del av asfalterade ytor för parkering, uppställning och lastning. Bebyggelsestrukturen är gles med enkla och storskaliga byggnader i en till två våningar. Det finns dock kontorsbyggnader med en

något högre gestaltungsambition. Fastigheterna är huvudsakligen inhägnade med stängsel. Gaturummen är otydliga då byggnaderna sällan är placerade vid gatan utan domineras av angränsande parkeringsytor.

Trafikledernas karaktär

Järfällas trafikleder är väl dimensionerade och storskaliga. Viksjöleden, Kallhällsleden, Enköpingsvägen och delar av Järfällavägen kantas långa sträckor av tät och högvuxen vegetation som skymmer den bakomliggande bebyggelsen. Gaturummet upplevs enformigt med otydliga infarter. Längs andra sträckor som exempelvis Mälärvägen, har leden en landsvägskaraktär och löper i öppen mark med breda vägslän-ter och diken längs körbanan.

Motorvägens karaktär

Miljön utmed motorvägen E18 har en delvis medveten landskapsgestaltning. En del sträckor ger dock inget bestående intryck av Järfälla kommun då de kantas av verksamheter där baksidor är framsidor och upplevs som enformiga och anonyma.

Infarten vid Stäket med utsikt från den höga bron upplevs naturskön och dramatisk. Fram till Jakobsberg omges motorvägen av täta vegetationsridåer och bergsskärningar. I höjd med Källtorpsvägen erbjuds en öppen vy mot bebyggelsen närmast vägen. Framtida

verksamhetsområde vid Rotebroleden kan med god gestaltning ge en tilltalande utsikt från E18.

Sträckan mellan Jakobsberg och Barkarby trafikplats visar en splittrad stadsbild med byggvaruhus, parkeringsytor och handelsplatsens varuhus. Både fram- och baksidor exponeras med skiftande gestaltning mot trafiklederna.

Järnvägen och motorvägen mellan Barkarby trafikplats och Hjulsta trafikplats löper genom ett delvis öppet och flackt landskap. Barkarbystaden, Kyrkbyn och Tingsbyn ligger på den östra sidan och Veddesta verksamhetsområde och Barkarby på den västra sidan. Barkarbystadens bebyggelse med nya Barkarby station kommer att avsevärt förändra och lyfta vyerna längs Järfällas södra infart.

Järnvägens betydelse för Järfällas bebyggelseutveckling

Järnvägen Stockholm–Västerås som öppnades 1876 har starkt präglat Järfällas utveckling. Järnvägen blev avgörande för kommunens bebyggelseutveckling under 1900-talets första hälft med flertal stationer i kommunen. Även Skälby hade järnvägsförbindelse genom sitt läge utmed Lövstabanan. En annan viktig förutsättning var att de större gårdarnas marker styckades till egnahemstomter och småbruk.

Trafik

Trafik är rörelser till fots, på cykel, med bil, buss, båt, flyg eller tåg. Alla förflyttningar kräver utrymme för ett transportsystem. De radiella stråken Mäljarbanan och E18, med dess trafikplatser bildar stommen i transportsystemet. En tredjedel av Järfällas befolkning pendlar dagligen över kommungränsen.

Förutsättningar

Gångtrafik

Kommunen har ett heltäckande gångnät. Ett fåtal större vägar, till exempel Mäljarvägen och Uddnäsvegen, saknar dock gångbana. Mäljarbanan och E18 utgör de största barriärerna för gående.

Cykeltrafik

Cykelnätet är väl utbyggt men kopplingarna bör bli fler till grannkommunerna och mellan kommundelarna. Vägstandarden varierar, separata cykelvägar finns inte, utan cykling sker antingen på kombinerade gång- och cykelbanor eller i blandtrafik på bilvägar. Liksom för gående är Mäljarbanan och E18 de största barriärerna.

Järfälla berörs av tre regionala cykelstråk: Rotebrostråket, Kungsängenstråket samt Skälbystråket (se karta Trafik).

Kollektivtrafik

Jakobsbergs station, med 10 000 påstigande per vardag, är en av de största tågstationerna i Stockholmsregionen. Med tre stationer i kommunen ges bra förbindelser radiellt utmed spårsträckningen. För tvärförbindelser är det svårare att konkurrera med bilen på grund av långa restider.

Från stationerna utgår omfattande busstrafik till kommundelarna. En stombuss förbinder Jakobsberg med Kista och Danderyd. Ståket, Kallhälls

villastad, delar av västra Jakobsberg och norra Skälby har låg kollektivtrafikförsörjning. Lund och Ängsjö saknar kollektivtrafik under vardagar.

Biltrafik

Nationellt och regionalt vägnät

Det nationella och regionala vägnätet består av E18 och Rotebroleden. Rotebroleden och Trafikplats Ståket har kapacitetsbrister. Trafikplats Barkarby har genom åren byggts ut men lider fortfarande tillsammans med intilliggande vägnät av otillräcklig kapacitet.

Kommunalt vägnät

Huvudnätet förbinder kommundelarna med varandra. Mellan västra Jakobsberg och Kallhäll saknas dock koppling.

Genom Skälby och Barkarby sträcker sig Skälbyvägen och Ekvägen som självklara huvudstråk, men utformningen som huvudvägar är otydlig. Båda vägarna är hårt belastade i högt trafik.

Till Barkarby handelsplats sker merparten av resorna med bil. Under starka köphelger är belastningen mycket hög. Enköpingsvägen och Norrviksvägen används som genomfartsväg i stället för E18/Akallälänken.

Strukturen i centrala Jakobsberg och Söderhöjden består till stor del av uppsamlingsvägar och återvändsgator.

Viksjösbiltrafik ansluts till ringleden

Viksjöleden som närmast anslutningen mot E18 är den högst belastade kommunala vägen (cirka 22 000 fordon/dygn). Viksjöledens korsningar med Veddestavägen och Järfällavägen är hårt belastade vid rusningstrafik.

Kallhäll har goda förbindelser till det regionala vägnätet med kopplingar till E18 vid trafikplatserna Kallhäll och Ståket. Det kommunala vägnätet i Kallhäll består av ett fåtal vägar med tydligt uppsamlingsfunktion. Kallhällsleden, öster om Kallhälls station, har kapacitet för betydligt mer trafik.

Bilparkering

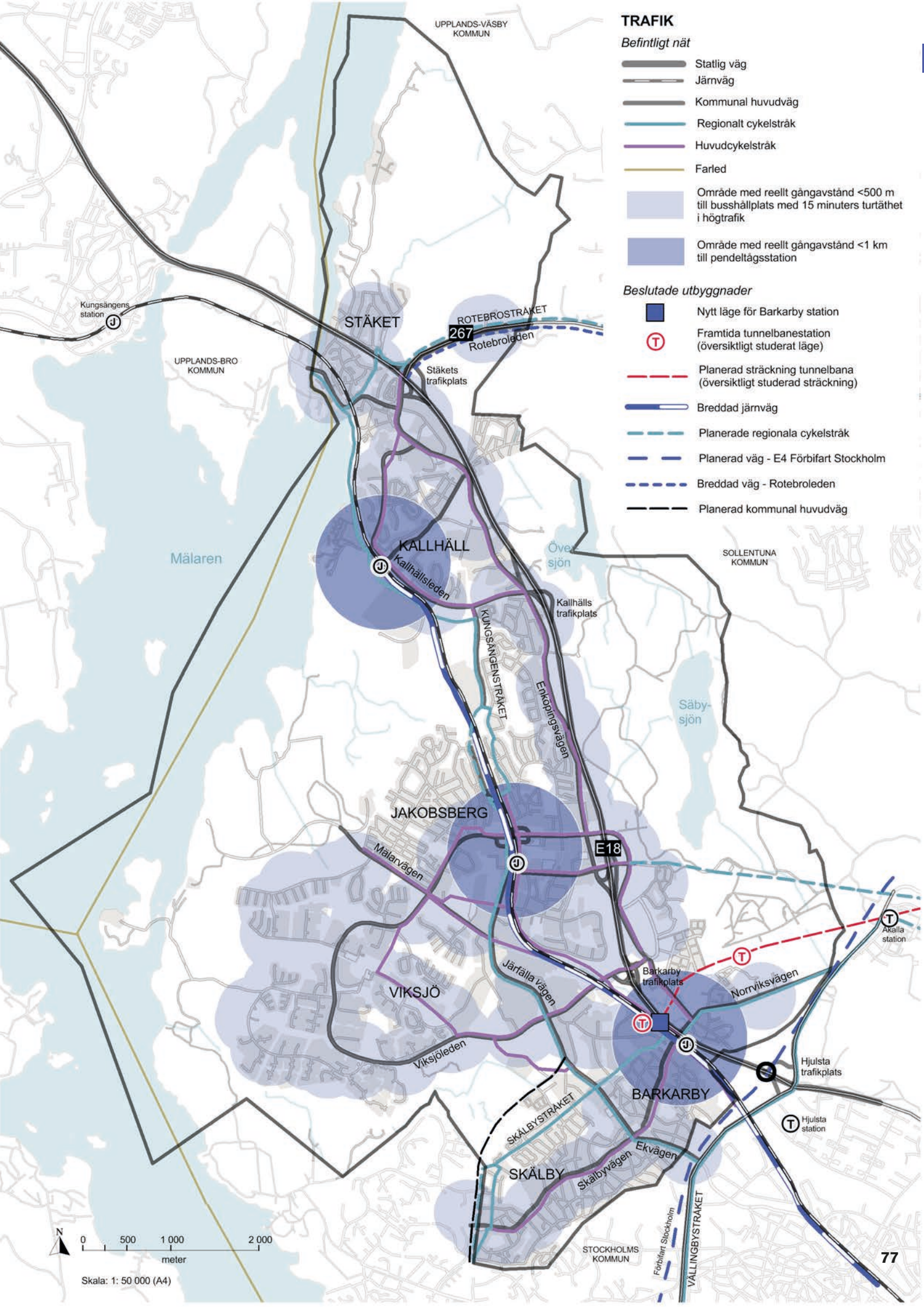
Omfattande infartsparkering finns vid samtliga pendeltågsstationer. På grund av de centrala lägena används de även som boende- och besöksparkering.

Huvudvägar och lokalvägar

Vägnätet i Järfälla delas in i huvudvägar och lokalvägar.

Huvudvägnätets funktion är att leda biltrafiken genom eller till kommunen samt mellan kommundelarna.

Lokalvägnätet är dels de lågtrafikerade vägarna inom en kommunal del och dels de mer trafikerade uppsamlingsvägar som leder områdets trafik ut till huvudvägnätet.

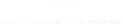

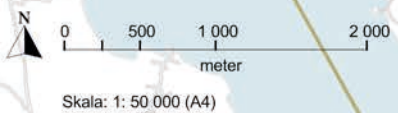
TRAFIK

Befintligt nät

- Statlig väg
- Järnväg
- Kommunal huvudväg
- Regionalt cykelstråk
- Huvudcykelstråk
- Farled
- Område med reellt gångavstånd <500 m till busshållplats med 15 minuters turtäthet i högtrafik
- Område med reellt gångavstånd <1 km till pendeltågsstation

Beslutade utbyggnader

- Nytt läge för Barkarby station
- Framtida tunnelbanestation (översiktligt studerat läge)
- Planerad sträckning tunnelbana (översiktligt studerat sträckning)
- Breddad järnväg
- Planerade regionala cykelstråk
- Planerad väg - E4 Förbifart Stockholm
- Breddad väg - Rotebroleden
- Planerad kommunal huvudväg

Järfällas tre pendeltågsstationer ger goda förbindelser till och från centrala Stockholm.

Riksintressen

E18 och Rotebroleden

Vägarna E18 och Rotebroleden är av riksintresse och ska skyddas mot åtgärder som påtagligt försvårar tillkomsten eller användandet av dessa.

Förbifart Stockholm

Den beslutade sträckningen av Förbifart Stockholm är av riksintresse och ska skyddas mot åtgärder som påtagligt försvårar tillkomsten eller användandet av den.

Mäljarbanan

Mäljarbanan och dess stationer är av riksintresse för kommunikationer. Mäljarbanan mellan Tomtebodavägen och Kallhäll planeras att byggas ut från två till fyra spår vilket ger högre kapacitet, tätare turer och kortare restid. Utbyggnaden av första etappen, sträckan Barkarby–Kallhäll startade 2012 och planeras vara klar 2016. Barkarby station planeras på sikt bli ny regionaltågsstation (Stockholm Väst).

Luftfart

Bromma flygplats samt Uppsala flygplats är av riksintresse för kommunikationsanläggningar (Uppsala

flygplats är även riksintresse för totalförsvaret). Verksamheterna medför en omgivningspåverkan i form av både buller och höjdrestrktioner som måste beaktas för att riksintressena inte ska påverkas negativt.

Regionala och mellan-kommunala intressen

Pendeltågstrafiken

Pendeltågstrafiken som trafikerar Mäljarbanan är av regionalt intresse.

Spårnät

I RUFS 2010 redovisas ett spårreservat mellan Kista/Akalla och Barkarby. Sträckning och trafikslag klarläggs inte. Reservatet är av regionalt intresse.

Regionala cykelstråk

Tre cykelstråk av regionalt intresse passerar genom Järfälla (se karta Trafik på föregående sida):

- Kungsängenstråket mellan Kungsängen och Ulvsunda.
- Rotebrostråket mellan Stäket och Rotebro.
- Skälbystråket mellan Hässelby villastad och Akalla.

Farled

Järfälla kommun berörs av farled nr 921B som klassas som ett allmänt intresse för sjöfarten. Mer information finns hos Trafikverket samt Sjöfartsverket.

Myndigheter

Trafikverket är huvudman för riksintressena Mäljarbanan, E18 och väg 267 (Rotebroleden). Landstingets trafikförvaltning är beställare av kollektivtrafiken.

Se fullständig beskrivning av riksintressen för trafik på Trafikverkets hemsida.

Arbete och näringsliv

Invånarnas företaganda och kommunens möjlighet att attrahera näringsliv, forskning och högre utbildning är avgörande för näringslivsutvecklingen. Det finns behov av att bredda arbetsmarknaden genom att locka kunskapsintensiva verksamheter till kommunen.

Förvärvsarbete och pendling

År 2011 förvärvsarbetade 78 procent av Järfällaborna vilket ligger på samma nivå som länsnittet och något högre än riket. Närmare 22 000 personer pendlar ut från Järfälla, varav de flesta, 65 procent, arbetar i Stockholm och 22 procent i Solna, Sundbyberg och Sollentuna. Fler män än kvinnor pendlar ut från kommunen. Drygt 13 000 pendlar in till Järfälla från andra kommuner, där 63 procent är män. Andelen Järfällabor med eftergymnasial utbildning är 39 procent vilket är lägre än länets 46 procent.

Största arbetsgivaren i kommunen är Järfälla kommun följt av SAAB. De vanligaste yrkena bland kvinnor är inom vård- och omsorg och utbildning följt av handel och för män handel följt av tillverkning och utvinning.

Näringslivsstruktur

I Järfälla finns cirka 5 000 företag och drygt 23 000 arbetstillfällen. Antalet nyregistrerade företag per 1000 invånare är 6,5 företag vilket är snittet för riket men siffran är något lägre än i länet. De flesta företag i Järfälla är små med 10 eller färre anställda, varav många är enmansföretag. 20 företag har fler än 100 anställda. Branschstrukturen speglar den bild som finns i länet och i riket förutom att Järfällas näringsliv har en relativt hög andel handel och logistik.

Logistik och handel

Logistikföretag tar ofta stora arealer i anspråk. Variationen gällande antalet anställda är stor, vissa har få anställda på stora ytor medan andra företag är personalintensiva. Majoriteten av de anställda inom logistik och handel saknar högskoleutbildning. Logistikföretagen fyller en viktig samhällsfunktion och handelsområden som Barkarby handelsplats har ett regionalt upptagningsområde. Både handel och logistik genererar dock mycket transporter vilket belastar det kommunala vägnätet. Alla typer av ytkrävande verksamhet och detaljhandel visar stort intresse för att etablera sig i Järfälla.

Kunskapsintensiva företag

De kunskapsintensiva företagen finns representerade i Järfälla men intresset för att etablera sig i kommunen är idag relativt svagt. Denna typ av företag efterfrågar bland annat hög regional tillgänglighet, stadsqualiteter och hög bredbandskapacitet. Vidare lockas kunskapsintensiva företag av miljöer och platser som förstärker företagets varumärke och som kan attrahera den bästa arbetskraften.

Näringslivsutveckling Näringslivsarbete

Kommunen arbetar aktivt med att skapa ett bra företagsklimat genom att anordna aktiviteter och föra dialog

med lokala företag och företagorganisationer. Det görs även mätningar där företag som har haft kontakt med kommunen får betygsätta bland annat kommunens service, rättssäkerhet och effektivitet.

Utbildning

Kommunens pågående arbete med Barkarby College är en del i en utveckling mot att skapa ett mer kunskapsintensivt näringsliv. Ambitionen är att Barkarby College ska fungera som ett nav för naturvetenskaplig och tekniskt inriktad utbildning på gymnasial och eftergymnasial nivå med kvalificerad yrkesutbildning i nordvästra Stockholm.

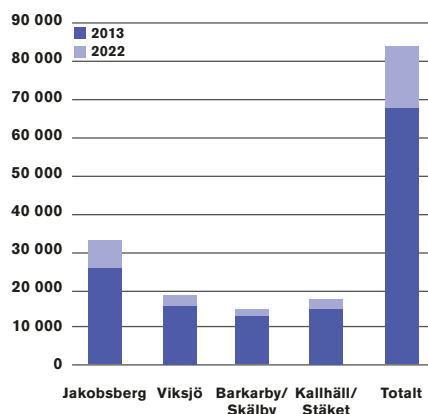
Regionala och mellan-kommunala intressen

Järfälla samarbetar med organisationen Kista Science City som arbetar med att utveckla och bibehålla Kista som en stark nod inom information- och kommunikationsteknik för företag, forskare och studenter. Järfälla är även med i partnerskapet Stockholm Business Alliance som arbetar med att marknadsföra Stockholmsregionen internationellt för att hitta utländska investerare.

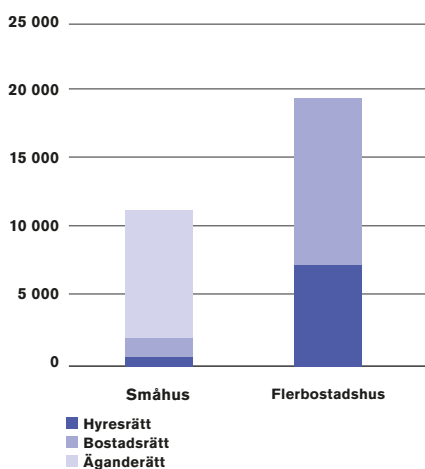
Barkarby handelsplats är av regionalt intresse då den har ett regionalt upptagningsområde i hela den nordvästra delen av länet.

Befolkning, bostäder och service

De senaste åren har befolkningen ökat kraftigt i länet och i Järfälla. Befolkningsstillväxten förväntas fortsätta den närmsta 20-årsperioden. Tillsammans med bostadsförsörjningen är utvecklingen av vård, skola och omsorg en grundstomme i vårt välfärds-system och en förutsättning för en stark tillväxt.

Befolkningsprognos per stadsdel för år 2020. KÄLLA: BEFOLKNINGSPROGNOS PÅ DEL-OMRÅDESNIVÅ 2011–2020, JÄRFÄLLA KOMMUN.

Bostadsbestånd.

KÄLLA: JÄRFÄLLA I SIFFROR, 2013.

Befolkning

Befolkningsutveckling

Den sista december år 2013 var 69 167 personer bosatta i Järfälla kommun.

I den regionala utvecklingsplanen RUFSS 2010 beräknas Järfälla växa med mellan 20 000 och 30 000 invånare till år 2030. Det är ett av de största tillskotten bland länets kommuner och ger en procentuell befolkningsökning som är betydligt större än för regionen som helhet. Tillväxten beror på den stora potentialen i den regionala stadskärnan Barkarby-Jakobsberg.

I Järfällas egen prognos, där antalet invånare beräknas utifrån nu kända planerade exploateringsprojekt för bostäder, väntas befolkningen öka med drygt 15 000 invånare till år 2023. Den faktiska befolkningsstillväxten är i dagsläget större än vad som tidigare har beräknats i både RUFSS 2010 och kommunens egna befolkningsprognoser.

Bostäder

Bostadsbeståndet i Järfälla består av cirka 28 700 bostäder som utgörs till största del av flerbostadshus, 62 procent, och knappt 38 procent småhus. Av flerbostadshusen är knappt 59 procent bostadsrätter och drygt 41 procent hyresrätter. Bland småhus dominerar äganderätter med 88 procent. Endast 9 procent av småhusen är bostadsrätter och 3 procent är hyresrätter.

Service

Utbildning

Kapaciteten i kommunens skolor och förskolor är idag sammantaget god men det finns brist på platser i vissa delar av kommunen, särskilt för de yngre barnen. Totalt har förskolorna i Järfälla cirka 3 900 inskrivna barn mellan 1–5 år. Behovet av förskoleplatser beräknas öka med cirka 500 platser till år 2022. Kommunen arbetar med kapacitetshöjande åtgärder på befintliga förskolor som primär metod för att skapa nya platser. Inom årskurs F–5 råder det i dagsläget brist på platser i vissa delar av kommunen. Behovet av platser kommer att öka kraftigt under kommande år, även för klasserna 6–9. Antalet ungdomar mellan 16–18 år har de senaste åren minskat men förväntas öka från 2 700 ungdomar år 2012 till cirka 3 200 år 2022. Det fria skolvalet gör det svårare att planera för framtida kapacitet på de kommunala gymnasieskolorna.

Barkarby College, där ett nytt tekniskt och naturvetenskapligt gymnasium ingår, planeras i Barkarbystaden.

Förskolorna i Järfälla har cirka 3 900 inskrivna barn mellan 1-5 år.

Äldreomsorg

I takt med att den allmänna folkhälsan blir bättre ökar andelen äldre i samhället. Antalet personer som är äldre än 65 år har ökat kraftigt sedan 1980 och andelen bedöms öka även i framtiden. Äldreomsorgen kan förvänta sig en omstrukturering under de kommande 10–20 åren. Andelen personer som bor i särskilt boende kan förväntas minska och allt fler får istället en omfattande hemtjänst. Särskilt boende är främst möjligt för personer med demenshandikapp.

Handikappomsorg

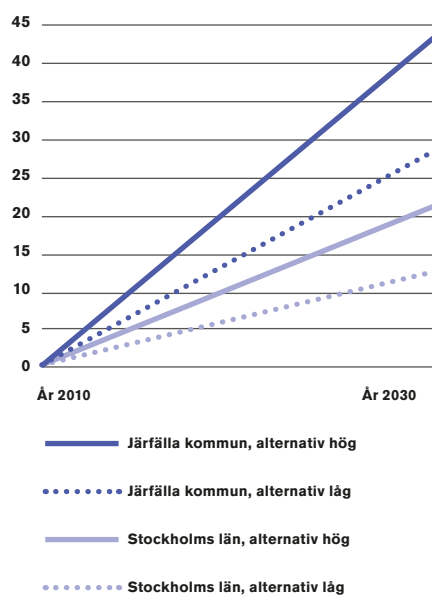
Den kommunala handikappomsorgen är inriktad på att skapa förutsättningar för att människor med olika former av funktionsnedsättningar ska kunna leva ett så obehindrat liv som möjligt. Antalet beviljade insatser fortsätter att öka på grund av den ökande befolkningen och den högre medellivslängden. Inom handikappomsorgen finns därmed ett ökat behov av grupp- och servicebostäder samt tränings- och utslussningsbostäder. År 2012 bodde 272 personer i bostäder med särskild service.

Regionala och mellan-kommunala intressen

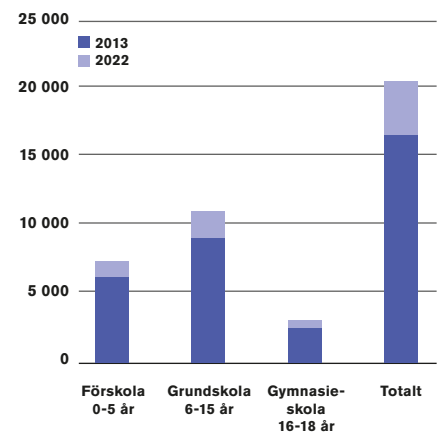
Bostadsförsörjningen

Den starka befolkningsstillväxten kräver ett stort antal nya bostäder, vilket inte bara är av kommunalt intresse utan

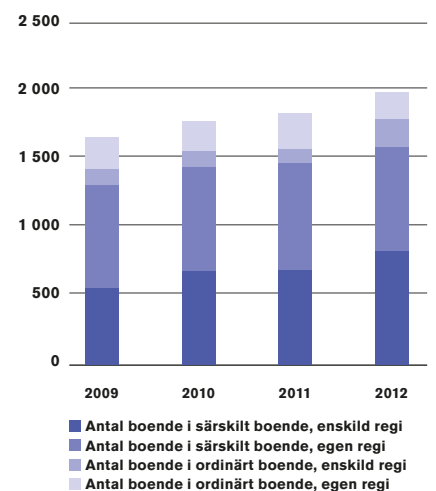
även av intresse för den regionala utvecklingen. Kommunerna har en viktig roll i den regionala utvecklingen där bostadsbyggandet i varje enskild kommun får betydelse för den långsiktiga försörjningsbördan och arbetsmarknadsförsörjningen i regionen. Samhällsutvecklingen går mot en ökad regionalisering där kommungränserna får allt mindre betydelse för var människor väljer att bosätta sig och där pendling sker över allt större områden.

Procentuell befolkningsökning till år 2030. KÄLLA: RUF S 2010.

Befolkningsprognos för barn och ungdomar 0–18 år. KÄLLA: BEFOLKNINGSPROGNOS 2013–2022, JÄRFÄLLA KOMMUN.

Äldreomsorgen i Järfälla. KÄLLA: JÄRFÄLLA I SIFFROR 2013.

Försörjningssystem

Avfallsinsamling, internetuppkoppling, rent kranvatten, varma element och el till hushållsapparaterna är numera självklara förutsättningar för en fungerande vardag. För att nå ett hållbart samhälle behöver den tekniska försörjningen utvecklas, effektiviseras och kretsloppsanpassas.

Vatten och avlopp

Järfälla kommun ansvarar för det allmänna vatten- och avloppssystemet. Med avlopp menas både dagvatten och spillvatten. Det kommunala avloppssystemet är byggt med separata ledningsnät för dagvatten respektive spillvatten. Det finns få fastigheter som inte är anslutna till det allmänna vatten- och avloppsnätet i kommunen.

Dricksvatten

Dricksvattnet i Järfälla kommer från Görvälns vattenverk. Vattnet kommer från Mälaren och håller hög kvalitet. Görvälns vattenverk levererar dricksvatten till flera kommuner i länet och är därmed betydelsefullt för regionens dricksvattenförsörjning. Det pågår arbete med att göra Görvälns vattenverk med influensområde till riksintresse för vattenförsörjningen.

Spillvatten

Spillvattnet från Järfälla renas till största delen i Bromma reningsverk. Spillvatten från Stäket och norra Kallhäll renas i Käppala reningsverk på Lidingö. Slammet från reningsverken sprids på åkrar som gödningsmedel. Järfälla arbetar aktivt för att minska tillskottsvatten till spillvattennätet.

Dagvatten

Dagvattnet för med sig näring och föroreningar till kommunens sjöar och vattendrag, framförallt från de bebyggda delarna av samhället. Vid

höga flöden kan dagvattnet orsaka översvämning, se även i avsnittet *Störningar och risker*. Järfällas dagvattensystem bedöms ha relativt god kapacitet. I det kommunala dagvattensystemet ingår ett konventionellt ledningsnät och diken. Dikena har en viss renande och fördröjande funktion jämfört med det konventionella ledningsnätet eftersom vegetationen i diken tar upp näringsämnen, vattnet kan infiltrera och utrymmet är inte lika begränsat. I kommunen finns flera dagvattendammar för att fördröja och rena dagvattnet samt för att höja de rekreativa värdena.

Järfälla kommun har tagit fram riktlinjer för hur dagvattnet ska hanteras. Kommunen strävar efter att använda lokala lösningar med målet att minska föroreningstransport ut i recipienter, reducera översvämningens risker och att bevara den naturliga vattenbalansen.

Energi

Den totala energianvändningen i Järfälla har ökat kraftigt de senaste 20 åren, främst på grund av en ökad befolkning och ökade transporter. Energianvändningen per invånare är under samma period i stort sett oförändrad och ligger på cirka 22 MWh, vilket motsvarar ungefär hälften av riksgenomsnittet.

Fjärrvärme

Hälften av all uppvärmning i Järfälla sker med fjärrvärme som framförallt baseras på förnybara energikällor. Energi-

företaget EON svarar för produktionen av fjärrvärme och fjärrvärmenätet i Järfälla. Slammertorpverket i Kallhäll är huvudproducent. Där tas värme från Mälaren med hjälp av värmepumpar. Säbyverket är ett värmeverk i Jakobsberg som fungerar som spets- och reservanläggning och som förbränner bio-bränslen och eldningsolja.

El

Hälften av den energi som används i Järfälla är elenergi. En stor andel av småhusen i Järfälla är eluppvärmda. Det gäller främst Viksjö och delar av västra Jakobsberg. Det regionala elnätet i Järfälla ägs av Vattenfall och det lokala nätet av EON. Matning sker från fyra transformatorstationer i Kallhäll, Jakobsberg, Viksjö och Ormbäcka. Det lokala elnätet består huvudsakligen av markkabel, medan det regionala elnätet består av luftledning. Luftledningarna kommer att flyttas och/eller grävas ner.

Alternativa energilösningar

På senare år har många småhus i Järfälla installerat värmepumpar. Idag finns cirka 2 000 värmepumpar främst i villaområdena i Skälby, Kallhäll, Stäket samt i västra och norra Jakobsberg. Det finns även exempel på småhusägare som installerat solvärme. Biogas framställs genom rötning av utsorterat matavfall från Järfällas verksamheter och hushåll. Framställningen sker för närvarande i Uppsala och i Henriksdal. Rötslammet/biogödslet återförs till odlingsbar mark.

FÖRSÖRJNINGSSYSTEM

Vatten- och avloppssystem

- Mälaren - vattentäkt
- Öppet vattendrag flödesriktning
- Kulverterat vattendrag
- Huvudvattendelare
- Vattendelare
- Bebyggelseområden som saknar kommunalt VA
- Dagvattendamm
- Pumpstation

Vattenskyddsområde östra Mälaren

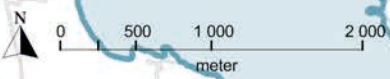
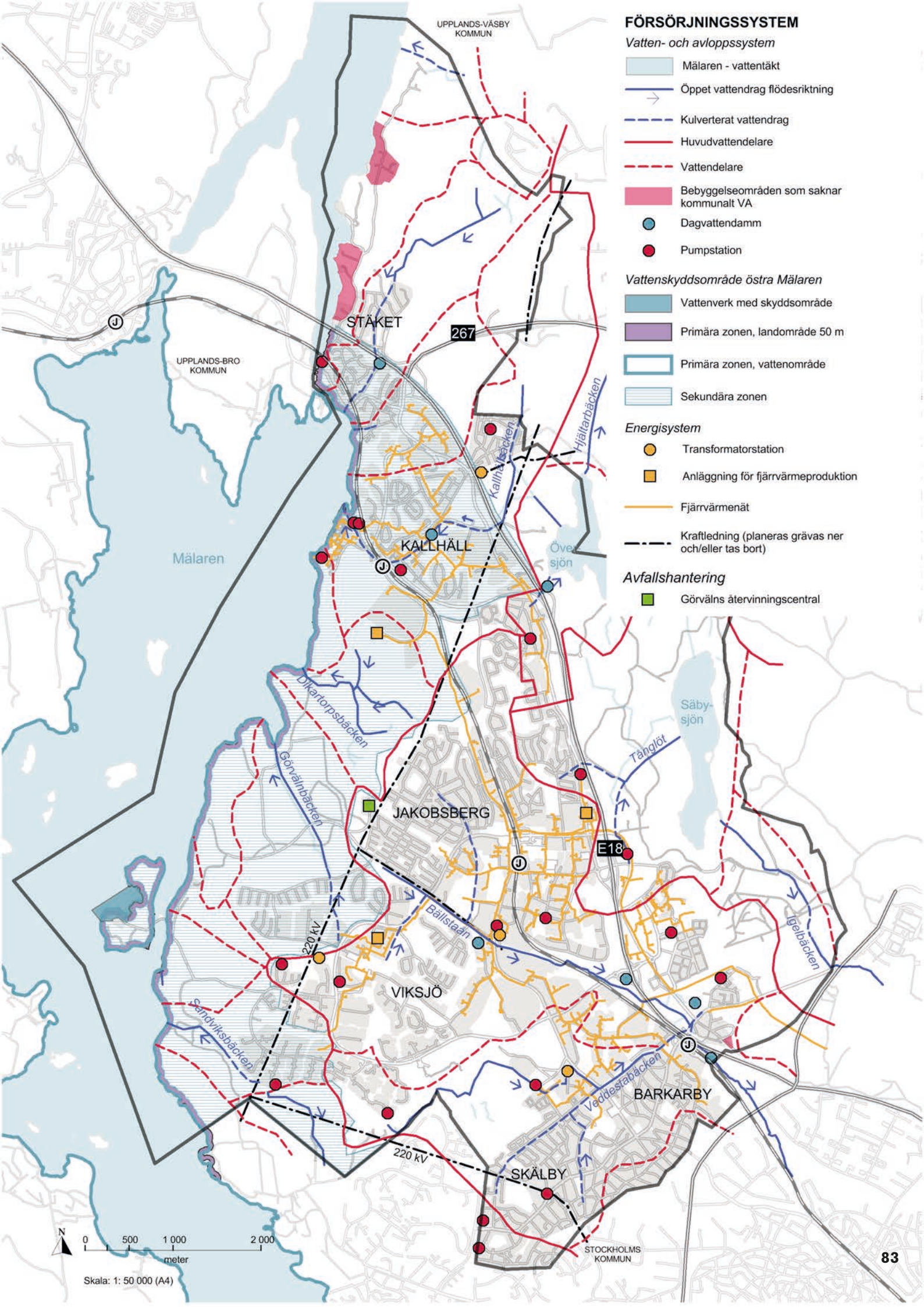
- Vattenverk med skyddsområde
- Primära zonen, landområde 50 m
- Primära zonen, vattenområde
- Sekundära zonen

Energisystem

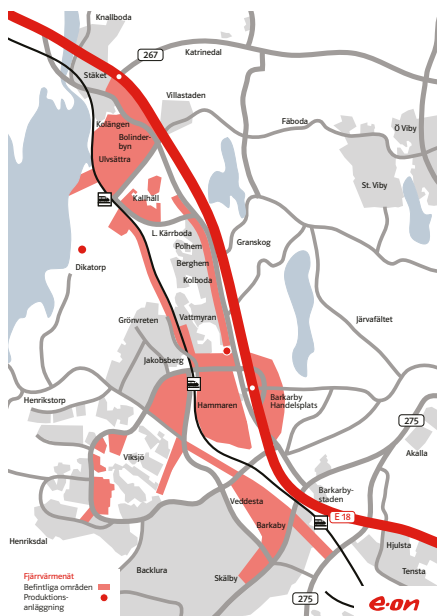
- Transformatorstation
- Anläggning för fjärrvärmeproduktion
- Fjärrvärmenät
- Kraftledning (planeras grävas ner och/eller tas bort)

Avfallshantering

- Görvåls återvinningscentral

Skala: 1: 50 000 (A4)

Kartbilderna visar vilka områden som idag har anslutning till fjärrvärmens nät.
KÄLLA: EON.

Avfallshantering

Kommunen ansvarar för att samla in och ta hand om hushållsavfall och jämförligt avfall från verksamheter. Järfälla är beroende av avfallsanläggningar i andra kommuner, såsom behandlingsanläggning, omlastningsstation och deponi. Järfällas renhållningsordning består av en avfallsplan och avfallsföreskrifter. Avfallsplanen innehåller kommunens mål för avfallshandlingen och en handlingsplan för att uppnå målen. Avfallsföreskrifterna innehåller de kommunala bestämmelserna för avfallshandlingen.

Återvinningscentral

I Järfälla finns Görvalns återvinningscentral som i första hand är till för hushållen. Mindre företag kan lämna utsorterat avfall mot en avgift.

Återvinningsstationer

Återvinningsstationer finns på flera platser i Järfälla. Förpacknings- och tidningsinsamlingen ansvarar för återvinningsstationerna. Etablering sker i samråd med kommunen. Enligt plan- och bygglagen (2010:900) är tillgänglighet till god avfallshantering för invånare och entreprenörer viktigt att beakta.

Tele- och datakommunikation

Tele- och datakommunikation tillhandahålls i första hand av privata företag. Samtidigt är elektroniska kommunikationer (bredband) en tjänst av allmänt intresse enligt plan- och bygglagen.

Bredband

Alla kommunens invånare har förutsättningar för bredband via trådbunden eller trådlös access. För företag inom IT, kunskapsintensiva företag och andra branscher motsvarar bredbandskapaciteten inte behoven.

Mobilkommunikation

Idag är täckningen för 3G god i Järfälla. En utbyggnad av 4G kan innebära behov av nya lägen för master.

Riksintressen

Stamnätet

I Järfälla finns luftledningar för 220 kV som ingår i en del av stamnätet. Stamnätet är av riksintresse och förvaltas av Svenska Kraftnät. I projektet Stockholms Ström avses luftledningar tas bort eller grävas ner, se www.stockholmstrom.net. Riksintresset utgår när luftledning för 220 kV är borttagna.

Regionala och mellan-kommunala intressen

Östra Mälarens vattenskyddsområde

Vattenskyddsområdet Östra Mälaren inrättades av Länsstyrelsen för att långsiktigt garantera invånarna dricksvatten av hög kvalitet. Skydds-föreskrifterna anger hur vattnet i området ska skyddas mot föroreningar från olika typer av verksamheter. Vattenskyddsområdet är indelat i fyra zoner, där olika skyddsföreskrifter gäller beroende på avståndet till vattentäkten.

Stockholms Ström

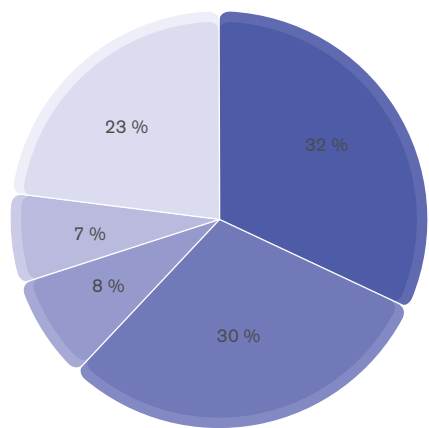
Svenska Kraftnät har tillsammans med elnätsföretagen Vattenfall och Fortum föreslagit en ny struktur för regionens elnät med syfte att säkra den långsiktiga elförsörjningen i Stockholmsregionen. I Järfälla kommer 13 kilometer kraftledning att tas bort eller grävas ned.

Fjärrvärmeförsörjning

Järfällas fjärrvärmesystem är sammankopplat med ett regionalt fjärrvärmesystem med andra aktörer. Genom sammankopplade fjärrvärmensät över kommungränserna möjliggörs bättre kapacitetsutnyttjande.

Avfallshantering

Järfälla ingår i samarbeten för att utveckla en samsyn i avfallsplaneringen, med Stockholmsregionens Avfallsråd och avfallsbolaget SÖRAB. SÖRAB ägs gemensamt av nio norrortskommuner. Inom SÖRAB har en gemensam avfallsplan tagits fram.

Transport	32 %
Hushåll	30 %
Industri- och byggverksamhet	8 %
Offentlig verksamhet	7 %
Övrigt	23 %

Fördelning av energiförbrukningen i kommunen år 2010.
KÄLLA: STATISTISKA CENTRALBYRÅN.

Miljö- och riskfaktorer

Den fysiska planeringen kan bidra till att förebygga störningar och risker som bland annat uppstår av buller, vibrationer, översvämningar och skred.

Miljö kvalitetsnormer

En miljö kvalitetsnorm (MKN) beskriver tillståndet i miljön och vad människan och naturen bedöms kunna utsättas för utan att ta alltför stor skada. Enligt 3 kap. 5 § punkt 1 och 3 plan- och bygglagen ska översiktsplanen visa hur kommunen avser att följa gällande miljö kvalitetsnormer för luft, vatten och buller.

MKN för luft

Syftet med miljö kvalitetsnormerna för luft är att skydda människors hälsa och miljön samt uppfylla de krav som ställs genom EU. De flesta luftkvalitetsnormerna klaras överallt i Sverige. Svårast att klara är normerna för PM10 och kvävedioxid.

Luftsituationen i Järfälla är generellt sett god och miljö kvalitetsnormerna för luft riskerar inte att överskridas i dagsläget.

Den dominerande källan till luftföroreningar är vägtrafiken. Trånga gaturum med omgivande hög och tät bebyggelse kan medföra dålig ventilation av gaturummet och därmed lokalt höga föroreningshalter. Andra källor är panncentraler och småskalig vedeldning. Utsläppen från uppvärmning är små eftersom stora delar av Järfälla värms med fjärrvärme eller el. För att inte riskera att miljö kvalitetsnormerna för luft överskrids arbetar kommunen efter planeringsprincipen smart

infrastruktur och urbana kvaliteter. Principerna innebär bland annat att gång- och cykeltrafik prioriteras och förtätningar sker i kollektivtrafiknära lägen. Det skapar förutsättningar för att trafiken och utsläppen inte ska öka och för att kunna bibehålla god luftkvalitet. Åtgärdsprogram för kvävedioxid och partiklar i Stockholms län är fastställt av länsstyrelsen.

MKN för vatten

Miljö kvalitetsnormerna för vatten uttrycker den kvalitet en vattenförekomst ska ha vid en viss tidpunkt.

Huvudregeln är att alla vattenförekomster ska uppnå normen god status till år 2015 och att statusen inte får försämrats. Ett undantag finns i kommunen, vad gäller den ekologiska statusen i Bällstaån, som ska uppnås till 2021. Nya statusklassningar för vattenförekomster genomförs regelbundet.

De vattenförekomster som berörs av miljö kvalitetsnormer i kommunen idag är Mälaren och Bällstaån. I Järfälla finns inga grundvattenförekomster som berörs av miljö kvalitetsnormer.

Enligt miljöplanen ska alla sjöar och vattendrag i kommunen uppnå en god vattenstatus senast år 2020.

Miljö kvalitetsnormer för vatten

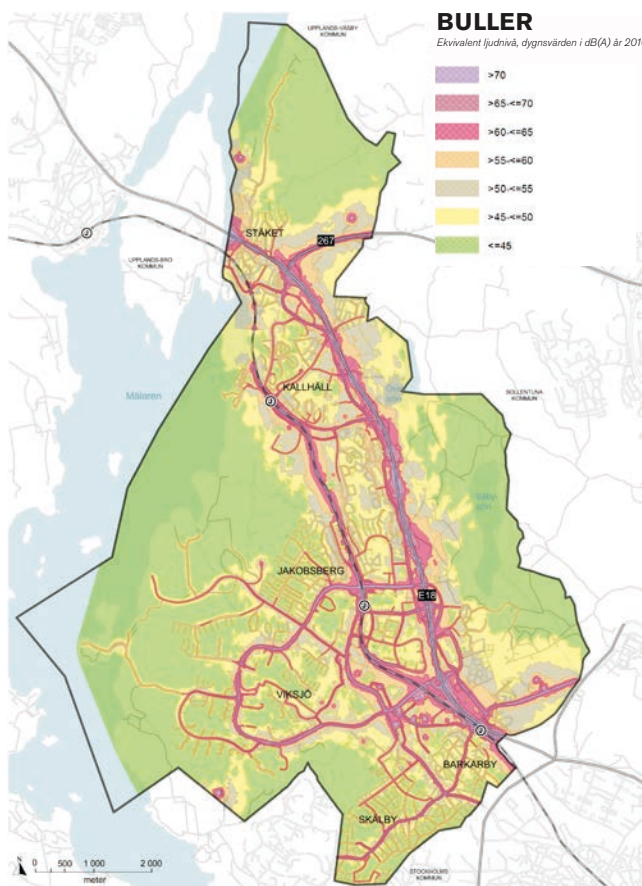
Vattenmyndigheterna beslutade 2009 om miljö kvalitetsnormer (MKN) för samtliga vattenförekomster i Sverige. De vattenområden som kommunen påverkar är bland annat Mälaren, Bällstaån, Edsviken och Oxundaån, samtliga med avrinningsområdet som berör flera kommuner.

KÄLLA: VATTENINFORMATIONSSYSTEM SVERIGE.

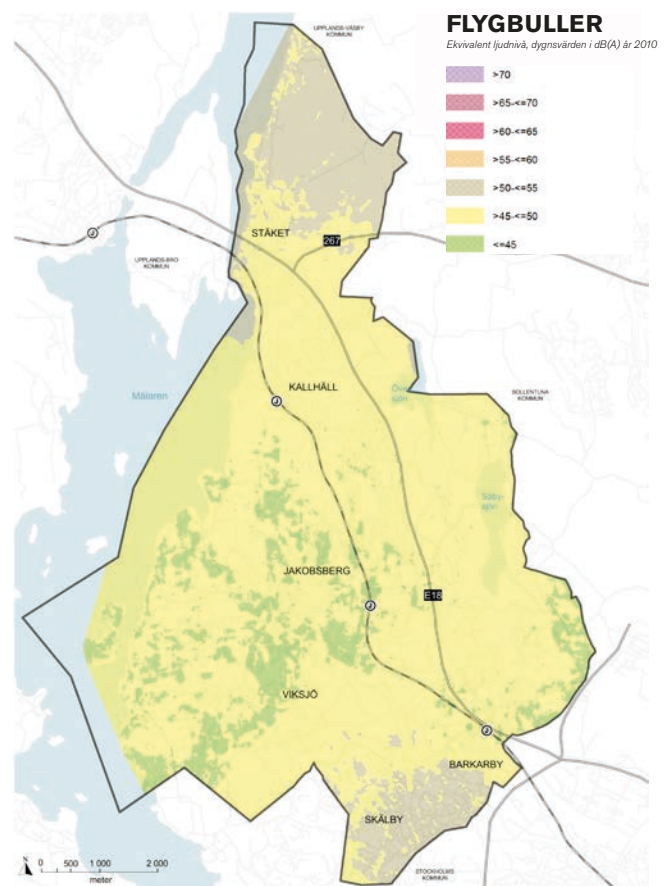
Miljö kvalitetsnormer för utomhusluft

Miljö kvalitetsnormerna regleras i miljöbalken och är bestämda utifrån EG-direktiv för utomhusluft. De ämnen som reglerades är kvävedioxid/kväveoxider, svaveldioxid, bly, partiklar (PM10 och PM2,5), bensen, arsenik, ozon, kolmonoxid, kadmium, nickel och bens(a)pyren.

KÄLLA: NATURVÅRDSVERKET.

Sammanlagrade ekvivalenta ljudnivåer från väg- och spårtrafik samt industrier 2 meter över mark. KÄLLA: ÅF INGEMANSSON 2010.

Sammanlagrade ekvivalenta ljudnivåer från flyg. KÄLLA: ÅF INGEMANSSON 2010.

MKN för buller

Miljö kvalitetsnormer för buller innebär att bullernivåerna ska kartläggas i kommuner med fler än 100 000 invånare och för vägar med mer än 3 miljoner fordon per år och järnvägar med mer än 30 000 tåg per år. Miljö kvalitetsnormerna bedöms utifrån en allmänt hållen värdering om bullrets effekter på människors hälsa. Naturvårdsverket har ansvar för att samordna myndigheternas arbete med omgivningsbuller.

Buller

Trafiken är den största bullerkällan i Järfälla. År 2010 gjordes en kartläggning av trafikbullret, se karta Buller. Det kommer främst från E18, Enköpingsvägen, Viksjöleden, Järfällavägen, Skälbyvägen, Rotebroleden och Norrviksvägen. Även järnvägstrafik och flygtrafik orsakar störning. En ökad tågtrafik på Mälmarbanan kommer att medföra ökat järnvägsbuller.

Mål för minskat buller

I kommunens miljöplan anges som mål att andelen boende som är bullerstörda av väg- och spårtrafik ska minska med 20 procentenheter till år 2020 jämfört med år 2009. Med bullerstörd menas lägenheter där ljudnivån överstiger ekvivalentnivån 55 dB(A) vid fasad och som inte har tillgång till en tyst sida där bullret understiger 45 dB(A).

Övriga bullerkällor

Det finns nationella riktvärden för buller från industriverksamhet, skjutbanor, motorsportbanor med mera. Exempel på verksamheter i Järfälla som kan orsaka bullerstörningar är Görvalns återvinningsstation, Arla, Stena Recycling AB, ICA:s färskvarulager, Säbyverket, skjutbanan vid Lövsta, knattspeedwaybanan vid Veddesta idrottsplats och gokartbanan vid Rotebroleden. Lövsta skjutbana och gokartbanan genererar buller som

upplevs som störande för närboende och för friluftslivet. I övrigt orsakar ingen av dessa verksamheter allvarliga bullerstörningar.

Vibrationer

Riktvärden för vibrationer finns i Svensk Standard (SS 4604861). Enligt standarden är nivåer över 1 mm/s kännbara och kan upplevas störande av många. Få människor bedöms uppleva vibrationer under nivån 0,4 mm/s som störande. Utmed Mälmarbanan förekommer höga vibrationsnivåer som ska beaktas vid planering av nya byggnader utmed järnvägen. Detta kan även förekomma utmed tungt trafikerade vägar. Risken för vibrationer är störst inom områden där marken består av finsediment, särskilt om dessa innehåller vatten.

Risk för ras och skred

En översiktlig kartering som fastställer förutsättningarna för ras och skred i Järfälla har tagits fram 2011. Karteringen avser endast så kallade initialskred, det vill säga att skred och ras inträffar utan direkt mänsklig påverkan. Risken för ras och skred förekommer huvudsakligen inom områden med finsediment i anslutning till sjöar, vattendrag och större diken. Riskområdena i Järfälla framgår av kartan Risker. Delar av järnvägen samt väg E18 går på bank genom större eller mindre lerområden. Här förutsätts att förstärkningsåtgärder är utförda och att stabiliteten är tillfredsställande.

Klimatförändringar

Framtida klimatförändringar bedöms innebära mer frekvent återkommande kraftig nederbörd. Dessutom bedöms höga temperaturer bli vanligare och de högsta temperaturerna kommer att bli högre än idag.

Risk för översvämning

Klimatförändringarna kan innebära att översvämningar av sjöar, vattendrag och ledningsnät förekommer oftare än idag. I områden nära sjöar och vattendrag är risken för översvämning större. Hårdgjorda ytor ökar risken för översvämning. Hur dagvatten hanteras påverkar också översvämningens risk. Delar av Järfälla har översvämningsskarterats (se kartan reglerande ekosystemtjänster och Översvämningsskartering för Järfälla kommun, DHI 2011). Översvämningar har beräknats både för dagens typregn med återkomsttiden 10 år (10-årsregn) och 100 år (100-årsregn) samt för framtiden i ett klimatscenario för år 2085. Beräkningarna utgår från dagens utbyggnad och nuvarande ledningsnät.

Nedan redovisas de beräknade resultaten för de sjöar och vattendrag i Järfälla som främst bedömts kunna påverka befintlig och planerad bebyggelse.

Bällstaån och Veddestabäcken

Bällstaåns vattensystem svämmar ofta över. Vid 10-årsregn översvämmar Bällstaån en stor yta mellan E18 och Enköpingsvägen och in mot Barkar-

byfältet. Även Bällstaåns sträckning utmed Mälärvägen översvämmas, främst mellan Järfällavägen och Skördevägen. Även Veddestabäcken översvämmas vid 10-årsregn. Områdena som riskeras att översvämmas är större vid 100-årsregnet och allra störst om beaktande av klimatförändringar görs. Dessutom sker översvämning på dagvattenledningsnätet vilket medför marköversvämningar på flera platser i Jakobsberg, Viksjö, Veddesta, Skälby och Barkarby.

Kallhällsbäcken

Vid ett 100-årsregn uppstår översvämningar på flera platser i Kallhäll.

Mälaren

Ett 100-årsregn når cirka 50 meter upp från strandkanten. Det är främst området kring Görväldiket som svämmar över, men även andra områden till exempel vid Kallhäll. För att undvika översvämningar av framtida byggnader vid Mälaren ska den lägsta grundläggningsnivån vara +2,8 meter (RH2000), se kapitlet *Vägen dit*.

Framtida hälsorisker

Vid extremtemperaturer är det främst sårbara och utsatta grupper såsom sjuka, äldre och barn som löper en hälsorisk. Med sårbara grupper menas de som redan har en dålig hälsa eller lever i en svår situation.

Ett varmare klimat med ökad nederbörd ger även en ökad risk för smittspridning. Spridningsmönster för smittsamma sjukdomar kommer sannolikt att förändras och helt nya sjukdomar och sjukdomsbärare kan komma in i landet. Särskilt sårbara grupper löper risk att drabbas. Vid översvämningar och ökade flöden ökar även risken för ras och sked vilket kan leda till brott i ledningsnäten. Brott i dricksvattenledning ökar risken för att förorenat vatten tränger in i systemet.

Radon

Nya byggnader i områden med hög radonrisk bör utföras radonskyddat alternativt radonsäkert, beroende på halterna i marken. Radonhalten i luften i bostäder ska inte överstiga 200 Bq/m³.

KÄLLA: STRÅLSÄKERHETSMYNDIGHETEN.

Elektromagnetiska fält

Flera myndigheter i Sverige har enats om en försiktighetsprincip som innebär att man långsiktigt bör undvika förhöjd exponering för magnetiska fält. Strålskydds-institutet rekommenderar ett gränsvärde under 0,4 µT, vid vilket värde man inte ser någon riskhöjning. Nya kraftledningar och elektriska anläggningar bör utformas och förläggas så att exponeringen för magnetfält begränsas.

KÄLLA: STRÅLSÄKERHETSMYNDIGHETEN.

Rekommendationer för bebyggelse vid transportleder för farligt gods

- Inom 150 meter från transportled för farligt gods ska en riskanalys göras vid exploatering.
- 25 meter bör lämnas byggnadsfritt närmast transportleden.
- Tät kontorsbebyggelse närmare än 40 meter och sammanhållen bostadsbebyggelse inom 75 meter längs vägar för farligt gods bör undvikas. Även om avstånden hålls kan särskilda krav behöva ställas på bebyggelsens utformning. Längs de sekundära transportlederna för farligt gods där endast enstaka bensintransporter sker kan kortare avstånd tillämpas.
- Personintensiva verksamheter bör inte lokaliseras närmare än 75 meter från en transportled för farligt gods om de kommer att inrymma människor som kan ha svårt att snabbt genomföra en utrymning. Även om avstånden hålls kan ändå särskilda krav behöva ställas på bebyggelsens utformning.

KÄLLA: LÄNSSTYRELSEN.

Rekommendationer för riskhänsyn vid bensinstationer

- Vid nyplanering bör alltid ambitionen vara att hålla ett avstånd på 100 meter från en bensinstation till bostäder, daghem, ålderdomshem och sjukhus.
- Tät kontorsbebyggelse närmare än 25 meter från en bensinstation bör undvikas.
- Sammanhållen bostadsbebyggelse och personintensiva verksamheter närmare än 50 meter från en bensinstation bör undvikas.

KÄLLA: LÄNSSTYRELSEN.

Förorenad mark

Markföroreningar är vanligen orsakade av befintliga eller tidigare verksamheter som hanterat giftiga ämnen. Bensinstationer, fordonsverkstäder och gamla avfallsupplag är exempel på verksamheter som ofta har orsakat förorening av marken i Järfälla. Även försvarets tidigare verksamhet har medfört förorenad mark inom Järvafältet. Det regionala avfallsbolaget SÖRAB har under år 2010 inventerat Järfällas nedlagda deponier. Flertalet av de 17 deponierna är belägna i närheten av kommunens sjöar. Sex deponier har undersökts under 2012–2013.

En sammanställning av områden i Järfälla med risk för markföroreningar har gjorts, se karta Risker.

Risk för radon

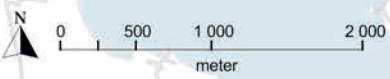
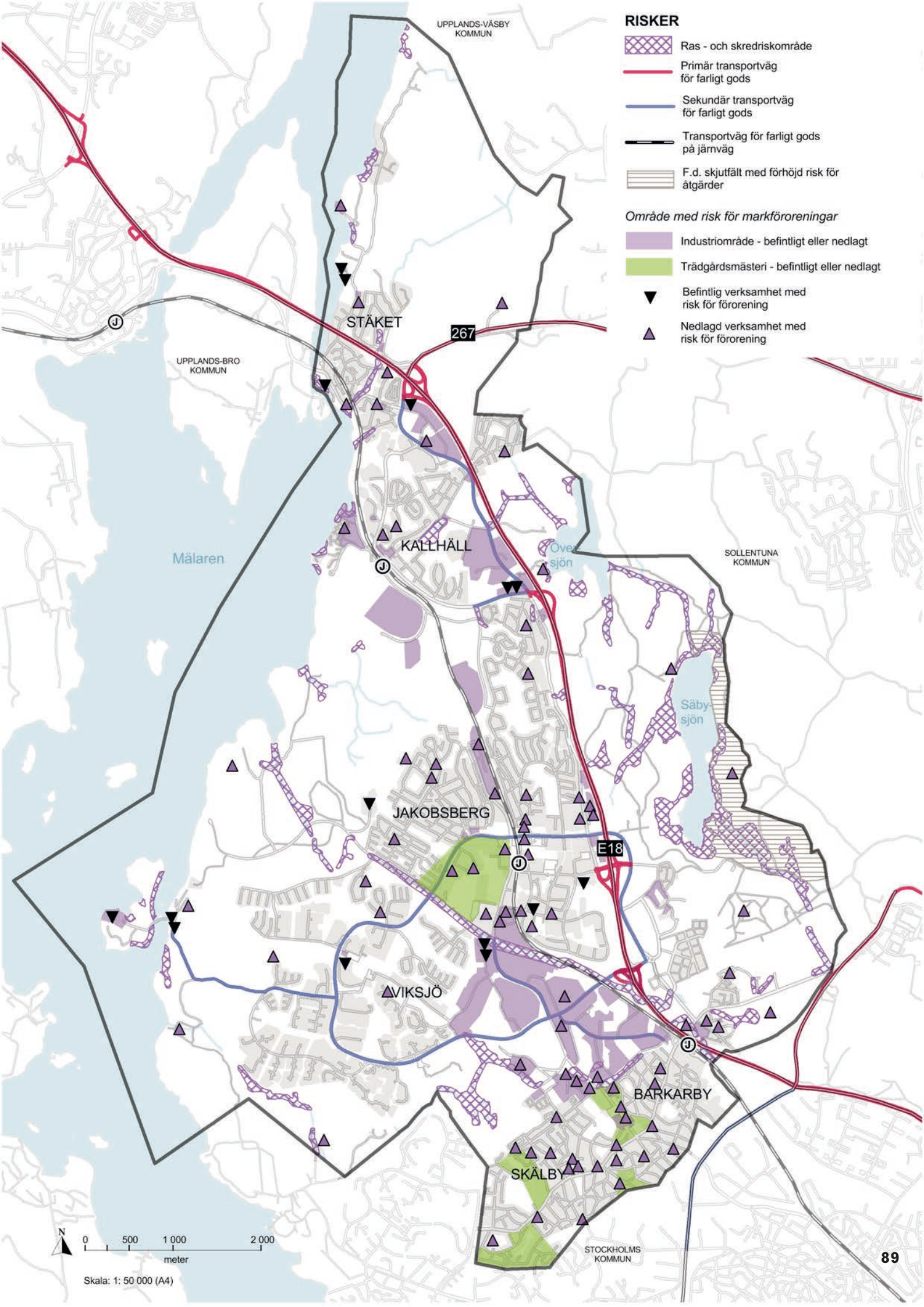
De geologiska förutsättningarna i Järfälla medför generellt låga till normala radonrisker. Endast ett område i östra Stäket utpekats som högriskområde. Dock har mätningar visat att det förekommer höga radonhalter i byggnader där orsaken är radon från marken, även i områden som ansetts vara utan risk. Radonhaltig luft kan tränga in i byggnader beroende på hur byggnaden är utformad och hur ventilationssystemet fungerar.

Risker med farligt gods och andra verksamheter

I Järfälla transporteras farligt gods främst på E18 och järnvägen. Till vissa verksamheter, till exempel bensinstationer, transporteras farligt gods på det lokala vägnätet i kommunen. Även på Mälaren transporteras farligt gods. Länsstyrelsen rekommenderar ett primärt vägnät för genomfartstrafik av farligt gods samt ett sekundärt vägnät för lokala transporter av farligt gods. Utöver bensinstationer finns ett fåtal andra anläggningar i Järfälla där betydande mängder riskfyllda ämnen hanteras, till exempel Arla, SAAB, ICA:s lager, Järfälla ishall, Kallhälls ishall och Görvälns vattenverk.

Djurhållning

I Järfälla förekommer djurhållning spritt över kommunen. Ridstall finns vid Säby gård. Även vid Rocksta gård, Nedre Bredgården och Molnsättra på Järvafältet finns hästar. Nötkreatur finns stallade vid Molnsättra gård, nordväst om Översjön. Vid Görvälns gård finns i huvudsak får. Hästar, får, getter och kaniner finns också vid Kallhälls 4H-gård. Djurhållning kan vara besvärligt för allergiker och i enskilda fall kan djurhållningen innebära risk för olägenheter i form av lukt, flugor och buller.

Skala: 1: 50 000 (A4)

Riksintressen

Riksintressen är geografiska områden som har kommit till för att säkerställa en användning eller för att bevara något för framtiden som är av nationell betydelse. Nedan redovisas de riksintressen som berör Järfälla. Närmare beskrivning finns i respektive kapitel.

Riksintressen som berör Järfälla

- Mälaren med öar och strandområden är av riksintresse på grund av sina natur- och kulturvärden samt för turismen och det rörliga friluftslivet enligt miljöbalken 4 kap. 1 och 2 §§. Läs mer i avsnittet *Vatten och grönska*.
- Natura 2000-området vid Gåseborg är av riksintresse för naturvärden enligt miljöbalken 4 kap. 1 och 8 §§. Läs mer i avsnittet *Vatten och grönska*.
- Mälaren är av riksintresse för yrkesfisket enligt miljöbalken 3 kap. 5 §. Läs mer i avsnittet *Vatten och grönska*.
- Görvälnområdet är av riksintresse för kulturmiljövärden i enlighet med miljöbalken 3 kap. 6 §. Läs mer i avsnittet *Kulturmiljö*.
- Vägarna E18 och Rotebroleden är av riksintresse för kommunikationer enligt miljöbalken 3 kap. 8 §. Läs mer i avsnittet *Trafik*.
- Den planerade Förbifart Stockholm och dess nya sträckning av E4:an inklusive trafikplatser är av riksintresse för kommunikationer enligt miljöbalken 3 kap. 8 §. Läs mer i avsnittet *Trafik*.
- Mälarbanan och dess stationer är av riksintresse för kommunikationer enligt miljöbalken 3 kap. 8 §. Läs mer i avsnittet *Trafik*.
- Influensområdet för Bromma flygplats samt influensområdet för Uppsala flygplats är av riksintresse

för kommunikationsanläggningar i enlighet med miljöbalken 3 kap. 8 §. Läs mer i avsnittet *Trafik*. Järfälla kommun berörs av influensområde för höjdrestriktioner för byggnader från Bromma flygplats, se karta. Uppsala flygplats samt väderradarstationen vid Stockholm-Arlanda flygplats och dess influensområde är även riksintresse för totalförsvaret enligt miljöbalken 3 kap. 9 §.

- Andra tekniska anläggningar och dess funktioner (som inte kan visas på karta) är av riksintresse för kommunikationer i enlighet med miljöbalken 3 kap. 8 §. Dessa riksintressen kan framförallt påverkas av uppförande av höga byggnadsobjekt som master, vindkraftverk, skorstenar och höga byggnader. Hela landets yta är samrådsområde för objekt högre än 20 meter utanför sammanhållen bebyggelse och 45 meter inom sammanhållen bebyggelse. Sådana ärenden ska remitteras till Forsvarsmakten.
- Kraftledningarna är av riksintresse för energidistribution i enlighet med miljöbalken 3 kap. 8 §. Läs mer i avsnittet *Försörjningssystem*.
- Görvälns vattenverk med influensområde avses pekas ut som riksintresse för vattenförsörjning enligt miljöbalken 3 kap. 8 §. Avgränsningen är under arbete.
- Kungsängens övnings- och skjutfält med influensområde är av riksintresse för totalförsvaret enligt

miljöbalken 3 kap. 9 §. Influensområdet berör några delar i norr inom kommunen vad gäller buller och säkerhetsaspekter. Området omfattas av förordnanden enligt 12 kap. 4 § plan- och bygglagen i dess lydelse före den 2 maj 2011 (ÄPBL 1987:10).

Riksintressen

Miljöbalken anger grundläggande regler för hushållning med mark- och vattenområden och för avvägningen mellan olika allmänna intressen. Centrala verk kan inom sitt ansvarsområde peka ut områden av riksintresse. Miljöbalken anger också vissa geografiska områden i landet som har sådana natur- och kulturvärden att områdena som helhet är av riksintresse. Värdet eller betydelsen av ett riksintresseområde får inte påtagligt skadas. Riksintresset väger alltid tyngre än ett eventuellt motstående allmänt intresse.

Översiktsplanen är ett nödvändigt underlag när det gäller tolkningen av de riksintressen som finns i en kommun. Den myndighet som ska tillämpa bestämmelserna i 3–4 kap. miljöbalken ska i beslutet ange om beslutet är förenligt med översiktsplanen (5 § förordningen 1998:896 om hushållning med mark och vatten).

KÄLLA: BOVERKET.

RIKSINTRESSEN enligt miljöbalken

Yrkesfisket (3 kap 5 §)

Mälaren

Kulturmiljövård (3 kap 6 §)

Kulturmiljövård

Kraftledningar (3 kap 8 §)

Kraftledning (planeras att grävas ner och/eller tas bort)

Kommunikationer (3 kap 8 §)

E 18, Rotebroleden (väg 267)

Planerad väg - E4 Förbifart Stockholm

MälARBanan och dess stationer

Planerad station - Stockholm Väst

Vattenförsörjning (3 kap 8 §)

Anläggning för vattenförsörjning. Förslag till riksintresse. Influensområdet redovisas ej.

Flyg - höjdstrektioner (3 kap 8 §)

Bromma flygplats influensområde

Totalförsvaret (3 kap 8+9 §§)

Uppsala övningsflygplats influensområde

Kungsängens övnings- och skjutfälts influensområden

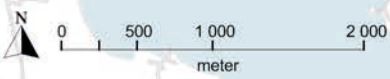
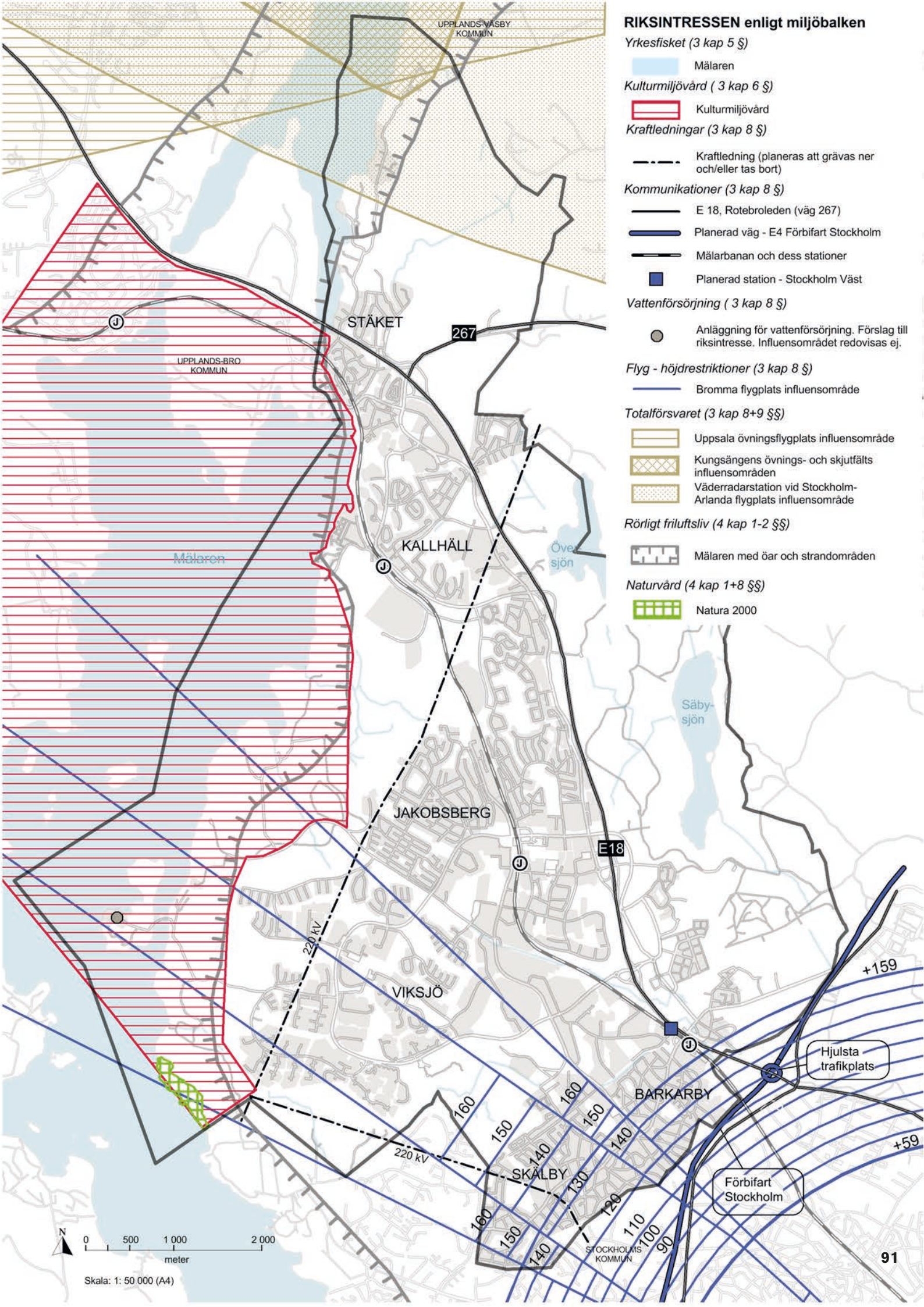
Väderradarstation vid Stockholm-Arlanda flygplats influensområde

Rörligt friluftsliv (4 kap 1-2 §§)

Mälaren med öar och strandområden

Naturvård (4 kap 1+8 §§)

Natura 2000

Skala: 1: 50 000 (A4)

Regionala och mellan-kommunala intressen

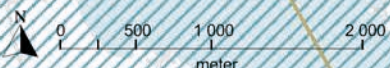
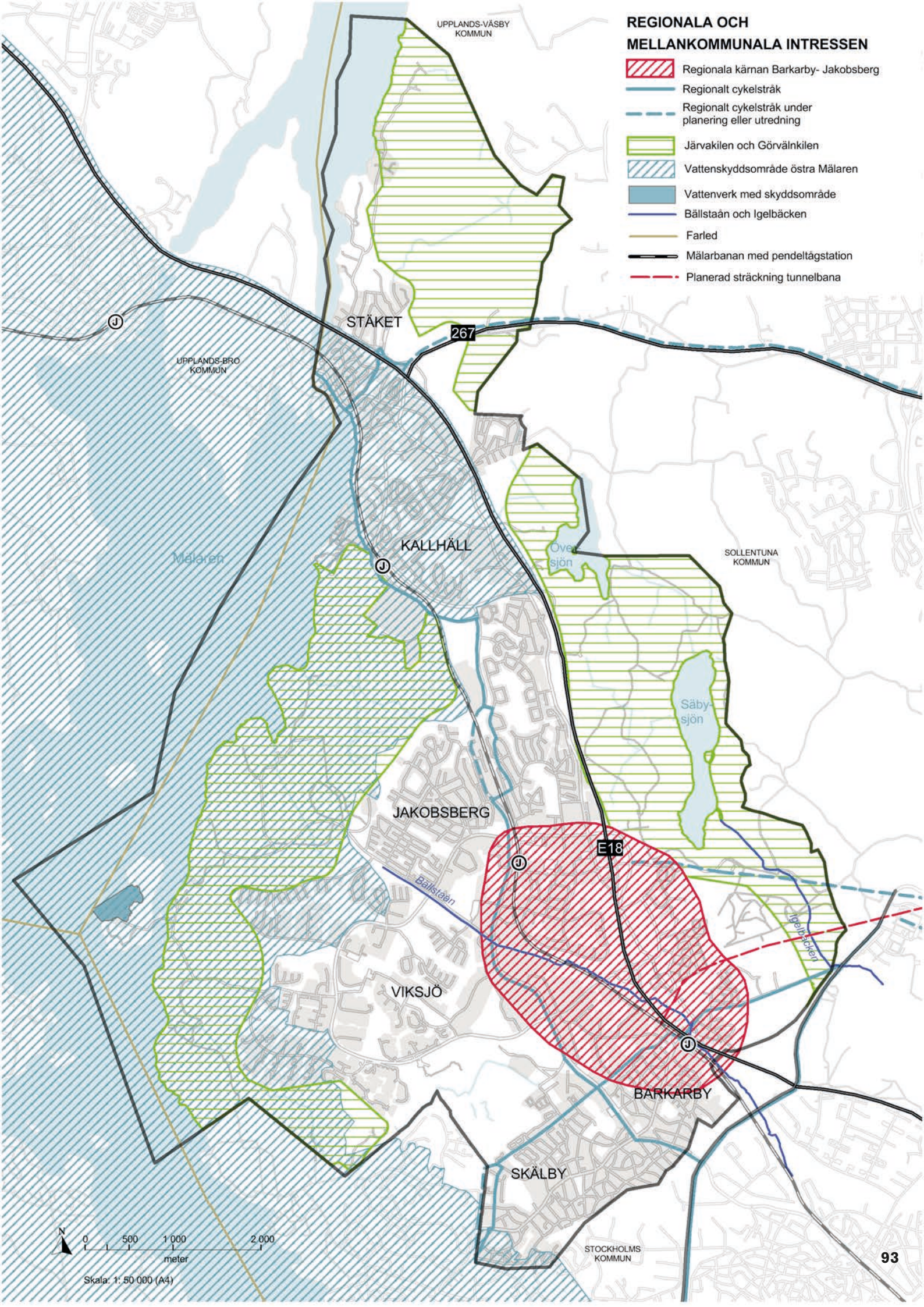
Med regionala intressen avses intressen som är viktiga för stockholmsregionens utveckling. Mellankommunala intressen är främst av intresse för närliggande kommuner. Nedan redovisas de regionala och mellankommunala intressen som berör Järfälla. Närmare beskrivning finns i respektive kapitel.

Regionala och mellan-kommunala intressen i Järfälla

- Befolkningsutvecklingen är av intresse för den regionala bostadsförsörjningen. Läs mer i avsnittet *Befolkning, bostäder och service*.
- Järfälla ingår i flera samarbeten som syftar till att utveckla näringslivet i kommunen och regionen. Läs mer i avsnittet *Arbete och näringsliv*.
- Barkarby handelsplats är av regionalt intresse. Läs mer i avsnittet *Arbete och näringsliv*.
- Stadsutvecklingen i den regionala stadskärnan Barkarby-Jakobsberg som pekas ut i RUFSS 2010 är av intresse för utvecklingen av den regionala stadsstrukturen. Läs mer i avsnittet *Järfälla i världen* och i kapitlet *Framtidens Järfälla*.
- Framtida bebyggelseutveckling kring Rotebroleden behöver samordnas mellan Järfälla, Upplands-Väsby och Sollentuna kommuner. Läs mer i kapitlet *Framtidens Järfälla*.
- Pendeltågstrafiken och Mäljarbanan är av regionalt intresse. Läs mer i avsnittet *Trafik*.
- Spårreservatet Kista/Akalla-Barkarby är av regionalt intresse. Läs mer i avsnittet *Trafik*.
- Tre regionala cykelstråk passerar genom Järfälla och är av regionalt intresse. Läs mer i avsnittet *Trafik*.
- Järfälla kommun berörs av farled nr 921B. Farleden är av allmänt intresse för sjöfarten. Läs mer i avsnittet *Trafik*.
- Järvakilen och Görvälnkilen är av intresse för regionens grönskastruktur. Läs mer i avsnittet *Vatten och grönska*.
- Bällstaåns vattensystem rinner även genom Sundbybergs kommun och Stockholms stad varför vattensystemets flöden och vattenkvalitet är av intresse även för dessa kommuner. Läs mer i avsnittet *Vatten och grönska*.
- Igelbäckens vattensystem är skyddsvärt och av regionalt intresse. Läs mer i avsnittet *Vatten och grönska*.
- Mälarens avrinningsområde är av mellankommunalt intresse. Läs mer i avsnittet *Vatten och grönska*.
- Översjöns avrinningsområde (som tillhör Oxundaåns avrinningsområde) är av mellankommunalt intresse. Läs mer i avsnittet *Vatten och grönska*.
- Mälaren är en dricksvattentäkt och av intresse för regionens dricksvattenförsörjning. Vattnet skyddas genom vattenskyddsområdet östra Mälaren. Läs mer i avsnittet *Försörjningssystem*.
- Görvälns Vattenverk är av regionalt intresse för vattenförsörjningen. Läs mer i avsnittet *Försörjningssystem*.
- Avfallsplaneringen är av regionalt och mellankommunalt intresse. Läs mer i avsnittet *Försörjningssystem*.
- Den långsiktiga elförsörjningen i stockholmsregionen är av regionalt intresse. Läs mer i avsnittet *Försörjningssystem*.
- Järfällas fjärrvärmesystem är sammankopplat med ett större system som är av regionalt intresse. Läs mer i avsnittet *Försörjningssystem*.

REGIONALA OCH MELLANKOMMUNALA INTRESSEN

- Regionala kärnan Barkarby- Jakobsberg
- Regionalt cykelstråk
- Regionalt cykelstråk under planering eller utredning
- Järvakilen och Görvåkilen
- Vattenskyddsområde östra Mälaren
- Vattenverk med skyddsområde
- Bällstaån och Igelbäcken
- Farled
- Mäljarbanan med pendeltågstation
- Planerad sträckning tunnelbana

Skala: 1: 50 000 (A4)

Regleringar

Järfällas mark- och vattenområden regleras på olika sätt av ett antal juridiskt bindande bestämmelser i olika lagar. Hur marken regleras förklaras nedan. Närmare beskrivningar av respektive område för vilket regleringen gäller, finns i respektive avsnitt i allmänna intressen.

Plan- och bygglagen (PBL) *Detaljplan (4 kap.)*

Den mesta av Järfällas sammanhängande bebyggelse omfattas idag av detaljplan. Utbyggnad och förändring sker enligt respektive detaljplans bestämmelser.

Område med områdesbestämmelser (4 kap. 41 §)

För begränsade områden som inte omfattas av detaljplan kan områdesbestämmelser upprättas om det behövs för att uppnå syftet med översiktsplanen eller för att säkerställa att riksstressen tillgodoses.

Område med förordnande (11 kap. 12 §)

(Ersätter 12 kap. 4 § i ÄPBL).

Kungsängens övnings- och skjutfält med influensområde omfattas av förordnanden. Det innebär att om det finns särskilda skäl kan länsstyrelse eller regeringen ompröva kommunens beslut.

Miljöbalken (MB) *Miljö kvalitetsnormer (5 kap.)*

Miljö kvalitetsnormerna för vatten uttrycker den kvalitet en vattenförekomst ska ha vid en viss tidpunkt. De vattenförekomster som berörs av miljö kvalitetsnormer i kommunen idag är Mälaren och Bällstaån. Se även avsnittet *Miljö- och riskfaktorer*.

Naturreservat (7 kap. 4–8 §§)

För varje naturreservatsområde gäller särskilda föreskrifter som är fastställda av länsstyrelsen eller kommunen i samband med upprättandet av reservatet. För ytterligare beskrivning av de befintliga reservaten och dess värden läs vidare i avsnittet *Vatten och grönska*.

Naturminne (7 kap. 10 §)

Föreskrifter för naturreservat kan också gälla för enstaka objekt. Särpräglade naturföremål som exempelvis träd och flyttblock kan skyddas som naturminne. Föreskrifter får omfatta även det område som krävs för att bevara naturföremålet. Se även avsnittet *Vatten och grönska*.

Natura 2000-område (7 kap. 27–29 § och 3 kap.)

Natura 2000 är ett nätverk av områden med syfte att bevara den biologiska mångfalden. Tillstånd krävs för att bedriva verksamheter eller vidta åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön i området. Närmare beskrivning av Natura 2000-områdena och deras värden finns redovisade i avsnittet *Vatten och grönska*.

Djur- och växtskyddsområden (7 kap. 12 §)

Om särskilt skydd för en djur- eller växtart inom ett visst område behövs, får länsstyrelsen eller kommunen med dela föreskrifter som inskränker rätten

till jakt eller fiske eller allmänhetens eller markägarens rätt att uppehålla sig inom området. Se även avsnittet *Vatten och grönska*.

Strandskyddsområde (7 kap. 13–18 §)

Vid hav, sjöar och vattendrag gäller generellt strandskydd. Skyddet omfattar land- och vattenområdet intill 100 meter eller 300 meter från strandlinjen vid normalt medelvattenstånd.

Syftet med strandskyddet är att trygga förutsättningarna för allmänhetens friluftsliv, samt att bevara goda livsmiljöer på land och i vatten för växt- och djurlivet. För ny bebyggelse krävs ett upphävande av strandskyddet. Kommunen beslutar om upphävande av strandskydd inom ett område som ska omfattas av en detaljplan. Länsstyrelsen deltar i planprocessen. Se även avsnittet *Vatten och grönska*.

Vattenskyddsområde (7 kap. 21–22 §)

För att skydda dricksvattentäkter kan länsstyrelsen eller kommunen fastställa vattenskyddsområden för viktiga grundvattenförekomster eller sjöar och vattendrag. Inom ett vattenskyddsområde finns bestämmelser för verksamheter och åtgärder som riskerar att förorena vattnet på både kort och lång sikt. Se även avsnittet *Försörjningssystem*.

REGLERINGAR

Regleringar enligt Plan- och bygglagen, (PBL)

- Område med detaljplan
- Område med områdesbestämmelser

Regleringar enligt Miljöbalken, (MB)

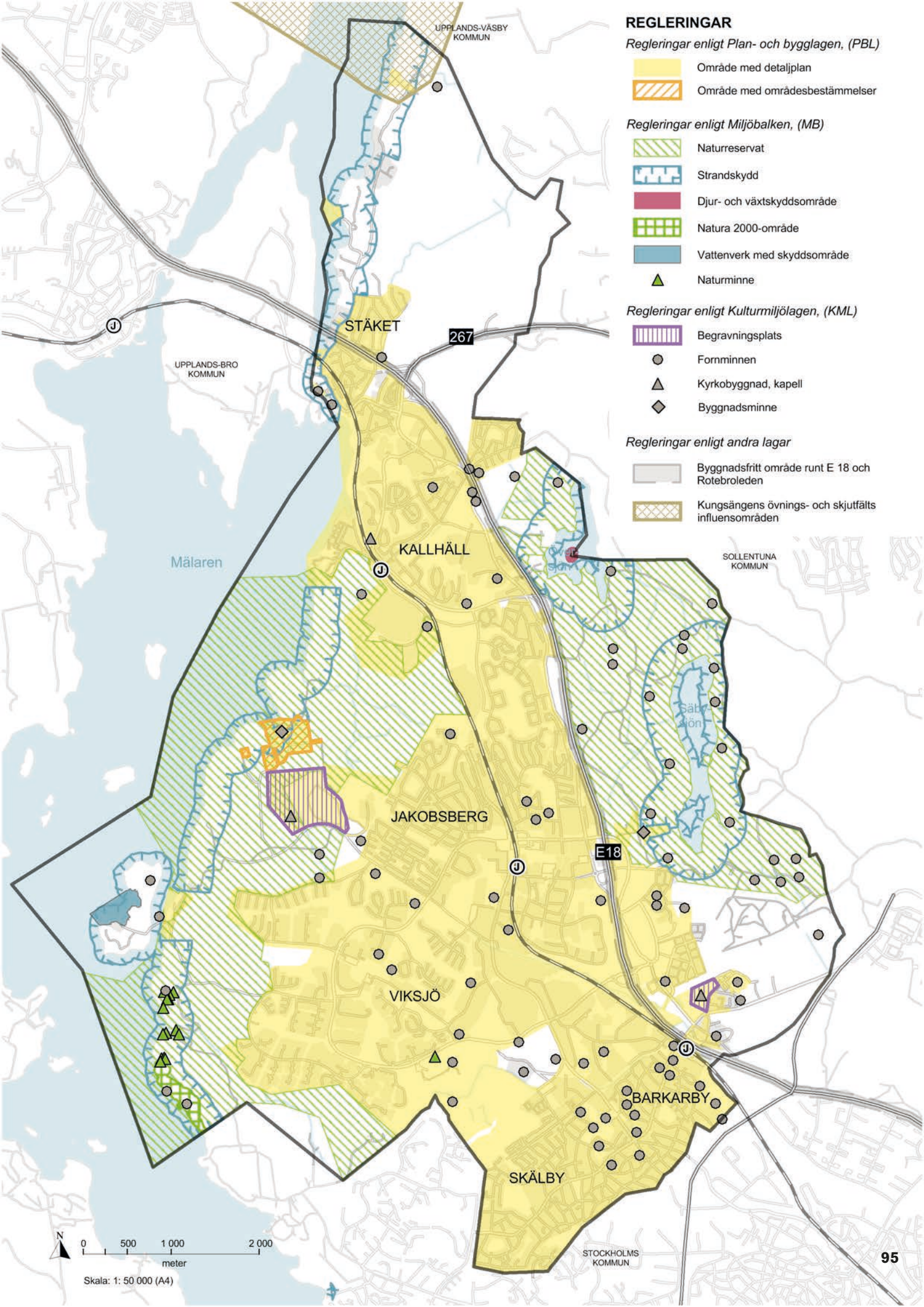
- Naturreservat
- Strandskydd
- Djur- och växtskyddsområde
- Natura 2000-område
- Vattenverk med skyddsområde
- Naturminne

Regleringar enligt Kulturmiljölagen, (KML)

- Begravningsplats
- Fornminnen
- Kyrkobyggnad, kapell
- Byggnadsminne

Regleringar enligt andra lagar

- Byggnadsfritt område runt E 18 och Rotebroleden
- Kungsängens övnings- och skjutfälts influensområden

Regleringar hjälper bland annat till att skapa gemensamma ramar för kommande beslut.

Kulturmiljölagen (KML) Fornlämning (2 kap.)

Fornlämningar har ett lagstadgat skydd enligt KML som innebär att det är förbjudet att på något sätt förändra, ta bort, skada eller täcka över en fornlämning utan tillstånd från länsstyrelsen. Läs vidare i avsnittet *Kulturmiljö*.

Byggnadsminnen (3 kap.)

Beslutade byggnadsminnen får inte ändras utan länsstyrelsens tillstånd och ska underhållas och vårdas enligt särskilda skötsel föreskrifter. Läs vidare i avsnittet *Kulturmiljö*.

Kyrkobyggnad och kyrkotomt (4 kap. 2–5 §§)

Kyrkobyggnader och kyrkotomter ska vårdas och underhållas så att deras kulturhistoriska värde inte minskas och deras utseende och karaktär inte förverkas. Läs vidare i avsnittet *Kulturmiljö*.

Begravningsplats (4 kap. 11–15 §§ KML och 1 kap. 1 § begravningslagen)

För begravningsplats tillkommen före utgången av år 1939 gäller att tillstånd från länsstyrelsen krävs för väsentlig ändring eller utökning av begravningsplatsen, samt för att få uppföra ny byggnad eller riva/väsentligt ändra befintlig.

Annan lagstiftning Väg med utökat byggnadsfritt avstånd utanför detaljplan

Enligt 47 § väglagen råder ett allmänt förbud inom ett område av tolv meter från vägområdet utefter allmänna vägar att uppföra byggnader, göras tillbyggnader eller utföras andra anläggningar som kan inverka menligt på trafiksäkerheten. Enligt länsstyrelsens beslut 2003-11-13 är avståndet utökat till 50 meter utefter väg E18 och till 30 meter utefter Rotebroleden. Bestämmelserna gäller inte inom områden med detaljplan eller för åtgärder för vilka detaljplan krävs.

Definition av regleringar

Med regleringar avses juridiskt bindande bestämmelser för beslut om mark- och vattenanvändningen.

Gällande fördjupad översiktsplan

Den fördjupade översiktsplanen för Barkarbyfältet gäller, men ska ses över som en följd av avtalet om utbyggnad av tunnelbana samt ökad bostadsbebyggelse.

Fördjupad översiktsplan för Barkarbyfältet

Barkarbyfältet är Järfälla kommuns största och viktigaste utbyggnadsområde. Området har unika förutsättningar genom sin storlek och sitt goda läge nära vägar och kollektivtrafik och alldeles intill Järvafältets friluftsområden.

Regionplanen pekar ut Barkarby-Jakobsberg som en av tre framtida regionala stadskärnor utanför regioncentrum. Här ligger redan idag norra Storstockholms största handelsplats där utbyggnaden med ytterligare butiker pågår.

Den fördjupade översiktsplanen för Barkarbyfältet (antagen av kommunfullmäktige 2006-08-28) bedöms i huvudsak vara aktuell. I fördjupningen redovisas en sammanhängande kvartersstruktur inom vilken skalan kan varieras, vilket möjliggör en ökad exploateringsgrad inom den fastlagda strukturen. Fördjupningen ska ses över med anledning av avtalet om tunnelbana samt ökad bostadsbebyggelse och ett utökat kommunalt markinnehav.

"Barkarbystaden ska bli ett intressant och levande stadsbyggnadsområde. Här ska stadens arkitektur anpassas till natur och kultur. Här ska finnas boende, handel och högskola, vars särdrag är variation, kvalitet och dynamik"

KÄLLA: FÖRDJUPAD ÖVERSIKTSPLAN FÖR BARKARBYFÄLTET.

Äppelträd vid Kallhälls gård.

Bilagor

Bilaga 1

Planeringsunderlag

I denna bilaga redovisas planeringsunderlag som kan behöva tas fram, kompletteras och/eller fördjupas.

Stadsbild och bebyggelse

- *Program för Järfällas stadsbyggnads-kvaliteter*, kan behöva tas fram som underlag om stadsbild och karaktärer, arkitektur samt gestaltningsfrågor.

Kulturmiljö

- Kulturmiljöplanen från 2001 kan behöva aktualiseras och kompletteras.
- Revidering kan behövas av kommunens råd och riktlinjer *Varsam tillbyggnad i småhusområden* från 1999.

Vatten, grönska och ekosystemtjänster

- Befintlig grönplan från 1997 kan behöva uppdateras till en grönblå plan med fokus på ekosystemtjänster.
- Befintlig rapport *”Ekologiskt särskilda känsliga områden”* från 1996 kan behöva bearbetas med utgångspunkt i nutida forskning och kunskap.
- En ny handlingsplan för ökad biologisk mångfald kan behövas för att klara flera av de nationella miljömålen och för att ge berikande naturupplevelser i park- och naturområden.

- En trädplan kan behövas för att kunna prioritera och planera skötseln av kommunens träd som blir allt äldre och samtidigt får ökad betydelse.
- Befintlig vattenplan kan behöva uppdateras (möjligen i en grönblå plan) för att säkra god vattenstatus i kommunens sjöar och vattendrag.
- Ett åtgärdsprogram för vatten kan också behöva tas fram för att säkra genomförandet av åtgärder för att uppnå god vattenstatus i kommunens sjöar och vattendrag.
- Kommunens belysningspolicy från 1999 kan behöva omarbetas till en belysningsplan.
- Ett nytt parkprogram kan behövas eftersom parkernas betydelse ökar i en tätare struktur.

Kultur och fritid

- Riktlinjer för kultur- och fritidsanläggningar med fokus på tillgänglighet kan behövas.
- Plan för utveckling av kulturnoder och mötesplatser kan behövas i kommundelarna samt vid Görväln och Säby.

Försörjningssystem

- En översyn av sektorsplaner avseende kommunens försörjningssystem kan behövas.
- Energi- och klimatplan med syfte att stärka kommunens strävan mot mindre klimatpåverkan kan behövas (följer även av kommunens miljöplan).

- Dagvattenstrategi inklusive hantering av mångfunktionella ytor och ytor för översvämning kan ge värdefullt underlag för fortsatt arbete.
- Lokaliseringsstudie över större avfallsanläggningar kan behövas.

Störningar och risker

- Bullerkartläggningen för kommunen kan behöva uppdateras regelbundet.
- Kartering av befintliga bostadsområden där bullerdämpande åtgärder kan behövas.
- Kommunens handlingsplan för förorenade områden kan behöva uppdateras.

Trafik

- Förstudier för de större trafikåtgärderna inklusive ett tidsatt åtgärdsprogram kan behöva tas fram.

Bilaga 2

Uppföljningsmatris

I denna bilaga redovisas ett system för målstyrning och uppföljning inom samhällsbyggnadssektorn.

Målen för kommunens mark- och vattenanvändning är orienterade mot de människor som lever och verkar i Järfälla. Målen anger riktning för kommunens långsiktiga utveckling och vad vi behöver sträva efter för att möta utmaningarna. Målen är utgångspunkt för styrning och uppföljning.

För att målen ska bli verkningsfulla måste de även vara uppföljningsbara. Därför har ett antal mätbara nyckeltal identifierats för varje delmål.

Nyckeltalen anger **vad** som ska mätas över tid för att följa upp målen.

Uppföljning anger **hur** informationen om nyckeltalet samlas in samt **när** och till **vem** informationen ska rapporteras.

Sedan samrådet har målen bearbetats bland annat med utgångspunkt i en analys i relation till nationella och regionala mål (se vidare i avsnittet *Översiktsplanens mål i relation till andra mål* i kapitlet *Hållbarhetsbedömning*).

Mål för ett hållbart Järfälla

Järfälla ska erbjuda bästa möjliga förutsättningar för hållbar utveckling för dem som lever och verkar i kommunen. Det innebär att vi måste hushålla med mark och vatten samt sträva efter balans mellan ekologiska, sociala, ekonomiska och rumsliga värden.

Definitioner

Mål

Anger riktning för Järfällas långsiktiga utveckling och vad kommunen behöver sträva efter för att möta utmaningarna.

Planeringsprinciper

Principer för kommunens agerande i de beslut som behöver fattas för att nå målen och förverkliga framtidsbilden.

Vägledning

Geografisk och tematisk vägledning som ger underlag för att tolka framtidsbildens avvägning mellan olika intressen i fortsatt planering och i kommande beslut om mark och vatten.

Nyckeltal

Vad kommunen mäter över tid för att följa upp principerna.

Uppföljning

Hur data samlas in och när detta rapporteras.

Se även avsnitten *Mål för ett hållbart Järfälla*, *Planeringsprinciper* och *Vägledning*.

Delmål för urbana kvaliteter

Järfälla ska erbjuda en varierad, upplevelserik och karaktärsfull byggd miljö.

Nyckeltal

Uppföljning

Antalet bostäder som byggs per år.	Data samlas in årligen av SCB. Rapporteras årligen i samband med kommunens årsredovisning.
Folkmängd i Järfälla.	Data samlas in årligen av SCB. Rapporteras årligen i samband med kommunens årsredovisning.
Andel av Järfällas befolkning som har max 1 kilometer till närmaste spårstation.	Data samlas in genom geografisk analys. Rapporteras vid aktualitetsprövning av översiktsplanen.
Andel hushåll som har mer än 15 service- och urbana verksamheter* inom 500 meter.	Data samlas in genom geografisk analys. Rapporteras vid aktualitetsprövning av översiktsplanen.
Andel Järfällabor som ger kommunen höga betyg avseende den gestaltningsmässiga kvaliteten på den byggda miljön.	Data samlas in årligen genom medborgarundersökningen. Rapporteras vid aktualitetsprövning av översiktsplanen.

* Urbana verksamheter omfattar restauranger, affärer för sällanköp och kulturverksamheter. Serviceverksamheter omfattar dagligvaruhandel, förskolor, grundskolor och öppenvård.

KÄLLA: VÄRDERING AV STADSKVALITETER I STOCKHOLMSREGIONEN.

Delmål för levande natur och kultur

Järfälla ska erbjuda levande och rika natur- och kulturmiljöer.

Nyckeltal

Uppföljning

Andel bostäder och förskolor med god tillgång till variationsrik natur och närhet till parkmiljöer av hög kvalitet*.	Data samlas in genom geografisk analys. Rapporteras vid aktualitetsprövning av översiktsplanen.
Uppmätt vattenstatus i kommunens sjöar och vattendrag.	Data samlas in genom den ordinarie miljöövervakningen. Rapporteras årligen i kommunens årsredovisning.
Areal biologisk värdefull mark** och fungerande ekologiska landskapssamband.	Data samlas in genom geografisk analys. Rapporteras vid aktualitetsprövning av översiktsplanen.

* God tillgång till natur och närhet till parkmiljö innebär:

- Närnatur/park
(helst över 1 hektar) ska finnas inom 300 meter.
- Stadsdelspark
(helst över 3 hektar) ska finnas inom 500 meter.
- Natur/friluftsområde
(över 300 hektar) ska finnas inom 1,5-2 kilometer.

KÄLLA: GRÖNPLAN FÖR JÄRFÄLLA.

** Biologisk värdefull mark definieras som mark som enligt kommunens naturkartering bedöms ha mycket höga värden.

KÄLLA: MILJÖPLAN FÖR JÄRFÄLLA KOMMUN 2010–2020.

Delmål för en smart infrastruktur

Järfälla ska erbjuda en samhällsekonomiskt effektiv, robust och långsiktigt hållbar infrastruktur.

Nyckeltal

Uppföljning

Andel personresor med kollektivtrafik samt gång- och cykeltrafik.	Data samlas in vart femte år i SL:s redovisning av resvaneundersökning. Rapporteras vid aktualitetsprövning av översiktsplanen.
Koldioxidpåverkan per person.	Data samlas genom nationell statistik av koldioxidutsläpp. Rapporteras årligen i kommunens årsredovisning.
Mängden insamlat hushållsavfall per invånare.	Data samlas in genom nationell statistik. Rapporteras årligen i kommunens årsredovisning.
Andel boende som är bullerstörda av väg- och spårtrafik.	Data samlas in genom geografisk analys. Rapporteras vid aktualitetsprövning av översiktsplanen.

Delmål för kunskapssamhället

Järfälla ska erbjuda bästa möjliga förutsättningar för utbildning, forskning och näringsliv.

<i>Nyckeltal</i>	<i>Uppföljning</i>
Antal arbetstillfällen i Järfälla.	Data samlas in genom nationell statistik. Rapporteras årligen i samband med kommunens årsredovisning.
Andel företag som är integrerade med bostadsbebyggelse och andra urbana verksamheter.	Data samlas in genom analys av företagens lokaliseringar. Rapporteras vid aktualitetsprövning av översiktsplanen.
Andel hushåll och företag med tillgång till bredband om minst 100 Mbit/s	Data samlas in genom analys av hushållens och företagens tillgång till bredband om minst 100 Mbit/s. Rapporteras vid aktualitetsprövning av översiktsplanen.

Det saknas en vedertagen definition av kunskapsintensiv verksamhet/näringsliv på nationell nivå. Därför används inte begreppet som nyckeltal eller för uppföljning.

Delmål för ett Järfälla för alla

Järfälla ska erbjuda en attraktiv och hälsosam livsmiljö för alla.

Nyckeltal

Uppföljning

Andel av Järfällas befolkning som ger kommunen höga betyg avseende kvaliteten och tillgången till platser för möten, fritid och kultur.	Data samlas in årligen genom medborgarundersökningen. Rapporteras vid aktualitetsprövning av översiktsplanen.
Andel Järfällabor som ger kommunen höga betyg avseende upplevd trygghet i kommunen.	Data samlas in årligen genom medborgarundersökning. Rapporteras vid aktualitetsprövning av översiktsplanen.
Andel av olika boendeformer.	Data samlas in årligen genom nationell statistik. Rapporteras vid aktualitetsprövning av översiktsplanen.
Andel Järfällabor som ger kommunen höga betyg avseende att vara en attraktiv plats att leva och verka i.	Data samlas in årligen genom medborgarundersökning. Rapporteras vid aktualitetsprövning av översiktsplanen.

Länsstyrelsen
Stockholm

Enheten för samhällsplanering
Cristina Björn
08-7855180

GRANSKNINGSYTTRANDE

1 (5)

Datum
2014-02-24

Beteckning
4012-40401-2013

Järfälla kommun
Kommunstyrelseförvaltningen
177 80 JÄRFÄLLA

Översiktsplan – Järfälla nu till 2030, utställningshandling

Järfälla kommun har överlämnat förslaget till översiktsplan i samband med utställning enligt 3 kap. 12 § plan- och bygglagen (PBL). Länsstyrelsen har den 7 mars 2013 avgivit ett samrådsyttrande över en tidigare version av planförslaget.

Länsstyrelsens uppdrag

Länsstyrelsen ska under utställningstiden enligt 3 kap. 16 § PBL avge ett granskningsyttrande. Av yttrandet ska bland annat framgå om

- förslaget inte tillgodoser ett riksintresse enligt 3 eller 4 kap. miljöbalken (MB),
- förslaget kan medverka till att en miljö kvalitetsnorm enligt 5 kap. MB inte följs,
- sådana frågor rörande användningen av mark- och vattenområden som angår två eller flera kommuner inte samordnas på lämpligt sätt, och
- en bebyggelse eller ett byggnadsverk blir olämplig med hänsyn till människors hälsa eller säkerhet eller till risken för olyckor, översvämning eller erosion.

Länsstyrelsens granskning syftar till att ge kommunen besked om översiktsplanen kan genomföras utan ingripanden från staten i efterföljande planering och tillståndsprovning. I yttrandet redovisas förhållanden som kan leda till att Länsstyrelsen framöver prövar kommunens beslut att anta detaljplan eller områdesbestämmelser enligt 11 kap. 10-11 §§ PBL.

Länsstyrelsen har gett Försvarsmakten, Trafikverket Region Stockholm, Vattenfall Eldistribution AB och Svenska Kraftnät tillfälle att lämna synpunkter på utställningsförslaget. Länsstyrelsen har samordnat statens intressen i de frågor som tas upp i yttrandet.

Detta granskningsyttrande ska enligt 3 kap. 20 § PBL redovisas tillsammans med den antagna översiktsplanen. Om länsstyrelsen inte har godtagit planen i en viss del ska detta anmärkas i planen.

UTBYGGNAD AV TRAFIKINFRASTRUKTUR OCH BOSTÄDER / mellankommunalt intresse

En överenskommelse presenterades i november 2013 mellan regeringens förhandlare, 2013 års Stockholmsförhandling, och Landstinget, Stockholms stad, Nacka kommun, Solna stad och Järfälla kommun om utbyggnad av tunnelbanan och 78 000 nya bostäder. Det återstår att bekräfta avtalen i regeringen, i respektive

GRANSKNINGSYTTRANDEDatum
2014-02-24Beteckning
4012-40401-2013

kommun- och landstingsfullmäktige m.fl. För Järfälla innebär överenskommelsen en utbyggnad av tunnelbanan från Akalla till Barkarby station, med stationer i Barkarbystaden och Barkarby station/Stockholm Väst. Vidare att ca 14 000 bostäder uppförs i tunnelbanans influensområde till 2030 med en årlig takt med i genomsnitt ca 825 bostäder/år.

Länsstyrelsen konstaterar att överenskommelsen får betydelse för kommunens planering för den regionala stadskärnan Barkarby – Jakobsberg. Inför antagandet av översiktsplanen behöver kommunen förhålla sig till hur överenskommelsen påverkar utställningsförslaget, den gällande fördjupningen av översiktsplanen för Barkarbyområdet samt behovet att ta fram en fördjupning av översiktsplanen för hela den regionala stadskärnan.

En reviderad lag (2000:1383) om kommunernas bostadsförsörjningsansvar gäller sedan årsskiftet. Lagen anger att kommunens såsom tidigare ska anta riktlinjer för bostadsförsörjningen minst en gång per mandatperiod och anger därtill ett innehåll och process för framtagandet. De riktlinjer för bostadsförsörjningen som en kommun antar efter 1 januari ska följa den nya lagen.

Om kommunens avsikt är att den nya översiktsplanen även ska utgöra kommunens riktlinjer för bostadsförsörjning bör detta framgå tydligt vid antagandet. Utställningsförslaget behöver då även kompletteras för att motsvara de nya krav på innehåll som lagen anger.

TRAFIKPLATSER HJULSTA OCH BARKARBY / riksintresse 3 kap. 8 § andra stycket miljöbalken

Det utställda planförslaget redovisar en direktanslutning från Barkarbystadens lokala vägnät till Hjulsta trafikplats på Förbifarten i överensstämmelse med gällande fördjupning av översiktsplanen för Barkarbyområdet. Trafikverket framhöll vid samrådet om ny översiktsplan att en lokal anslutning till det nationella vägnätet vid Hjulsta trafikplats inte kommer att kunna fungera långsiktigt. Vidare framhöll Trafikverket att det föreslagna läget för Barkarby trafikplats på väg E 18 behöver studeras ytterligare.

Länsstyrelsen konstaterar att ett samarbete har inletts mellan Järfälla kommun, Stockholms stad, SLL Trafikförvaltningen och Trafikverket för att lösa dessa trafikfrågor för Barkarbyområdet. Samarbetet kan komma att resultera i andra trafiklösningar än de som redovisas i utställningsförslaget. Länsstyrelsen anser att kommunen i sin planering behöver hålla öppet för också andra trafiklösningar.

VERKSAMHETSOMRÅDET INOM JÄRVAKILEN / mellankommunalt intresse

Utvecklingen av den regionala stadskärnan förutsätter att pågående verksamheter som är störande, ytkrävande eller transportintensiva kan omlokaliseras. Ett nytt verksamhetsområde inom den regionala grönkilen Järvakilen vid Rotebroleden har redovisats för sådant ändamål. Den regionala grönkilen framgår av RUFSS 2010, och det är en viktig regional fråga att bevara dess funktioner och värden. Sollentuna och Upplands Väsby kommuner redovisar i sin planering anspråk på utbyggnader inom sina delar av Järvakilen.

GRANSKNINGSYTTRANDEDatum
2014-02-24Beteckning
4012-40401-2013

Länsstyrelsen har tidigare framfört att konsekvenserna för grönkilen behöver belysas och bedömas på ett samlat sätt för att ge underlag att avgränsa och bedöma anspråken i de tre kommunerna. Ett sådant samordnat underlag behöver föreligga för att i kommande detaljplanering ta ställning till omfattningen av föreslaget verksamhetsområde inom Järfällas del av grönkilen.

UTVECKLINGSOMRÅDET NORR OM STÄKET / mellankommunalt intresse, riksintresse 4 kap. 1 och 2 §§ miljöbalken

Utställningsförslaget redovisar en utveckling norr om Stäket med en småskalig bebyggelsestruktur längs Mäljarstranden. Området ligger i sin norra del inom Järvakilen och det omfattas till stor del av utvidgat strandskydd. Det ingår även i det större riksintresseområdet *Mälaren med öar och strandområden* enligt 4 kap. MB som ett av de mest värdefulla landskapen i landet med särskilt stora natur- och kulturvärden och betydelse för friluftsliv och turism. Området är skyddat genom hushållningsbestämmelser (4 kap. 1 och 2 §§ MB), men dessa hindrar inte en utveckling av befintlig tätort.

Länsstyrelsen anser att planeringsnivån, kommunomfattande översiktsplan, inte ger tillräcklig vägledning för den avvägning som behöver göras inom området mellan bebyggelseutveckling och bevarande med hänsyn till läget inom Järvakilen, till strandskyddet och Mäljarlandskapets särskilda värden. Länsstyrelsen anser en planering på områdesnivå behöver föregå kommande detaljplanering.

Den översyn av det utvidgade strandskyddet som pågår inom Länsstyrelsen kommer att avslutas i december 2014. Området norr om Stäket berörs av översynen.

IGELBÄCKEN INOM JÄRVAKILEN / mellankommunalt intresse

Järvakilens område söder om Rotebroleden in mot regionens centrala delar har idag särskilt skydd som naturreservat, kulturresevat och nationalstadspark. Det återstår emellertid att införa ett särskilt skydd för det mindre området längs Igelbäcken öster om Barkarbystaden. Länsstyrelsen noterar att kommunen tidigare redovisat intentionen att skydda området som reservat.

MILJÖKVALITETSNORMER FÖR VATTEN / miljökvalitetsnormer

I december 2009 beslutade vattenmyndigheterna om miljökvalitetsnormer (MKN) för samtliga vattenförekomster i Sverige. Samtidigt fastställdes åtgärdsprogram och förvaltningsplaner för perioden 2009-2015 för både ytvatten och grundvatten. De vattenområden som kommunen påverkar är Mälaren, Bällstaån-Ulvsundasjön och Säbysjön-Igelbäcken-Edsviken, samtliga med avrinningsområden som berör flera kommuner. Flera av vattenområdena är redan eller kommer att bli upptagna som vattenförekomster med miljökvalitetsnormer. De är känsliga och i flera fall kraftigt påverkade av övergödning. Görvålverket med intag från Mälaren är en för Stockholmsregionen viktig anläggning för vattenförsörjning.

Av en översiktsplan ska framgå hur kommunen avser att följa gällande miljökvalitetsnormer. Länsstyrelsen noterar att utställningsförslaget enbart tar upp vattenfrågor i anslutning till gröna frågor. Den främsta utmaningen för kommunen är emellertid att kunna hantera en kraftig bebyggelseutveckling och samtidigt bidra

GRANSKNINGSYTTRANDEDatum
2014-02-24Beteckning
4012-40401-2013

till en nödvändig minskning i belastningen av vattensystemen. Det är därför särskilt angeläget att på ett samlat sätt ge närmare vägledning för hur miljö kvalitetsnormerna ska följas i detaljplanering och tillståndsprovning. Hänvisningar kan göras till befintliga underlag och till underlag som är under framtagande såsom dagvattenstrategi, VA-plan, vattenplan m.m. Vägledningen kan förslagsvis ske genom ett tematiskt tillägg till översiktsplanen eller i annat till översiktsplanen knutet underlag.

Det bör uppmärksammas att det med jämna mellanrum görs nya statusklassningar för vattenförekomsterna. En sådan har gjorts i november 2013 och finns tillgänglig på www.viss.lansstyrelsen.se.

TRAFIKBULLER / hälsa och säkerhet

En så god ljudmiljö som möjligt alltid ska eftersträvas vid nyexploatering och förtätning och att de riktvärden för trafikbuller som riksdagen antagit ska tillämpas. Länsstyrelsen anser att utställningsförslagets behöver kompletteras med gällande bullerriktvärden för att ge allmän vägledning för hur kommunen hanterar bullerfrågor vid detaljplanering och byggande.

Utställningsförslaget anger att avsteg från riktvärden gäller ny bostadsbebyggelse i kollektivtrafiknära lägen. Länsstyrelsen konstaterar att detta innebär att avsteg skulle kunna göras i stor omfattning, och anser att vägledningen behöver preciseras. Länsstyrelsen anser att kommunen bör i översiktsplanen ange i vilka geografiska lägen avstegsfall kan vara tillämpliga som vägledning för detaljplanering.

Boverket anger i rapporten med allmänna råd *Buller i planeringen, 2008:1* att avsteg från riktvärden kan vara motiverat i centrala delar av stöder och tätorter med bebyggelse av stadskaraktär, där möjligheterna att finna alternativa lägen för nya bostäder är begränsade. Vidare att avvägningar även bör kunna göras vid befintlig eller ny tät bebyggelse längs kollektivtrafikstråk i större städer.

Länsstyrelsen anser att ovanstående förhållningssätt är utgångspunkt för när avsteg från bullerriktvärden kan tillämpas, och att olika lösningar för att klara riktvärden alltid behöver utredas och redovisas vid detaljplanering. Länsstyrelsens rapport *Trafikbuller i bostadsplanering, 2007:2* ger vägledning för detaljplanering av bostäder i bullerutsatta lägen och redovisar Länsstyrelsens tillämpning.

Flygbuller från Bromma flygplats, som berör mindre delar av kommunen, behöver framgå av översiktsplanen.

HÄLSA, SÄKERHET M.M. / hälsa, säkerhet eller risk för olyckor, översvämning och erosion

De olika miljö- och riskfrågor som är viktiga att uppmärksamma vid detaljplanering och tillståndsprovning redovisas i översiktsplanen. Planens översiktliga karaktär gör dock att en bebyggelses lämplighet vid närmare planering inte fullt ut kan förutses. Länsstyrelsen utgår från att störningar och risker kommer att beaktas i efterföljande detaljplanering och tillståndsbeslut, så att bebyggelsen inte blir olämplig med hänsyn till de boendes och övrigas hälsa eller säkerhet eller till risker för olyckor, översvämning och erosion.

GRANSKNINGSYTTRANDE

Datum
2014-02-24Beteckning
4012-40401-2013

Länsstyrelsen vill särskilt uppmärksamma att för de föreslagna s.k. urbana kopplingarna för att överbygga barriärer som Mäljarbanan och väg E 18 behöver hänsyn tas till riskerna med att både järnväg och väg utgör transportleder för farligt gods. När det gäller ändrad markanvändning intill en sådan transportled rekommenderar Länsstyrelsen att en riskbedömning görs inom 150 m från leden och att 25 m från leden lämnas fritt från byggnader.

Länsstyrelsen anser att det återstår att klarlägga hur kommunen avser att hantera de risker för översvämning, ras och skred som tas upp i utställningsförslaget. Det gäller bland annat Bällstaån, där det inom tillrinningsområdet kommer att ske en omfattande utveckling av bebyggelse och av huvudvägar och järnväg som tar i anspråk obebyggda ytor i direkt anslutning till ån.

I den slutliga handläggningen av ärendet har deltagit samhällsbyggnadsdirektör Gunilla Holmquist, beslutande, miljödirektör Göran Åström och arkitekt Cristina Björn, föredragande.

Gunilla Holmquist

Cristina Björn

Länsstyrelsen Stockholm

Enheten för samhällsplanering
Cristina Björn
08-7855180

GRANSKNINGSYTTRANDE

1 (1)

Datum
2014-02-24

Beteckning
4012-40401-2013

Järfälla kommun
Kommunstyrelseförvaltningen
177 80 JÄRFÄLLA

Sändlista:

Trafikverket Region Stockholm
Försvarmakten/HK
Svenska Kraftnät AB
Vattenfall Eldistribution AB
Skogsstyrelsen

SLL, Tillväxt, miljö och regionplanering
SLL, Trafikförvaltningen

Upplands-Bro kommun
Sollentuna kommun
Upplands Väsby kommun
Stockholms kommun

Kopia till:

PE/pärmen

JÄRFÄLLA KOMMUN
Kommunfullmäktige

SAMMANTRÄDESPROTOKOLL
Sammanträdesdag
2014-06-02

Sida
5 (10)

§ 84
Översiktsplan 2030
Dnr Kst 2010/121

Kommunfullmäktiges beslut

1. Översiktsplan Järfälla - nu till 2030 - antas.

Reservationer

Bo Leinerdal (V) lämnar en skriftlig reservation, bilaga 2.
Claes Thunblad (S) lämnar ett särskilt yttrande, bilaga 3.
Lennart Nilsson (KD) lämnar ett särskilt yttrande, bilaga 4.
Aphram Melki (C) lämnar ett särskilt yttrande, bilaga 5.

Ärendet i korthet

Kommunstyrelsen gav 2010 kommunstyrelseförvaltningen i uppdrag att utarbeta en ny kommunövergripande översiktsplan. Ett samråd av Översiktsplan för Järfälla – nu till 2030 genomfördes under hösten 2012. Kommunfullmäktige beslutade i juni 2013 om inriktningen av det fortsatta arbetet och ett förslag till ny översiktsplan var utställt för granskning under tiden 27 november 2013 till 10 februari 2014. Under utställningstiden kom 65 skriftliga yttranden in. I ett Utställningsutlåtande har synpunkterna sammanställts och kommenterats av kommunstyrelseförvaltningen. I utlåtandet redovisas de bearbetningar av översiktsplanen som har gjorts efter utställningen. Kommunstyrelseförvaltningen bedömer att de skrivelser som kommit in under utställningen inte innebär några hinder att anta översiktsplanen för Järfälla kommun.

Handlingar

1. Kommunstyrelseförvaltningens tjänsteskrivelse 2014-04-24
2. Översiktsplan Järfälla – nu till 2030, antagandehandling april 2014
3. Utställningsutlåtande april 2014
4. Särskild sammanställning av miljöbedömning, antagandehandling, april 2014
5. Skriftlig reservation från Bo Leinerdal (V) – KF 2014-06-02
6. Särskilt yttrande från Claes Thunblad (S) – KF 2014-06-02
7. Särskilt yttrande från Lennart Nilsson (KD) – KF 2014-06-02
8. Särskilt yttrande från Aphram Melki (C) – KF 2014-06-02

Kommunfullmäktiges behandling

Lämnade förslag

Cecilia Löfgreen (M), Aphram Melki (C), Lennart Nilsson (KD), Lars Bergstig (FP), Sara Stenhammar (MP) och Jonas Serneholt (MP) yrkar bifall till kommunstyrelsens förslag.

JÄRFÄLLA KOMMUN

Kommunfullmäktige

SAMMANTRÄDESPROTOKOLL

Sammanträdesdag

2014-06-02

Sida
6 (10)

Bo Leinerdal (V) yrkar med instämmande av Claes Thunblad (S) bifall till kommunstyrelsens förslag med följande tilläggsförslag: Planeringsprincipen för kommunens bostadsförsörjning kompletteras med inriktningen att det behöver byggas fler hyresrätter i kommunen. Järfälla ska vara ett alternativ även för människor som föredrar ett boende som inte kräver en stor kapitalinsats. Det kommunala bostadsföretaget JHAB ska ges förutsättningar att vara en aktiv aktör i det framtida Järfälla. I Järfälla prioriteras byggande av billiga och klimatsmarta hyresrätter.

Cecilia Löfgreen (M) yrkar avslag till Bo Leinerdals (V) tilläggsförslag.

Beslutsgång

Ordföranden ställer först proposition på kommunstyrelsens förslag och konstaterar att kommunfullmäktige beslutar enligt det.

Därefter ställer ordföranden Bo Leinerdals (V) tilläggsförslag mot avslagsyrkandet och konstaterar att kommunfullmäktige beslutar att avslå tilläggsförslaget.

Bilaga 5

Källor

Kommunala underlag

Analys av översiktsplanens mål i relation till andra mål, planer och program. (2014)

Barkarby College. Ett regionalt utbildnings-, kultur- och näringslivscentrum i Järfälla kommun. (2012)

Barn- och ungdomsperspektiv. Barns synpunkter på Järfälla. (2012)

Befolkningsprognos 2011–2020, Järfälla kommun, (2011) Statisticon

Befolkningsprognos på delområdesnivå 2011–2020. (2011) Järfälla kommun, Statisticon

Bullerkartläggning Järfälla kommun. (2011) ÅF-Ingemansson

Ekologisk konsekvensbedömning – Järfälla framtidsbilder. (2012) Temagruppen

Ekologiska landskapssamband i Järfälla kommun. (2012) Calluna

Ekonomisk konsekvensbedömning – Järfällas framtidsbilder. (2012) Sweco Eurofutures

Ekosystemtjänster i Järfälla. (2012)

Förorenade verksamheter förr och nu. Handlingsplan för förorenade områden och sammanställning av

platser med misstänkta markföroreningar i Järfälla kommun. (1998)

Grönplan för Järfälla kommun. (1997)

Hus och miljöer i Järfälla – en byggnadshistorisk inventering. (1978)

Järfälla i siffror 2011. (2011)

Järfälla – kulturhistoriska miljöer. (1991) Järfälla kommun och Stockholms läns museum

Kommunstyrelsens verksamhetsberättelse 2011. (2011)

Konsekvensbeskrivning Sociala-kulturella aspekter – Järfälla framtidsbilder. (2012) Sweco Eurofutures

Kulturmiljöplan för Järfälla. (2001)

Miljöplan för Järfälla kommun 2010–2020. (2010)

Parkeringsnorm för Järfälla kommun. (2010) Trivector Traffic

PM Trafikåtgärder. (2012)

Renhållningsordning för Järfälla kommun. (2008)

Riktlinjer för dagvattenhantering. (2004)

Konsekvensbedömning, rumslig hållbarhet. (2012) Spacescape

Stadsbild Järfälla. (1995)

Tillgänglighet till bostadsnära natur. (2012) Spacescape

Varsam tillbyggnad i småhusområden. (1999)

Utbildningsnämndens verksamhetsberättelse 2010. (2010)

Översiktlig ras- och skredriskkartering. (2011) WSP

Översvämningskartering för Järfälla kommun. (2011) DHI

Regionala underlag

Regional utvecklingsplan för Stockholmsregionen, RUFSS 2010. (2010) Tillväxt, miljö och regionplanering, Stockholms läns landsting

Socialt kapital i regional utvecklingsplanering. (2008) Stockholms läns landsting m.fl.

Tillväxt, miljö och regionplanering, Stockholms läns landsting (www.tmr.sll.se)

Tysta områden: en kartläggning av buller i regionens grönstruktur. (2000) Tillväxt, miljö och regionplanering, Stockholms läns landsting

Värdering av stadskvaliteter i Stockholmsregionen. (2011) Stockholms läns landsting m.fl.

Värdering av stadskvaliteter - betalningsvilja för kontor. (2012) Stockholms läns landsting m.fl.

Statliga underlag

Boverket (www.boverket.se)

Centrum för biologisk mångfald (www.slu.se/cbm)

Länsstyrelsen i Stockholms län (www.lansstyrelsen.se/stockholm)

Naturvårdsverket (www.naturvardsverket.se)

Riksantikvarieämbetet (www.raa.se)

Skolverket (www.skolverket.se)

Statistiska centralbyrån (www.scb.se)

Strålsäkerhetsmyndigheten (www.stralsakerhetsmyndigheten.se)

Svenska Kraftnät (www.svk.se)

Trafikverket (www.trafikverket.se)

Havs- och vattenmyndigheten (www.havochvatten.se)

VISS Vatteninformationssystem Sverige (www.viss.lansstyrelsen.se)

Övriga underlag

Almheden, Sanna (2013). Integrera ekosystemtjänster i kommunal planering genom strategisk miljöbedömning – Fallstudie från Järfälla kommun. Masteruppsats, Stockholms universitet.

EON (www.eon.se)

Millennium Ecosystem Assessment (www.maweb.org)

Sporrong, Ulf (red.) (2008) Stockholm-Mälarenregionen, Sveriges Nationalatlas, Gävle, Kartförlaget, första utgåvan, ISBN 978-91-87760-54-9

Vibration och stöt - Mätning och riktvärden för bedömning av komfort i byggnader. (1992) Swedish Standards Institute (SIS)

Hägerhäll, Bertil (red.) Vår gemensamma framtid: rapport från Världskommissionen för miljö och utveckling under ordförandeskap av Gro Harlem Brundtland (1988), Stockholm, Prisma, första utgåvan, ISBN 91-518-2159-1

Bilder

Annica Svensson/Järfälla kommun: 2

Alex Ljungdahl: 26

Ekologigruppen: 51

Erik Lefvander/Ahlqvist & Almquist Arkitekter: 16

Fredrik Sweger: 25

Håkan Flank/Järfälla Kulturskola: 19

Ingrid Kennerstedt Bornhall/Järfälla kommun: 67, 68

Järfälla kommun: 43

Matton: 51

Merete Boland/Sweco: 40, 43

Mikael Nasberg/Järfälla kommun: 7, 11, 18, 34, 43, 46, 49, 55, 75, 81, 96

Olivia Fransson: 56

Peter Lindroos: 33

Richard Hammarskiöld/Edison reklam: 1, 30, 31, 32, 44, 47, 55, 60, 65, 72, 98, 118

Signe Klintrot/Järfälla kommun: 54

SL Press: 78

Tengbom/Järfälla kommun: 17

Tina Rohdin: 61

Utopia Arkitekter: 40

Vy mot bebyggelse vid Fänriksvägen
sedd från Ålstahället.

Mälaren

UPPLANDS-BRO

STÅKET

267

SOLLENTUNA

KALLHÄLL

Görvälns gård

Görväln

JAKOBSBERG

E18

Säby gård

VIKSJÖ

Skäftingeholmen

Sandudden

Barkarby handelsplats

VEDDESTA

Kyrkbyn

Norrviksvägen

STOCKHOLM

BARKARBY

SKÄLBY

Skala: 1: 50 000 (A4)

JÄRFÄLLA KOMMUN

Järfällas översiktsplan som du nu håller i din hand redovisar utmaningar, mål, framtidsbild, planeringsprinciper och vägledning för de beslut som behöver fattas på vägen till framtidens Järfälla. Översiktplanen antogs av kommunfullmäktige 2014-06-02.

Gå gärna in på kommunens webbplats www.jarfalla.se för att få mer information.

